PETRE RÃU

DICTIONAR DE ACRONIME ÎN INFORMATICĂ

- 1998 -

Copyright © 1998 - Petre Rău

INTRODUCERE

Ce este un acronim? În dictionarul limbii române acronim (acronym) semnificã o prescurtare, un “cuvânt” compus, de regulã, din primele sau cele mai importante litere ale unei expresii.

Ati răsfoit vreodatã o revistã de informaticã? Sau vreo carte din acest domeniu? Sigur cã ati fãcut-o! Atunci cu sigurantã ati observat abundenta de cuvinte prescurtate, atât de prescurtate încât numai un avizat le poate întelege. Unii autori, din lipså de spatiu sau poate din obisnuintã, lasã deseori aceste abreviatii netraduse sau neexplicate, ca si când ele ar fi accesibile oricãrui cititor. Nu mai putin adevãrat este si faptul cã, pentru o bunã parte din termenii folositi, care provin în marea lor majoritate din limbi strãine, este deseori dificil sã se adopte o terminologie unitarã în limba românã. Existã si cazuri în care unele abreviatii din limba englezã au fost preluate în limba românã fãrã a mai fi traduse.

Terminologia computerelor abundã în acronime. Unele dintre acestea devin cuvinte de sine stãtãtoare, de exemplu: MODEM (**MO**dulator/ **DEM**odulator) sau LASER (**L**ight **A**mplification by **S**timulated **E**mission of **R**adiation).

Majoritatea acronimelor din acest dictionar îsi au originea din expresii în limba englez[. Existã însã si acronime provenite din limba gernamã, francezã sau chiar din limba românã (GURU - Grupul Utilizatorilor Români de Unix).

Dictionarul este alcãtuit din douã pãrti: prima cuprinde varianta directã de consultare, redactatã sub forma: **Acronim** (Expresia din care provine) - **Explicatii**. Aceastã formã de prezentare poate fi

utilizatã pentru cãutarea directã a originii unui acronim si/ sau a explicatiilor corespunzãtoare.

Partea a doua a dictionarului prezintã un index de cãutare a expresiilor în dictionar. Aceasta poate fi utilã atunci când se dispune de expresia ini¡ialã si se cautã un acronim si partea explicativã a acestuia. Forma utilizatã în aceastã variantã este: **Expresie** - **Acronim**.

Dictionarul a fost scris cu dorinta expresã de a oferi o sursã de consultare pentru numeroasele expresii transformate în acronime, care inundã din ce în ce mai mult complexa lume a calculatoarelor.

El poate fi util atât celor care se initiazã sau sunt proaspãt initiati în acest domeniu, cât si specialistilor.

Informatia asiguratã de acest dictionar, desi este rodul unei bogate si variate documentãri, nu are pretentia de a fi exhaustivã. Dupã cum se stie, domeniul calculatoarelor este un domeniu vast, într-o continuå si rapidã transformare. Din acest motiv, dar si datoritã originii strãine a notiunilor cu care se lucreazã în acest domeniu, este deseori dificil sã se adopte o terminologie unitarã în limba românã.

Se poate întâmpla ca unele expresii sã nu fi fost nuantate suficient de bine în limba românã. De aceea, este posibil ca unele explicatii sã nu satisfacã pe deplin exigentele unor specialisti. Din acest motiv, autorul le va fi recunoscãtor tuturor celor care îi pot transmite observatiile lor si pot contribui cu sugestii pentru o variantã îmbunãtãtitã a acestui dictionar.

Autorul aduce multumiri tuturor celor care i-au oferit sprijinul pentru ca acest dictionar sã ajungã la cititor.

Autorul

PARTEA I

- A -

A: - literă care se alocă în unele sisteme de operare, cum ar fi DOS si OS/2, pentru a identifica unitatea primară de floppy-disk, adică locul în care sistemul de operare caută prima dată instructiunile de pornire. Vezi B:, C:.

A/**D** (**A**nalog to **D**igital) - conversie din analogic în numeric (digital). Vezi: ADC.

A/**UX** (**A**pple/**U**ni**X**) - versiune a sistemului de operare UNIX pentru calculatoarele Apple. Instalarea acestui sistem de operare presupune existenta unei platforme Macintosh cu un micro-procesor Motorola 68020/68030 cu o memorie RAM de minim 4 MB.

A/**V** (**A**udio/**V**ideo) - unitate audio/video.

A4 - format de scriere în pagină, foaie de hârtie de dimensiuni 210x297 mm.

A5 - format de scriere în pagină, foaie de hârtie de dimensiuni 148x210 mm.

AAAI (**A**merican **A**ssociation for **A**rtificial **I**ntelligence) - Asociatia Americană pentru Inteligentă Artificială.

AALCD (**A**ctive-**A**ddressing **L**iquid **C**rystal **D**isplay) - adresare activă pentru afisarea bazată pe cristale lichide. Vezi: LCD.

AAR (**A**ssociation for **A**utometed **R**easoning) - Asociatia pentru Rationament Automat.

AAS (**A**pplication **A**ccess **S**ervices) -servicii de acces ale aplicatiei.

AB (**A**utomated **B**ibliography) - bibliografie automată.

ABAP (**A**dvanced **B**usiness **A**pplication **P**rogramming) - programare avansată a aplicatiilor din domeniul afacerilor.

ABC (**A**daptable **B**oard **C**omputer) - calculator cu placă mono adaptabilă.

ABC (**A**utomatic **B**lock **C**ontroller) - controlle automat de blocuri.

ABCMOS (**A**dvanced **B**ipolar **C**omplementary **M**etal-**O**xide **S**emi-conductor) - circuit CMOS bipolar extins. Vezi: CMOS.

ABEND (**AB**normal **END**) - în traducere directă semnifică "sfârsit anormal" si este un termen utilizat în locul termenului abort (esec).

ABI (**A**pplication **B**inary **I**nterface) - interfată binară de aplicatie; standard introdus de firmele AT&T si Sun în octombrie 1987 si destinat utilizatorilor ca interfată prin care acestia pot executa direct, de exemplu sub DOS, aplicatii Unix pe orice calculator care dispune de un microprocesor standard Intel.

ABIOS (**A**dvanced **B**asic **I**nput-**O**utput **S**ystem) - BIOS avansat. Vezi: BIOS.

ABP (**A**ctual **B**lock **P**rocessor) - program de traducere a cererilor de intrare/iesire (I/O) în formatul adecvat circuitului de supervizare I/O.

AC (**A**ccess **C**ontrol) - control/comandă de acces.

AC (**A**coustic **C**oupler) - cuplor acustic.

AC (**A**daptive **C**ontrol) - control/comandă adaptiv(ă).

AC (**A**lignment **C**heck) - cerere de aliniere.

AC (**A**lternating **C**urrent) - curent alternativ.

AC (Analog **C**omputer) - calculator analogic.

AC (**A**pplicability **C**ondition) - conditie de aplicabilitate.

AC (**A**utomatic **C**omputer) - calcul automat.

AC (**A**utomatic **C**ontrol) - control/comandå automat(å).

ACB (**A**uxiliary **C**ontrol **B**us) - magistralå/bus de control/comandå auxiliar(å).

ACC (**ACC**umulator) - acumulator.

ACC (**A**synchronous **C**ommunications **C**ontroller) - controler de comunicatii asincrone.

ACD (**A**utomatic **C**all **D**istributor) - distribuitor automat de apeluri.

ACD (**AC D**atalink) - conectarea prin reteaua alternativå. Un concept relativ nou, întâlnit în procesele de transmisie a datelor între calculatoarele personale si pentru dirijarea unei imprimante fårå cablu la distante de pânå la 100 m. Pentru transmisie se utilizează reteaua normalå de alimentare. Viteza de transmisie a datelor poate atinge 840 octeti/secundå.

ACE (**A**cceptance **C**heckout **E**quipment) - echipament de control/verificare de acceptare/preluare.

ACE (Advanced **C**omputer **E**nvironment) - Mediu de calcul extins.

ACE (**A**utomatic **C**alling **E**quipment) - echipament de apelare automatå.

ACG (**A**utomatic **C**all **G**apping) - golirea automatå a apelului.

ACF (**A**ccess **C**ontrol **F**ield) - câmp de control/comandå a accesului.

ACF (**A**dvanced **C**ommunications **F**unction) - functie avansatå de comunicatie.

ACH (**A**dapter **C**ontrol **H**ardware) - hardware de control/comandă a adaptorului.

ACIA (**A**synchronous **C**ommunication **I**nterf**A**ce) - interfată de comunicatie asincronă. Circuit integrat folosit la interfata pentru transferul asincron al informatiei.

ACK (**ACK**nowledge) - cod de recunoastere sau de control (în ASCII este reprezentat de caracterul zecimal 6 - valoarea sa hexazecimală este 06H), trimis de către unitatea destinatară către un alt computer sau dispozitiv expeditor ca semn că este gata de receptie sau că informatia a sosit fără eroare. Softul propriu-zis este responsabil de trimiterea si receptionarea unor astfel de semnale, iar semnalele ca atare sunt invizibile operatorului.

ACL (**A**ccess **C**ontrol **L**ist) - lista de control/comandă a accesului.

ACL (**A**ssociation for **C**omputer **L**inguistics) - Asociatia pentru Calcul Lingvistic.

ACL (**A**udit **C**ommand **L**anguage) - limbaj de comandă pentru contabilitate (audit).

ACM (**A**ssociation for **C**omputer **M**achinery) - Asociatia pentru Masini de Calcul. Din această asociatie fac parte un număr mare de oameni de stiintă cu preocupări în domeniul informaticii. Activitatea principală a acestei asociatii este publicarea de lucrări stiintifice din domeniu. Ea a fost fondată în anul 1947 când si-a propus ca scop initial studiul, proiectarea, dezvoltarea, construi-rea aplicatiilor, sistemelor si tehnicilor de calcul, a limbajelor adecvate pentru memorarea, prelucrarea si regăsirea informatiei, precum si a sistemelor de control si proceselor de simulare.

ACP (**A**ncillary **C**ontrol **P**rocessor) - procesor de control/comandă auxilar(ă).

ACR (**A**ccess **C**ontrol **R**egister) - registru de control/comandă a accesului.

ACS (**A**ccess **C**ontrol **S**ystem) - sistem de control/comandå a accesului.

ACS (**A**daptive **C**ontrol **S**ystem) - sistem de control/comandå adaptiv(å).

ACS (**A**ddress **C**ode **S**ystem) - sistem de codificare a adreselor.

ACS (**A**dvanced **C**ommunications **S**ervice) - serviciu avansat de comunicatii.

ACS (**A**synchronous **C**ommunication Server) - server de comunicatie asincronå.

ACSE (**A**ssociation **C**ontrol **S**ervice **E**lement) - element de serviciu al comenzii de asociere.

ACT (**A**ccumulation **T**ime) - timp de acumulare.

ACT (**A**daptive **C**ontrol of **T**hought) - control/comandå adaptiv(å) a(l) rationamentului.

Active**VRML** (**A**ctive **V**irtual **R**eality **M**odeling **L**anguage) - limbaj de modelare a realitåtii virtuale, lansat de Microsoft. Este o tehnologie nouå, destinatå promovårii serviciilor multimedia 3-D pe Internet. Limbajul suportå animatii de imagini 2-D, geometrice 3-D, audio, interactiuni cu mouse-ul si joystick-ul. Vezi: VRML, VR.

ACU (**A**utomatic **C**alling **U**nit) - unitate de apeluri automate.

AD (**A**ccess **D**ate) - data accesului.

AD (**A**pplication **D**evelopment) - dezvoltare de aplicatii.

ADA (Augusta **ADA** Byron) - limbaj de programare procedural, dezvoltat sub directia Departamentului Apårårii a S.U.A. în anul 1970, pentru a fi limbajul principal de dezvoltare a softului din departament. ADA, numit dupå Lady Augusta Ada Byron, contesa de

Lovelace, care a fost pionieră în domeniul computerelor (prima femeie om de stiintă în domeniul calculatoarelor), este derivat din Pascal, dar are extensii majore de semanticá si sintaxá, incluzând executia concurentă de sarcini, supraîncărcarea operatorilor si programarea modulară. Un compilator poate fi numit compilator ADA doar dacá a trecut cu succes o anumită secventă de validare. De aceea, în limbajul ADA nu se poate accede decât dacá se dispune de un compilator certificat de Departamentul de Apărare al S.U.A. În prezent, limbajul cunoaste o nouă dezvoltare pe calculatoare personale, prin implementarea variantei ADA 95, care introduce facilităti orientate obiect.

ADAPSO (**A**ssociation of **DA**ta **P**rocessing **S**ervice **O**rganisations) - Asociatia de organizare a serviciilor de prelucrare automată a datelor.

ADB (**A**pple **D**esktop **B**us) - interfată de conectare a unui dispozitiv periferic (tastatură, mouse, trackball etc.) specializată pentru calculatoarele Macintosh. Conectarea fizică se face printr-un port serial ADB care poate avea o viteză maximă de transfer de 4.5 Kb/sec.

ADC (**A**nalog-to-**D**igital **C**onverter) - convertor analog-digital. Dispozitiv care traduce semnalul analog în semnal digital. Semnalul analog constă într-o tensiune sau într-un curent care variază în mod continuu între anumite limite, spre deosebire de cel digital care constă în valori numerice discrete, reprezentate de serii binare de 0 si 1. Un ADC măsoară periodic esantioane de semnal analog, pe care apoi le traduce în valori digitale. Un convertor de acest tip permite computerelor, care folosesc informatii digitale, să “citească” valori analoge. Caracteristica principală a ADC este numărul de măsurători pe secundă pe care acesta le poate transforma si preciza în biti. De exemplu, sunetele Hi-Fi de pe un compact disc sunt convertite la o rată de 48.000 de esantioane pe secundă si au 16 biti pe fiecare esantion, având până la 65.536 nivele diferite de tensiune la fiecare esantion. Transformarea tensiunii de intrare într-o valoare digitală are loc după o perioadă de timp bine determinată. Variatiile esentiale ale tensiunii se înregistrează si sunt testate în unitatea de control. Aceste convertoare se folosesc mai ales în automatică, la

calculatoarele ce dirijează si/sau supraveghează procesele tehnologice, precum si la integrarea sonoră digitală.

ADCCP (**A**dvanced **D**ata **C**ommunication **C**ontrol **P**rotocol) - protocol avansat de control/comandă a comunicatiilor de date.

ADCON (**AD**dress **CON**stant) - adresă constantă.

ADES (**A**utomatic **D**igital **E**ncoding System) - sistem de decodificare numerică automată.

ADI (**A**pple **D**esktop **I**nterface) - instructiuni de utilizare elaborate de firma Apple cu scopul de a asigura aceleasi modalităti de operare si pentru aplicatiile de pe platformele Macintosh.

ADI (**A**pplication **D**ata **I**nterchange) - schimb de informatii între aplicatii.

ADI (**A**pplication **D**evelopment **I**nterface) - interfată de dezvoltare a aplicatiilor.

ADM (**A**daptive **D**ata **M**ultiplexing) - multiplexarea adaptivă a datelor.

ADM (**A**synchronous **D**isconnected **M**ode) - mod de deconectare asincronă.

ADMD (**AD**ministration **M**anagement **D**omain) - domeniu de administrare publică.

ADP (**A**utomatic **D**ata **P**rocessing) - procesare automată a datelor. Operatii executate asupra datelor, în mod curent de un echipament electronic automat, cu scopul de a obtine anumite informatii sau pentru a realiza o anumită ordine în si între fisiere.

ADPCM (**A**daptive **D**ifferential **P**ulse **C**ode **M**odulation) - metodă de comprimare a formei de undă digitizate, cuprinzând diferenta codificată între esantioanele succesive. Informatia este stocată, de regulă, pe un compact disk iar tehnica propriu-zisă de stocare este

folosită de CD-ROM XA si de discurile CD-I. Vezi: CD-ROM XA, CD-I.

ADPS (**A**utomatic **D**ata **P**rocessing **S**ystem) - sistem ADP. Vezi: ADP.

ADR (**AD**d**R**ess) - adresă, adresare, mesaj; a adresa.

ADS (**A**ccurately **D**efined **S**ystem) - sistem de definire a acuratetii (preciziei).

ADS (**A**pplication **D**evelopment **S**ystem) - sistem de dezvoltare a aplicatiilor.

ADSL (**A**symmetrical **D**igital **S**ubscriber **L**ine) - linie digitală asincronă a unui abonat. Vezi: ADSL.

ADSL (**A**synchronous **D**igital **S**ubscriber **L**oop) - buclă digitală asincronă a unui abonat. Este o metodă de transmisie care poate trimite prin liniile telefonice existente un singur semnal video comprimat, de calitate ridicată, la o viteză de 1.5 Mb/sec, alături de o conversatie telefonică obisnuită.

ADT (**A**bstract **D**ata **T**ype) - tip de date abstracte.

ADT (**A**ccess **D**eveloper's **T**oolkit) - produs recent al firmei Microsoft inclus în sistemul Microsoft Access 95 si adresat dezvoltatorilor de programe. Cuprinde o serie întreagă de noi facilităti (controller-e OLE pe 32 biti, run-time etc.).

ADW (**A**rray **D**escriptor **W**ord) - cuvânt descriptor de masiv.

ADX (**A**utomatic **D**ata e**X**change) - schimb automat de date.

AE (**A**bsolute **E**rror) - eroare absolută.

AEIU (**A**cknowledging **E**thernet **I**nterface **U**nit) - unitate de interfată Ethernet cu confirmare.

AEN (**A**ddress **EN**able) - activare adresă.

AES (**A**pplication **E**nvironment **S**ervices) - servicii ale mediului de aplicatie.

AF (**A**ttribute **F**ocusing) - focusare a atributelor.

AF (**A**udio **F**recvency) - frecventă audio.

AF (**A**uxiliary **F**lag) - indicator auxiliar.

AFA (**A**udio **F**recvency **A**mplifier) - amplificator de frecvente audio.

AFC (**A**utomatic **F**light **C**ontrol) - controlul automat al zborurilor.

AFC (**A**utomatic **F**requency **C**ontrol) - sistem de reglare automată a frecventei.

AFD (**A**dvanced **F**ullscreen **D**ebug) - program care face parte din categoria depanatoarelor, elaborat cu scopul de a depana unele programe care contin erori. Spre deosebire de alte programe asemănătoare din acest domeniu, acesta utilizează întregul ecran pentru afisarea informatiilor, ecran care este împărtit în ferestre.

AFG (**A**dvanced **F**rame **G**rabber) - interfata Frame Grabber, care contine si un procesor grafic ce permite afisarea imaginii pe un monitor grafic.

AFIPS (**A**merican **F**ederation of **I**nformation **P**rocessing **S**ocieties) - Federatia Americană a Societătilor de Prelucrare a Informatiei, fondată în 1961, având ca prim obiectiv reprezentarea internationalâ si difuzarea cunostintelor acumulate în activităti din domeniul informaticii. Acest obiectiv se realizează mai ales prin organizarea unor conferinte (congrese) bianuale despre construc-tia, programarea si utilizarea computerelor. Mai recent, AFIPS si-a organizat propriul serviciu de presă, publicând lucrările conferintelor si lucrări de specialitate în domeniul informaticii, parte din acestea, fiind de referintă în domeniu.

AFNOR (**A**ssociation **F**rancaise de **NOR**malization) - Asociatia Franceză de Normalizare.

AFR (**A**utomatic **F**ormat **R**ecognition) - recunoasterea automată a formelor.

AFX (**A**pplication **F**ield e**X**change) - schimbarea câmpului aplicatiei.

AGC (Automatic Gain Control) - control/comandă automat(ă) a amplificării.

AGV (**A**utomatic **G**uide **V**ehicle) - vehicul cu ghidare automată.

AH (**A**dapter **H**ardware) - interfată hardware.

AHPL (**A H**ardware **P**rogramming **L**anguage) - limbaj de progra-mare utilizat pentru a reprezenta functionarea unui calculator numeric la nivelul transferurilor între registre în vederea proiec-tării asistate de calculator.

AI (**A**pplication **I**nterface) - interfată pur soft, realizată de IBM (8514/A) cu o rezolutie de 1280x1024 puncte. Standardul 8514/A este un standard grafic, creat de IBM în anul 1987, cu rezolutiile în mod grafic de 1024x768 cu 16 culori, 1024x768 cu 256 culori, 640x480 cu 256 culori.

AI (**A**rtificial **I**ntelligence) - inteligentă artificială; ramură a stiintei computerelor (computer science), care se ocupă cu emularea de către computere a acelor aspecte ale inteligentei precum: recunoasterea vorbirii, deductia, răspunsul creativ, abilitatea de a învăta din experiente trecute si abilitatea de a face deductii rezonabile din informatii incomplete. AI este o arenă foarte complexă cu două mari zone de activitate: întelegerea modului de gândire a fiintelor vii si găsirea de căi pentru reproducerea acestuia de către programele de computere. Unele din aceste sarcini care au fost considerate foarte greu de realizat de către computere, ca jocul de sah, au fost rezolvate relativ usor. Altele, de exemplu recunoasterea vorbirii, traducerea unei limbi, s-au dovedit a fi deosebit de dificil de

programat. Aplicatiile practice ale AI sunt multe, de exemplu: sahul computerizat, diagnosticul asistat etc. Aceste aplicatii se numesc sisteme expert si sunt folosite de medici, ingineri si alti profesionisti. AI este un domeniu al informaticii care s-a dezvoltat în ultimii ani sub influenta lingvisticii si a psihologiei. Scopul inteligentei artifi-ciale îl constituie rezolvarea unor probleme generale legate de inteligenta umanå, cum ar fi: prelucrarea vocii umane, crearea sistemelor expert, recunoasterea formelor etc.

AIDS (**A**utomatic **I**ntegrated **D**ebugging **S**ystem) - sistem integrat de depanare automatå.

AIM (**A**dvanced **I**nformation **M**anagement) - conducerea avansatå a informatiilor.

AIM (**A**rtificial **I**ntelligence in **M**edicine) - inteligentå artificialå în medicinå.

AIN (**A**dvanced **I**ntelligent **N**etwork) - retea avansatå inteligentå.

AIPL (**A**rtificial **I**ntelligence **P**rogramming **L**anguage) - limbaj de programare pentru inteligenta artificialå.

AIRS (**A**utomatic **I**mage **R**etrieval **S**ystem) - sistem automat de regåsire a imaginilor.

AIS (**A**larm **I**ndication **S**ignal) - semnal indicator de alarmå.

AIT (**A**rtificial **I**nteligence **T**oolkit) - instrumente de inteligentå artificialå.

AIU (**A**ccess **I**nterface **U**nit) - unitate de interfatå a accesului.

AIX (**A**dvanced **I**nteractive e**X**ecutive) - oversiune IBM a siste-mului de operare UNIX, utilizatå pe calculatoare PS/2 echipate cu microprocesoare I80386, statii de lucru IBM, minicalcu-latoare si calculatoare mainframe.

AKR (**A**ddress **K**ey **R**egister) - registru al cheii de adresare.

ALC (**A**utomatic **L**evel **C**ontrol) - comandå automatå a nivelurilor de semnal.

ALD (**A**utomated **L**ogic **D**iagram) - diagramå logicå automatå.

ALGOL (**ALGO**rithm **L**amguage) - cunoscut limbaj de progra-mare de nivel înalt, utilizat în rezolvarea problemelor stiintifice si tehnice. Primul compilator pentru limbajul ALGOL a fost scris în 1958, iar în 1960 a fost definitivatå cunoscuta variantå ALGOL-60. Ulterior au fost lansate si alte variante de compilatoare, mai performante si mult mai utilizate.

ALIAS - intrare alternativå. 1. Punct alternativ de intrare într-un subprogram de la care poate începe executia lui. 2. Nume simbolic care se då unei proceduri sau unui fisier (de exemplu în dBASE se poate apela o procedurå sau o bazå de date printr-un nume prescurtat definit cu ALIAS).

ALIS (**A**utomated **L**ibrary **I**nformation **S**ystem) - sistem automat de informatii bibliografice.

ALOHA - retea experimentalå de calculatoare instalatå la Universitatea din Hawai, care foloseste transmisia radio pentru transferul datelor, fiind prima retea de acest gen din lume.

ALP (**A**synchronous **L**ine **P**rotocol) - protocol de linie asincronå.

ALP (**A**utomated **L**anguage **P**rocessing) - prelucrare automatizatå a limbilor (naturale).

ALPAC (**A**utomatic **L**anguage **P**rocessing **A**dvisory **C**ommittee) - Comitetul Consultativ al Prelucrårii Automatizate a Limbilor (naturale).

ALS (**A**utomated **L**ibrary **S**ystem) - sistem de bibliografie automatå.

Alt (**Alt**ernate) - tastă specială pe claviatura unui calculator personal care are rolul de a schimba functia altor taste. Vezi: Ctrl.

ALU (**A**nticipate **L**oading **U**nit) - unitate de încărcare anticipată.

ALU (**A**rithmetic and **L**ogical **U**nit) - unitate aritmetică si logică. Circuit pentru functii aritmetice, comparative si logice. ALU este o componentă de bază, integrată într-un chip microprocesor. Este, practic, partea functională a unui microprocesor în care sunt efectuate operatiile aritmetice si logice.

AM (**A**bstract **M**achine) - masină abstractă.

AM (**A**ddress **M**ark) - marcă de adresare.

AM (**A**lignment **M**ask) - mască de aliniere.

AM (**A**mplitude **M**odulation) - modulare de amplitudine.

AM (**A**rithmetic **M**ean) - medie aritmetică.

AMA (**A**bsolute **M**ode **A**ddressing) - adresare în mod absolut.

AMA (**A**utomatic **M**essage **A**ccouting) - înregistrare automată a mesajelor.

AMATP (**A**utomatic **M**essage **A**ccouting **T**ransaction **P**rotocol) - protocol tranzactional de înregistrarea automată a mesajelor.

AMCL (**A**synchronous **M**odular **C**ommand **L**anguage) - limbaj de comandă modulară asincronă.

AMD (**A**dvanced **M**icro **D**evices) - fabricant de microprocesoare compatibile cu cele realizate de Intel.

AME (**A**bstract **M**achine **E**mulator) - emulator de masină abstractă.

AMFIS (**A**utomatic **M**icro**F**ilm **I**nformation **S**ystem) - sistem informatic de microfilme automate.

AMFS (**A**daptive **M**odel-**F**ollowing control **S**ystem) - sistem de control bazat pe modelul adaptiv.

AMI (**A**merican **M**egatrend **I**nc.) - renumitå firmå americanå.

AMIS (**A**udio **M**edia **I**ntegration **S**tandard) - standard de integrare a mediilor audio.

AML (**A**cceptable **M**alfunction **L**evel) - nivel acceptabil de defectare.

AMLCD (**A**ctive **M**atrix **L**iquid **C**rystal **D**isplay) - matricea activå pentru afisajul bazat pe cristale lichide. Vezi: LCD.

AMR (**A**utomatic **M**essage **R**egistering) - înregistrarea automatå a mesajelor.

AMR (**A**utomatic **M**essage **R**outing) - dirijarea automatå a mesajelor.

AMS (**A**pplication **M**anagement **S**ystem) - sistem de gestiune a aplicatiilor.

AMSTRAD - producåtor de calculatoare din Anglia, cele mai cunoscute familii de microcalculatoare produse fiind CPC si PCW.

AMT (**A**ddress **M**apping **T**able) - tabela de mapare a adreselor.

AMTF (**A**verage **M**odulation **T**ransfer **F**unction) - functie de transfer a modulatiei medii.

AMX (**A**utomatic **M**essage e**X**change) - schimbarea automatå a mesajelor.

ANDF (**A**pplication **N**eutral **D**istribution **F**ormat) - tehnologie relativ nouå, bazatå pe standardul POSIX, dezvoltatå de British Research

Agency si Open Software Foundation. Este, practic, un compilator, care se compune din două părti: un producător si un instalator. Producătorul este partea care translatează codul sursă al unei aplicatii (conform standardului POSIX), într-un format ANDF intermediar care nu depinde de hard si de sistemul de operare. Instalatorul este un mecanism prin care codul intermediar este legat de o anume arhitectură hard si un anume sistem de operare. Utilizatorul final poate cumpăra orice aplicatie de acest tip, pe care o poate instala pe propriul său sistem prin intermediul instalatorului specific acestuia.

ANI (**A**utomatic **N**umber **I**dentification) - identificarea automată a numerelor.

ANL (**A**rgonne **N**ational **L**aboratory) - Laboratorul National de Argon.

ANL (**A**utomatic **N**oise **L**imiter) - limitarea automată a zgomotelor.

ANM (**A**dvanced **N**etwork **M**anagement) - gestionarea extinsă a retelei.

ANN (**A**rtificial **N**euronal **N**etwork) - retea neuronală artificială.

ANS (**A**merican `ational Standard) - Standard National American.

ANS (**A**utomatic **N**etwork **S**ynchronization) - sincronizarea automată a retelelor.

ANSI (**A**merican **N**ational **S**tandards **I**nstitute) - Institutul National American pentru Standarde. Organizatie americană nonprofit formată din grupuri industriale si comerciale dedicată dezvoltării standardelor de comunicatii si comert. Este reprezentantul american la ISO (Organizatia Internațională pentru Standar-dizare). În microcomputere, ANSI este întâlnit în trei domenii: limbaje de programare, interfata SCSI si driver-ul ANSI.SYS. Organizatia ANSI dezvoltă si aprobă standarde din mai multe domenii.

ANSI.SYS (**A**merican **N**ational **S**tandards **I**nstitute **SYS**tem) - fisier de configurare întâlnit în MS-DOS, care contine instruc-tiunile necesare pentru asigurarea afisării grafice, controlul locatiei cursorului, comportarea tastaturii etc. conform standardului american ANSI. Vezi: ANSI.

ANTC (**A**dvanced **N**etworking **T**est **C**enter) - Centru de testare pentru extinderea retelelor.

ANW (**A**dvanced **N**et**W**are) - NetWare extins.

AOL (**A**pplication **O**riented **L**anguage) - limbaj orientat pe aplicatii.

AOQ (**A**verage **O**utgoing **Q**uality) - calitate medie la iesire.

AP (**A**ttached **P**rocessor) - procesor atasat (cuplat).

APA (**A**ll **P**oints **A**ddressable) - toate punctele adresabile.

APC (**A**utomatic **P**hase **C**ontrol) - reglarea automată a fazei.

APCG (**A**ugmented **P**hrase **C**onstruction **G**rammar) - gramaticå extinså de constructie a frazelor.

APDU (**A**pplication **P**rotocol **D**ata **U**nit) - unitate de date pentru protocolul de aplicatie.

API (**A**pplication **P**rogram **I**nterface) - limbaj de programare de nivel înalt dedicat aplicatiilor stiintifice si matematice. Set de rutine pe care o aplicatie software le foloseste pentru a cere si executa servicii de nivel inferior sistemului de operare. O aplicatie software executå douå feluri de sarcini: cele legate de activitatea specificå, cum ar fi acceptarea de text sau numere ca imput în documente si sarcini de întretinere, ca afisarea informatiei pe ecran. Sarcinile de întretinere sunt executate de sistemul de operare, în timp ce API asigurå programului mijloacele de comunicare cu sistemul de operare, spunând acestuia ce nivel de sarcini så execute si când. La

computerele ce rulează o interfată grafică ca aceea de la Apple Macintosh, API ajută aplicatia program la afisarea ferestrelor, a meniurilor, a iconurilor etc. La retelele locale, un API, ca IBM NetBIOS, asigură aplicatiile cu mijloace uniforme de cereri de servicii de la nivelele inferioare ale retelei. API reprezintă si uneltele utilizate de către persoanele care dezvoltă programe pentru a accesa functiile sistemului de operare ale calculatorului si ale serviciilor dispozitivelor periferice. În general API reprezintă apeluri sistem, adică rutine care permit programatorului accesul la serviciile furnizate de sistemul de operare. De asemenea, acestea pot fi utilizate si la manipularea de fisiere si directoare, controlul semafoarelor, interfatarea cu adaptoarele grafice, precum si la o multitudine de alte servicii. În cazul retelelor locale de tip Novell, API reprezintă interfata destinată programatorilor care doresc să exploateze resursele locale ale unei retele LAN-Novell. Resursele presupun 20 de tipuri de servicii care totalizează 347 de functii, dintre care amintim: conectarea la un server de fisiere, accesul la functii de comunicatie în retea, asigurarea securitătii în retea prin blocarea accesului la fisiere.

APL (**A P**rogramming **L**anguage) - limbaj de programare de nivel înalt, extrem de concis, proiectat pentru a manipula tablouri precum: scalari, vectori, matrici multidimensionale, tabele sau chiar informatii numerice sau alfanumerice. Spre deosebire de majoritatea limbajelor de programare, obiectele în APL nu au un tip de date stabilit. Sintaxa acestui limbaj dispune de un număr mai mare de operatori pentru care se folosesc semne speciale. APL se foloseste pentru rezolvarea problemelor matematice si în scopuri educative. Initial a fost disponibil doar pe calculatoare mari (mainframe). Din 1983 este disponibil si pe PC-uri. Datorită setului special de caractere deosebit de vast, APL necesită tastatură specială sau macrouri pentru introducerea datelor.

APLG (**A P**rogramming **L**anguage for **G**raphics) - limbaj de programare de nivel înalt pentru grafică. Vezi: APL.

APM (**A**dvanced **P**ower **M**anagement) - sistem prezent pe unele calculatoare personale, destinat economisirii energiei electrice. Dacă masina nu este folosită o perioadă de timp, elementele mari consumatoare de energie sunt oprite si trecute în stare de asteptare până la actionarea tastaturii sau mouse-ului de către utilizator. Dacă

economia realizatå nu este prea importantå, acest sistem realizeazå totusi diminuarea procesului de îmbåtrânire a tubului monitorului si evitå aparitia urmelor datorate expunerii prelungite a aceleiasi imagini pe ecran.

APPC (**A**dvanced **P**rogram-to-**P**rogram **C**ommunications) - comunicatii extinse program la program.

APPN (**A**dvanced **P**eer-to-**P**eer **N**etworking) - retea extinså membru-la-membru.

APR (**A**ctive **P**age **R**egister) - registru de paginå activå.

APS (**A**ttached **P**rocessor **S**ystem) - sistem de prelucrare atasat.

APSE (**A**da **P**rogramming **S**upport **E**nvironment) - mediu (suport) de programare în limbajul Ada.

APPLE - una din primele firme din lume producåtoare de echipamente de calcul din lume. Firma americanå Apple a fost înfiintatå de doi pionieri ai calculatoarelor: Stephen Wozniak si Steven Jobs. Cele mai cunoscute produse ale acestei firme sunt familiile de calculatoare Macintosh si Liza.

APSG (**A**nnotated **P**hrase **S**tructure **G**rammar) - gramaticå cu strcturå de frazå adnotatå.

APSG (**A**ugmented **P**hrase **S**tructure **G**rammar) - gramaticå extinså cu structurå de frazå.

APT (**A**daptive **P**olling Technique) - tehnicå adaptivå de alegere.

APT (**A**utomatically **P**rogrammed **T**ools) - instrumente programate automat.

APT (**A**utomatic **P**icture **T**ransmission) - transmitere automatå a imaginilor.

APT (**A**utomatic **P**rogramming **T**echniques) - tehnici de programare automată.

APU (**A**uxiliary **P**ower **U**nit) - unitare de putere (alimentare) auxiliară.

AQL (**A**cceptable **Q**uality **L**evel) - nivel acceptabil de calitate.

AQL (**A**verage **Q**uality **L**evel) - nivel mediu de calitate.

AR (**A**ddress **R**egister) - registru de adresare.

AR (**A**spect **R**atio) - aspect proportional.

ARC (**A**ttached Resource Computer) - calculator cu resurse atasate.

ARC (**A**utomatic **R**ange **C**ontrol) - control/comandă automat(ă) a rândului (sirului).

ARCNET (**A**ttached **R**esource **C**omputer **NET**work) - una din cele mai vechi retele de calculatoare fiind dezvoltată în anii 70 de societatea americană Datapoint. Ea are la bază prima tehnologie comercială de retea locală de mare viteză, utilizând tehnologia "token-passing" care oferă o topologie flexibilă de conectare a calculatoarelor. Până în prezent dispune de aproximativ un milion de noduri instalate, fiind, după ETHERNET, a doua în ierarhia popularității. A fost folosită pentru interconectarea minicalculatoarelor. Este o retea arborescentă (jumătate magistrală, jumătate stea).

ARJ (**AR**chive **J**ung) - program de arhivare-dezarhivare a fisierelor DOS, realizat de americanul Robert K. Jung, care prezintă unele avantaje vizibile în comparatie cu alte produse similare, motiv pentru care este foarte răspândit si în tara noastră.

ARL (**A**cceptable **R**eliability **L**evel) - nivel acceptabil de fiabilitate.

ARLAN (**A**dvanced **R**adio **L**ocal **A**rea **N**etwork) - retea locală extinsă de radio. Vezi: LAN.

ARLL (**A**dvanced **R**un-**L**ength **L**imited) - metodå de stocare si regåsire a informatiilor pe un hard-disk. Stocarea RLL creste densitatea cu peste 25 % si are o vitezå mai mare de transfer a datelor. Vezi: RLL.

ARM (**A**synchronous **R**esponse **M**ode) - mod de råspuns asincron.

AROM (**A**lterable **R**ead **O**nly **M**emory) - memorie ROM alterabilå. Vezi: ROM.

AROM (**A**ssociative **R**ead **O**nly **M**emory) - memorie ROM asociativå. Vezi: ROM.

ARP (**A**ddress **R**esolution **P**rotocol) - protocol de formare a adreselor (teletransmisii).

ARP (**A**utomatic **R**ecovery **P**rogram) - program de restabilire (recuperare) automatå.

ARPA (**A**dvanced **R**esearch **P**rojects **A**gency) - Agentie de proiecte de cercetare avansatå. Vezi: ARPANET.

ARPANET (**A**dvanced **R**esearch **P**rojects **A**gency **NET**work) - retea de calculatoare care a fost construitå în 1969, fiind printre primele din lume. A fost creatå cu scopul de a rezolva cerintele impuse de Ministerul Apårårii SUA.

ARQ (**A**utomatic **R**epeat re**Q**uest) - termen general, întâlnit la transmiterea datelor, utilizat la protocoalele de control care caracterizeazå detectia erorilor si retransmisia automatå a blocurilor de date eronate.

ARQ (**A**utomatic **R**e**Q**uest) - cerere automatå pentru indicatorul de råspuns.

ARS (**A**utomatic **R**oute **S**election) - selectarea automatå a traiectoriilor.

ART (**A**rtificial **R**easoning **T**ool) - instrument de rationament artificial.

ART (**A**utomated **R**easoning **T**ool) - instrument de rationament automat.

ARU (**A**larm-**R**elay **U**nit) - unitate de releu de alarmă.

ARU (**A**udio **R**esponse **U**nit) - unitate de răspuns audio.

AS (**A**pplication **S**ystem) - sistem de aplicatii.

AS (**A**utonomous **S**ystem) - sistem autonom.

ASA (**A**merican **S**tandard **A**ssociation) - Asociatia Americană de Standarde.

ASC (**A**synchronous **S**erial **C**ommunication) - comunicatie serial asincronă.

ASC (ASCII) - extensie de fisier ASCII (text). Vezi: ASCII.

ASCC (**A**utomatic **S**equence **C**ontrolled **C**alculator) - calculator cu controlare automată a înlănţuirilor de operatii.

ASCII (**A**merican **S**tandard **C**ode for **I**nformation **I**nterchange) - Codul Standard American pentru Schimbul Informatiei. Schemă de codificare care atribuie valori numerice literelor, numerelor, semnelor de punctuatie si anumitor altor caractere. A fost creat în 1965 de Robert W. Bemer si a fost conceput pentru a asigura compatibilităti între variatele tipuri de echipamente de procesare a datelor. A devenit un cod comun pentru echipamentele microcalculatoarelor. Prin standardizarea valorilor numerice date acestor caractere, ASCII permite computerelor si programelor să schimbe informatii între ele. ASCII are 256 de coduri împărtite în două seturi - standard si extins - de câte 128 fiecare. Aceste seturi reprezintă numărul total de combinatii posibile a 7 sau 8 biti., 8 fiind numărul de biti din byte. Setul standard ASCII foloseste 7 biti pentru fiecare cod, pentru 128 de caractere de la 0 la 127 (hexazecimal 00H până la 7FH). Setul

extins ASCII foloseste 8 biti pentru fiecare cod, oferind 128 de coduri aditionale numerotate de la 128 la 255 (hexazecimal 80K până la FFH). În setul ASCII standard, primele 32 valori se atribuie pentru comunicatii si pentru codurile de control ale tiparului, care sunt folosite la controlul transferului de informatie de la un computer la altul sau de la computer la imprimantă. Celor 96 de coduri rămase le sunt desemnate semnele comune de punctuatie, cifrele de la 0 la 9 si literele mari si mici ale alfabetului roman. Codurile setului ASCII extins, 128 la 255, sunt atribuite unor variate seturi de caractere de către diversi fabricanti de computere si programatori. ASCII character set (set de caractere ASCII) - un cod standard de 7 biti pentru reprezentarea caracterelor; litere, semne de punctuatie si instructiuni de control, cu valori binare de cod de la 0 la 127. Desi nu are semne, ca accente sau caractere speciale folosite în limbile europene, si nu poate reprezenta caracterele neromane din alfabetul multor limbi, este cel mai răspândit sistem de codificare al caracterelor. ASCII file (fisier ASCII) - numit si fisier text, este un fisier document într-un format universal numit ASCII. Un fisier ASCII contine caractere, spatii, semnele de punctuatie si câteodată tab-uri, dar nu contine informatii de formare. Formatul generic este numit si “text”, fiind util la transferul de documente între programe care nu ar întelege altfel documentele create de alte programe. ASCIIZ string - numită si serie terminată nul. În programare, o serie ASCII terminată de caracterul NUL (un byte zero, adică un byte care contine caracterul cu valoarea ASCII egală cu 0).

ASE (**A**pplied **S**ervice **E**lements) - elemente de servicii aplicate.

ASE (**A**utomatic **S**upport **E**quipment) - echipament suport automat.

ASF (**A**utomatic **S**heet **F**eeder) - alimentator automat de coli (imprimantă).

ASI (**A**merican **S**tandards **I**nstitute) - Institutul American de Standarde.

ASI (**A**synchronous **S**erial **I**nterface) - interfată serială asincronă.

ASIANET (**ASIANET**work) - Vezi BITNET.

ASIC (**A**pplication-**S**pecific **I**ntegrated **C**ircuit) - circuit integrat pentru aplicatii specifice.

ASID (**A**ddress **S**pace **ID**entifier) - grup de identificare a gamei de adrese disponibile.

ASK (**A**mplitude **S**hift **K**eying) - multiplexare în amplitudine.

ASLT (**A**dvanced **S**olid **L**ogic **T**echnology) - tehnologie avansatå a logicii compacte.

ASM (**A**pplication **S**ervices **M**anager) - conducerea serviciilor de aplicatii.

ASM (**AS**se**M**bler) - extensie de fisiere sursă, realizate în limbaj de asamblare.

ASMP (**AS**ymmetric **M**ulti**P**rocessing) - multiprocesare asimetricå.

ASN (**A**bstract **S**yntax **N**otation) - notatie cu sintaxå abstractå.

ASP (**A**dvanced **S**ervices **P**latform) - platformå de servicii extinse.

ASP (**A**dvanced **S**ignal **P**rocessor) - procesor de semnal avansat; circuit programabil care poate fi comandat de un circuit DSP (Digital Signal Processing) pentru compresia si decompresia hard a fisierelor sonore în timp real.

ASP (**A**ppleTalk **S**ession **P**rotocol) - protocol al unei sesiuni AppleTalk.

ASP (**A**ttached **S**upport **P**rocessor) - procesor suport atasat.

ASPI (**A**dvanced **S**CSI **P**rogramming **I**nterface) - un standard de interfatå între un controller SCSI si sistemul de operare. Acest standard a fost produs de firma Adaptec si a avut mare succes.

ASR (**A**utomatic **S**end-**R**eceive set) - emitător-receptor automat.

ASTRA (**A**utomatic **S**heduling with **T**ime integrated **R**esource **A**llocation) - programare automată cu timp de integrare pentru alocarea resurselor.

AT (**A**bnormal **T**ermination) - sfârsit anormal.

AT (**A**ccess **T**ime) - timp de acces.

AT (**A**dvanced **T**echnology) - tehnologie avansată. Se foloseste la definirea clasei de microprocesoare începând cu 80286 (PC/AT). Vezi: XT.

AT (**A**lgorithmic **T**est) - test algoritmic.

AT&T (**A**merican **T**elephone **&T**elegraph) - firmă americană de telecomunicatii, cea care a produs si sistemul de operare UNIX.

ATA (**A**rcnet **T**rade **A**ssociation) - Asociatia Comercială pentru servicii ArcNet.

ATA (**AT**t**A**chment interface) - normă utilizată în trecut de realizatorii de hard discuri. În prezent această normă a fost îmbunătătită, utilizându-se Fast ATA si Fast ATA-2.

ATAPI (**AT A**ttachament **P**acket **I**nterface) - defineste caracteris-tica unor echipamente periferice, precum cititoarele de CD-ROM si de bandă, care pot fi conectate la toate PC-urile comercializate în prezent. Prezintă avantaje ca: posibilitatea folosirii mai multor pläci de extensie, simplificând instalarea lor, si un excelent raport performantă/pret.

ATARI - firmă înfiintată în anul 1976, realizatoarea unei productii de vârf în domeniul jocurilor video. Are de asemenea si o productie de microcalculatoare, domeniu în care îsi câstigă o reputatie deosebită. Cele mai cunoscute produse din acest domeniu sunt seria de microcalculatoare ST (520 ST, 1024 ST, MEGA ST) bazate pe

microprocesorul Motorola 68000, având ca sistem de operare sistemul TOS. O altă serie bazată pe microprocesorul Motorola 68020 (32 Mhz) este seria TT (Atari TT 030), care foloseste ca sisteme de operare TOS-ul si UNIX-ul, fiind compatibilă cu seria ST.

ATC (**A**utodesk **T**raining **C**enter) - Centrul de perfectionare Autodesk, institutie de învătământ echipată cu ultimile versiuni de soft produs de firma Autodesk, precum si platforme hard, în care procesul de învătare este asigurat de instructori calificati. Firma Autodesk este firma producătoare a pachetului de programe destinat proiectării, AutoCAD.

ATDM (**A**synchronous **T**ime-**D**ivision **M**ultiplexer) - multiplexare asincronă cu timp divizat.

ATE (**A**utomatic **T**est **E**quipment) - echipament de testate automată.

ATG (**A**lgorithmic **T**est **G**enerator) - generator de testare algoritmică.

ATM (**A**dobe **T**ype **M**anager) - program dedicat stabilirii de fonturi, întâlnit în tehnologia TrueType din Windows.

ATM (Asynchronous Transfer Mode) - tehnologie de vârf lansată de laboratoarele IBM care, alături de Internet si ISDN, se consideră că vor fi folosite în proportie de 90 % pe piata utilizatorilor de retele. Tehnologia înglobează atât produse de comutare cât si de emulare LAN, care vor permite migrarea aplicatiilor din retelele locale spre infrastructuri ASTM si software de control.

ATN (**AT**te**N**tion) - atentiune.

ATN (**A**ugmented **T**ransition **N**etwork) - retea extinsă de tranzitii.

ATP (**A**ppleTalk **T**ransaction **P**rotocol) - protocol de tranzactii AppleTalk.

ATP (**A**utomated **T**heorem **P**roving) - demonstrarea automată a teoremelor.

ATR (**A**bnormal **T**ermination **R**egister) - registru de sfârsit anormal.

ATS (**A**utomatic **T**elephone **S**et) - telefon automat.

AU (**A**ccess **U**nit) - unitate de acces.

AU (**A**ritmethical **U**nit) - unitate aritmeticå.

AUI (**A**ttachment **U**nit **I**nterface) - interfatå de unitate atasatå.

AUI (**A**uxiliary **U**nit **I**nterface) - interfatå de unitate auxiliarå.

AUN (**A**lternate **U**ser **N**ame) - nume de utilizator alternativ.

AUX (**AUX**iliary)- 1. Nume pentru dispozitiv logic; nume rezervat de sistemul de operare (OS) MS-DOS pentru un dispozitiv auxiliar standard. AUX de obicei se referå la primul port serial al sistemului, numit în mod obisnuit COM1. 2. Extensie de fisiere utilizate de sistemul Paradox.

AVC (**A**udio **V**ideo **C**omputer) - calculator audio video.

AVC (**A**udio **V**isual **C**onnection) - conectare audio-vizualå.

AVC (**A**utomatic **V**olume **C**ontrol) - reglare automatå a volumului.

AVG (**AV**era**G**e) - functie statisticå utilizatå deseori cu acest nume pentru a calcula valoarea medie (media aritmeticå) a unui sir de date.

AVL (**A**delson, **V**elskin, **L**andis tree) - arborescenta Adelson-Velskin-Landis.

AVR (**A**utomatic **V**olum **R**ecognition) - identificarea (recunoas-terea) automatå a volumului.

AVX (**A**nti **V**irus e**X**pert) - primul produs antivirus Expert românesc, realizat de firma SoftWin.

AZERTY - tip de tastaturå folositå în Europa, care reprezintå primele sase taste din partea din stânga sus a tastelor de caractere. Vezi: QWERTY, QWERTZ.

- B -

B (**B**yte) - unitate de măsură utilizată pentru a identifica 8 biti. În procesarea si stocarea de date byte-ul este echivalentul unui caracter, cum ar fi o literă, o cifră sau un semn de punctuatie. Pentru că un byte reprezintă o cantitate mică de informatie, me-moria si capacitatea de stocare a informatiei se dă de obicei în KB (1024 bytes) sau MB (1.024x1024=1.048.576 bytes).

B&B (**B**ranch-**and**-**B**ound method) - metoda "ramifică si limitează".

B: - în sistemul de operare MS-DOS, ca si în alte sisteme de operare, numeste a doua unitate de floppy-disk (drive secundar). La computerele care au un singur floppy-drive, acesta poate fi numit A:

B5 - format de încadrare în pagină, foaie de hârtie de dimensiuni 182x257 mm.

BA (**B**alanced **A**synchronous mode) - metoda asincronă de balansare.

BABT (**B**ritish **A**pproval **B**oard for **T**elecommunications) - Comitetul Britanic de Avizare pentru Telecomunicatii.

BAC (**B**inary-to-**A**nalog **C**onverter) - convertor binar-analogic.

BAK (**BA**c**K**up) - nume de extensie a unui fisier auxiliar, creat fie automat, fie la comandă, care contine penultima versiune, având acelasi nume cu fisierul original. Fisier de rezervă.

BAM (**B**asic **A**bstract **M**achine) - masină abstractă de bază.

BAM (**B**asic **A**ccess **M**ethod) - metoda accesului de bază.

BAM (**B**lock **A**llocating **M**ap) - harta de alocare a blocurilor.

BAR (**B**ase **A**ddress **R**egister) - registru adresei de bază.
BAR (**B**us **A**ddress **R**egister) - registru adresei de magistrală (bus).
BARM (**B**alanced **A**synchronous **R**esponse **M**ode) - modul răspuns asincron balansat.

BAS (**BAS**ic) - extensie de fisiere sursă realizate în limbajul BASIC.

BASIC (**B**eginner's **A**ll-purpose **S**ymbolic **I**nstruntions **C**ode) - limbaj de programare de nivel înalt dezvoltat de John Kemeny si Thomas Kurtz la Universitatea Dartmouth în anii 60. BASIC a câstigat o popularitate enormă datorită mai ales a două implementări majore, Tiny BASIC si Microsoft BASIC, care au transformat BASIC în prima lingua franca a microcomputerelor. Alte implementări importante au fost CBASIC (Compiled BASIC), Integer si Applesoft BASIC (pentru Apple II), GW-BASIC (pentru IBM-PC), Turbo BASIC (al lui Borland) si Microsoft Quick BASIC. Este un limbaj de programare foarte răspândit, fiind usor accesibil utilizatorilor. Se pretează atât pentru aplicatii stiintifice si economice, cât si pentru cele cu scop educativ. Există diverse variante ale sale pentru diferite tipuri de calculatoare.

BAT (**BAT**ch)- în MS-DOS, extensie specială rezervată pentru fisierele de tip batch. Fisier de comenzi DOS.

BAU (**B**ritish **A**ssociation **U**nit) - veche asociatie britanică pentru rezistente electrice.

BAUD (**BAUD**OT) - măsură a vitezei de transmisie a datelor, numită asa după inginerul si telegrafistul francez Jean-Maurice-Emile Baudot. Initial termenul era folosit în legătură cu viteza de transmisie a echipamentului de telegrafie. Azi, el este cel mai adesea folosit ca indicator al vitezei de transmisie a modemului. Un BAUD reprezintă numărul de schimbări a stării liniei într-o secundă. Pentru BAUD se mai utilizează deseori prescurtarea Bd. Multiplii sunt: 1 kBd=1024 Bd, 1 MBd=1024 kBd.

BBS (**B**ulletin **B**oard **S**ystem) - un sistem de computere echipat cu unul sau mai multe modemuri, care serveste ca centru de informare sau de pasare de mesaje pentru cei care se conectează prin linii telefonice. Este considerat ca unul dintre cele mai importante sisteme

de informare în retea. Oferă arhive de programe, informatii si posibilităti de comunicatie între diversi utilizatori.

BC (**B**inary **C**ounter) - contor binar.

BCC (**B**inary **C**haracter **C**ontrol) - set de caractere folosit la controlul acuratetei transmisiei.

BCC (**B**lock **C**heck **C**haracter) - caracter de control de bloc.

BCD (**B**inary-**C**oded **D**ecimal) - este un sistem de codificare a numerelor zecimale în formă binară pentru evitarea rotunjirilor si a erorilor. În codificarea BCD, fiecare cifră a numărului zecimal se codifică separat ca număr binar. Fiecare cifră zecimală de la 0 la 9 se codifică în 4 biti si, pentru a fi mai usor de citit fiecare grup de 4 biti, se separă cu un spatiu. Acest format, numit 8-4-2-1, utilizează următorul cod:
0000=0 0101=5
0001=1 0110=6
0010=2 0111=7
0011=3 1000=8
0100=4 1001=9
Astfel, numărul zecimal 12 este 0001 0010 în BCD, 96 este 1001 0110 etc.

BCPL (**B**asic **C**ombined **P**rogramming **L**anguage) - limbaj de programare de nivel înalt destinat scrierii, în principal, a compilatoarelor, dar si a altor programe de sistem. Limbajul înglobează multe din calitătile si posibilitătile limbajelor apărute în ultimii ani: 1) definirea riguroasă atât prin intermediul unei masini abstracte de bază, cât si printr-o versiune standard a compilatorului, elaborată de autorul limbajului, Martin Richards; 2) structură de bloc; 3) tratare unitară a tipurilor si structurilor de date, precum si a expresiilor si instructiunilor; 4) apeluri recursive ale procedurilor; 5) operatii la nivel de bit; 6) facilitare a programării structurate, prin operatii specifice acesteia; 7) sistem unificat de intrare-iesire. Limbajul BCPL combină avantajele limbajelor de nivel înalt cu cele ale limbajelor de asamblare.

BCR (**B**uffer **C**ontrol **R**egister) - registru de control/comandå a buffer-elor.

BCS (**B**asic **C**ontrol **S**ystem) - sistem de control/comandå de bazå.

BCS (**B**ritish **C**omputer **S**ociety) - Societatea Britanicå de Compu-tere.

BCW (**B**uffer **C**ontrol **W**ord) - cuvânt de control/comandå a buffer-elor.

Bd (**Baud**) - Vezi: BAUD.

BDAM (**B**asic **D**irect **A**ccess **M**ethod) - metodå bazatå pe acces direct.

BDE (**B**orland **D**atabase **E**ngine) - la fel ca Jet, BDE este un motor de mare vitezå pentru baze de date si un obiect COM care se aflå în spatele unor colectii de instrumente si pachete comerciale (Borland Delphi, Paradox, dBase si Quatro Pro) si care simpli-ficå partajarea datelor.

BDG (**B**ox **D**efinition **G**raphics) - caseta de definire a graficii.

BDL (**B**ox **D**escriptor **L**anguage) - caseta limbajului de descriere.

BDOS (**B**asic **D**isk **O**perating **S**ystem) - sistem de operare pe discul de bazå.

BEEF (**B**usiness and **E**ngineering **E**nriched **F**ortran) - Fortran pentru dezvoltarea afacerilor si constructiilor.

BEL (**BELL**) - caracter de control din setul ASCII cu valoarea zecimalå 7 si hexazecimalå 07H.

BER (**B**asic **E**ncoding **R**ules) -reguli de bazå pentru (de)codificare.

BER (**B**it **E**rror **R**ate) - rata bitului de eroare.

BEV (**B**ootstrap **E**xception **V**ector) - vector de exceptare a încărcării primare (de pornire).

BFP (**B**asic **F**ree**P**hone) - telefon liber de bază.

BGI (**B**orland's **G**raphics **I**nterface) - interfată grafică apartinând firmei Borland.

BGP (**B**order **G**ateway **P**rotocol) - protocol de limitare a portilor.

BIB (**B**us **I**nterface **B**oard) - placă interfată de magistrală (bus).

BIC (**B**us **I**nterface **C**ontroller) - controller-ul interfetei de magistrală (bus).

BICMOS (**BI**polar and **C**omplementary **M**etal-**O**xide **S**emicon-ductor) - circuit CMOS bipolar. Vezi: CMOS.

BID (**B**lock **ID**entification) - bloc de identificare.

BIM (**B**eginning of **I**nformation **M**ark) - marca de începere a informatiilor.

BIOS (**B**asic **I**nput/**O**utput **S**ystem) - sistemul de bază de intrare/ iesire; este un set de rutine care lucrează îndeaproape cu partea de hardware pentru a asigura transferul de informatie între elementele sistemului: memorie, discuri si monitor. La compu-terele IBM si compatibile, BIOS sau ROM BIOS este înscris în memoria ROM. Desi critic pentru functionarea computerului, BIOS este invizibil pentru cel care utilizează computerul. BIOS este totusi accesibil programatorilor. BIOS-ul reprezintă setul de instructiuni pentru sistemul de operare DOS, care asigură serviciile de intrare/iesire ale acestuia. O parte se găseste în memoria ROM, iar cealaltă în fisierul ascuns IBMBIO.COM (pentru versiunea PC-DOS) sau IO.SYS (pentru versiunea MS-DOS).

BIS (**B**usiness **I**nformation **S**ystem) - o combinatie de computere, imprimante, echipamente de comunicatie si alte dispozitive destinate så manevreze date.

BISAM (**B**asic **I**ndexed **S**equential **A**ccess **M**ethod) - metodå baza-tå pe accesul secvential-indexat.

BISYNC (**BI**nary **SYN**chronous **C**ommunication) - standard de comunicatie introdus de IBM, cunoscut si sub numele de BSC. Transmisiunile BISYNC sunt în cod ASCII sau EBCDIC. Mesajele pot fi de orice lungime si sunt trimise în unitåti numite frames (cadre), în mod optional precedate de un mesaj de început numit header. Datoritå faptului cå BISYNC foloseste transmisia sincronå, în care elementele mesajelor sunt separate de intervale regulate de timp, fiecare frame este precedat si urmat de caractere speciale pentru sincronizarea ceasurilor interne. Structura de bazå a unui frame BISYNC este ilustratå anterior. STX si ETX sunt caractere de control care marchează începutul si sfârsitul mesajului text; BCC este un set de caractere folosit la controlul acuratetei transmisiei. Vezi STX, ETX, BSC.

BITMAP (**BIT**-**MAP**) - se poate traduce direct prin hartå de biti (puncte). O astfel de imagine este o reprezentare graficå sau text sub forma unor puncte elementare repartizate pe o grilå de dimensiuni limitate. Un document de acest tip este deformat prin dilatare la orice scarå si este, de regulå, un mare consumator de spatiu. Avantajele acestui tip de imagine constau în procesul de retusare si adaptare la perifericele de iesire, precum imprimantele si ecranele.

BITNET (**B**ecause **I**t's **T**ime **NET**work) - este una dintre cele mai mari retele de calculatoare din lume (peste 1000 de colegii si universitåti din SUA, Canada si Europa), nefiind o retea profesionalå de transmitere a datelor. A fost înfiintatå în mai 1981. Aceastå retea acoperå practic întreaga lume, fiind geografic împårtitå în 4 retele: BITNET - acoperå SUA, America Centralå si America de Sud, NETNORTH - acoperå Canada, ASIANET - acoperå Orientul Îndepårtat, iar EARN (European Academic and Research Network) - acoperå Europa, Africa si Orientul Apropiat.

BIU (**B**us **I**nterface **U**nit) - unitatea de interfată a bus-ului; cea de-a doua componentă a unui microprocesor care are functia de transfer a datelor de la si înspre microprocesor.

BIX (**B I**nformation e**X**change) - serviciu on-line complet oferit de firma Delphi. Printre altele BIX oferă acces direct la serviciul on-line Windows Information Exchange sau la Internet.

BkSp (**B**ac**kSp**ace) - la tastaturile IBM si compatibile, mută curso-rul la stânga cu un caracter, stergând astfel câte un caracter la fiecare tastare.

BLCP (**B**asic **L**ine **C**ontrol **P**rocedure) - procedura de bază pentru controlul/comanda liniilor.

BLD (**B**inary **L**oa**D**er) - încărcător binar.

BLER (**BL**ock **E**rror **R**ate) - rată a erorilor pe blocuri.

BLERT (**BL**ock **E**rror **R**ate **T**est) - test de rată a erorilor pe blocuri.

BLOB (**B**inary **L**arge **OB**ject) - obiect binar de capacitate mare.

BMAS (**B**usiness **MA**nagement **S**ystem) - sistem de conducere a afacerilor.

BMC (**B**lock **M**ultiplexer **C**hannel) - canal de multiplexare blocuri.

BMC (**B**ulk **M**edia **C**onversion) - conversie simplă de suport.

BMC (**B**urst **M**ultiplexer **C**hannel) - canal de multiplexare în rafale.

BMP (**B**it**M**a**P**) - extensia unor fisiere create cu programul Paint-brush din Windows, fisiere care contin imagini grafice salvate într-un format cunoscut sub numele bitmap.

BNC (**B**ayonet-**N**eill-**C**oncelman conector) - tip de conector ecranat pentru cablu coaxial subtire. Este utilizat în domenii profesionale, deoarece permite vehicularea semnalelor cu frecventă foarte înaltă si asigură o bună izolare împotriva parazitilor.

BNF (**B**ackus **N**ormal **F**orm) - metalimbaj pentru descrierea structurală a sintaxei limbajelor de programare. Propus de J.W. Backus în 1959, a fost folosit pentru descrierea sintaxei limbajului ALGOL-60. Limbajele descrise cu BNF se încadrează în clasa limbajelor independente de context.

BNS (**B**roadband **N**etworking **S**ervices) - grupul lărgit de servicii de retea.

BOC (**B**ell **O**perating **C**ompany) - Compania de Operare Bell.

BOC (**B**ranch-**O**n-**C**ondition) - ramificare pe conditie.

BOCA (**B**orland **O**bject **C**omponent **A**rchitecture) - arhitectura obiectelor componente Borland.

BOF (**B**eginning-**O**f-**F**ile) - început de fisier. Cod plasat de un program înaintea primului byte într-un fisier, folosit de sistemul de operare al computerului pentru a putea aprecia o locatie în fisier în raport cu primul byte (caracter). Pe disc, într-un director de date sau catalog, contine locatia unui fisier bazându-se pe locatia de început a acestuia sau BOF, relativ la locul primei stocări de pe disc.

BORAM (**B**lock-**O**riented **R**andom **A**ccess **M**emory) - orientarea pe bloc RAM. Vezi: RAM.

BOS (**B**asic **O**perating **S**ystem) - program utilitar de gestiune a programelor sistemului.

BOT (**B**eginning-**O**f-**T**ransmission) - începutul transmisiei.

BP (**B**ase **P**ointer) - se referă la registrul indicatorului de bază; este un registru care, de regulă, e folosit pentru adresarea datelor din

segmentul de stivå. De exemplu, pentru referirea parametrilor transmisi prin stivå, este folosit ca pointer al articolului de activare a procedurii.

BPAM (**B**asic **P**artitioned **A**ccess **M**ethod) - metodå bazatå pe accesul partitionat (partajat).

BPB (**B**ranch **P**rediction **B**uffer) - buffer de predictie ramificatå.

BPC (**B**asic **P**eripheral **C**hannel) - canal periferic de bazå.

BPI (**B**its **P**er **I**nch) - unitate de måsurå a densitåtii de înscriere a informatiei.

BPS (**B**its **P**er **S**econd) - biti pe secundå; måsurå a vitezei cu care un dispozitiv, de exemplu un modem, poate transfera date. Viteza în bps nu este acelasi lucru cu rata în bauds. Vezi BAUD.

BPS (**B**asic **P**rogramming **S**upport) - program de regrupare a programelor utilitare.

BPSK (**B**inary **P**hase **S**hift **K**eying) - multiplexare binarå a fazelor.

BPU (**B**asic **P**rocessor **U**nit) - unitatea procesorului de bazå.

BRA (**B**asic **R**ate **A**ccess) - acces la rata primarå (teletransmisii).

BRAP (**B**roadcast **R**ecognition with **A**lternating **P**riorities) - recunoasterea difuzårii cu prioritåti alternative.

BRC (**B**lock **R**edundancy **C**heck) - verificare a redundantei de bloc.

BRCS (**B**usiness and **R**esidence **C**ustom **S**ervice) - serviciu la clienti de afaceri si rezidenti.

BRI (**B**asic **R**ate **I**nterface) - banda de bazå pentru conectare. Variantå de serviciu ISDN care are o ratå realå de 128 kbps.

BRIM (**B**ridge **R**outer **I**nterface **M**odule) - modul de interfatå bridge router.

BRQ (**B**us **R**e**Q**uest) - cerere de magistralå.

BRT (**B**usiness **R**emote **T**erminal) - terminal pentrul afaceri de la distantå.

BRU (**B**ackup and **R**estore **U**tility) - utilitar pentru salvare si restaurare.

BS (**B**ack**S**pace) - caracter de control din setul ASCII cu valoarea zecimalå 8 si valoarea hexazecimalå 08H.

BS (**B**inary **S**cale) - scalå binarå.

BSAM (**B**asic **S**equential **A**ccess **M**ethod) - metodå bazatå pe accesul secvential.

BSAM (**B**asic **S**ynchronous **A**ccess **M**ethod) - metodå bazatå pe accesul sincronizat.

BSC (**B**inary **S**ymmetrical **C**hannel) - canal simetric binar.

BSC (**B**asic **S**ynchronous **C**ommunication) - comunicare binarå sincronå. Vezi BISYNC.

BSCA (**B**inary **S**ynchronous **C**ommunication **A**dapter) - adaptor de comunicatie binarå sincronå.

BSD (**B**erkeley **S**oftware **D**istribution) - distribuitorul de software Berkeley.

BSD UNIX (**B**erkeley **S**ystem **D**istribution UNIX) - versiune a sistemului de operare **UNIX**, elaboratå de Universitatea din Berkeley, California. Versiunea este special conceputå pentru a utiliza la maximum avantajele functiilor de memorie virtualå ale calculatoarelor DEC. Vezi: UNIX.

BSDM (**B**usiness **S**ystem **D**evelopment **M**ethodology) - metodo-logia de dezvoltare a sistemelor de afaceri.

BSI (**B**ritish **S**tandards **I**nstitute) - Institutul Britanic de Standarde.

BSM (**B**ox **S**tructure **M**ethodology) - metodologia structurilor de casete.

BSR (**B**idirectional **S**hift **R**egister) - registru de deplasare bidirectionalå.

BSS (**B**ritish **S**tandard **S**pecification) - specificatia britanicå de standarde.

BT (**B**ritish **T**elecom) - Telecomunicatii Britanice.

BTAM (**B**asic **T**elecommunication **A**ccess **M**ethod) - metodå bazatå pe accesul de telecomunicatie.

BTN (**B**asic **T**ransition **N**etwork) - retea de tranzitie de bazå.

BTP (**B**ulk **T**ransfer **P**rotocol) - protocol de transfer de maså.

BTW (**B**y **T**he **W**ay) - se traduce prin apropo, acronimul putând fi întâlnit în conferintele on-line.

BUP (**B**ottom-**U**p **P**arsing) - analizå (sintacticå) ascendentå.

BVA (**B**illing **V**alidation **A**pplication) - aplicatie de validare a facturårii.

BW (**B**lack and **W**hite) - negru si alb. Cu referintå la culoarea alb-negru a monitoarelor cunoscute sub numele de monocrom.

- C -

C - 1. Limbaj de programare dezvoltat de Dennis Ritchie la Bell Laboratories, New Jersey, în anul 1972, numit asa pentru cå limbajul imediat premergåtor a fost limbajul B. Desi C este considerat de multi a fi mai mult un limbaj de asamblare decât un limbaj de nivel înalt, asocierea strânså cu sistemul de operare UNIX, popularitatea sa enormå cât si standardizarea de câtre ANSI au fåcut ca acesta så fie aproape un limbaj de programare standard. C este un limbaj compilat ce contine un mic set de functii built-in care sunt machine-dependent. Celelalte functii sunt independente si sunt continute în niste fisiere numite library care pot fi accesate dintr-un program C. Programele C sunt compuse dintr-una sau mai multe functii definite de programator; astfel cå C se considerå a fi un limbaj structurat. Compilatorul nu dispune, în general, de functii de intrare/iesire, din pretentia, de altfel îndreptåtitå, de a se asigura portabilitatea lui; aceste functii fiind într-o bibliotecå foarte vastå. Existå douå implementåri de compilatoare foarte råspândite pe calculatoarele personale: Turbo C, produs de firma Borland în douå versiuni, normalå si profesionalå si Microsoft C, produs de firma Microsoft. 2. Extensie de fisiere sursă create în limbajul de programare C. Vezi: C++, UNIX.

C++ - versiune a limbajului C, orientatå spre obiect, dezvoltatå de Bjarne Stroustrup la începutul anilor 80 la Bell Laboratories. C++ are tråsåturi specifice limbajelor de programare orientate obiect. Conceptul fundamental în C++ este clasa. El contine de asemenea îmbunåtåtiri care nu sunt direct legate de clase, cum ar fi: constante simbolice, substitutia “in-line” a functiilor, argumente cu valori implicite pentru functii, nume de functii supraîncårcate, operatori pentru gestionarea memoriei libere si un tip de referintå. Vezi C, UNIX.

C: - în unele sisteme de operare, cum ar fi MS-DOS si OS/2, identificå hard-disk-ul primar.

CA (**C**ertificate **A**uthority) - autoritate de certificare. Institutie care are dreptul (autoritatea) de a certifica (confirma) un produs, un standard de calitate etc.

CA (**C**onceptual **A**nalyzer) - analizor conceptual.

CA (**C**ontrol **A**rea) - regiune/zonă de control/comandă/reglare.

CAAL (**C**omputer-**A**ided **A**dult **L**earning) - instruire computerizată/asistată de calculator pentru adulti.

CAC (**C**hannel **A**ddress **C**ounter) - contor de adresă a canalelor.

CAC (**C**lient **A**rea **C**oordinates) - coordonate ale zonei clientului.

CACM (**C**ommunications of the **A**ssociation for **C**omputing **M**achinery) - comunicatiile asociatiei pentru masini de calcul.

CACM (**C**omputer-**A**ided **C**omercial **M**anagement) - conducerea asistată de calculator a operatiilor comerciale.

CACSD (**C**omputer-**A**ided **C**ontrol **S**ystem **D**esign) - proiectare computerizată/asistată de calculator a sistemelor de comandă.

CAD (**C**omputer **A**ided **D**esign) - proiectare asistată de calculator; termen aplicat programelor folosite în proiectare, inginerie, arhitectură si modele stiintifice - de la scule simple la clădiri, avioane, circuite integrate si molecule. Diversele aplicatii CAD creează obiecte în două sau trei dimensiuni prezentând obiectele ca niste “schelete” de sârmă. Unele programe pot să rotească sau să redimensioneze modelele, să prezinte vederi interioare, să genereze liste de materiale si altele. Aceste programe CAD se bazează solid pe matematică si deci au nevoie de sisteme foarte rapide, de mare performantă. CAD reprezintă proiectarea diferitelor obiecte cu ajutorul calculatorului. Sistemele CAD sunt sisteme interactive ce servesc la proiectarea circuitelor integrate, a diferitelor scheme electronice etc. Astfel, utilizând aceste instrumente în proiectare, toate modificările si adăugările ulterioare devin o treabă foarte simplă.

CAD/CAM (Computer-Aided Design/Computer-Aided Manufac-turing) - termen care descrie utilizarea computerelor în design si în procesul

de fabricatie a produselor diverse. Cu CAD/CAM, un produs ca o piesă de masină este proiectată cu un program CAD, după care proiectul este transpus în instructiuni ce pot fi transmise la o masină unealtă care le poate folosi la fabricare, asamblare si în procesul de control.

CADA (**C**omputer-**A**ided **D**ata **A**cquisition) - achizitie de date asistată de calculator.

CADAM (**C**omputer-**A**ugmented **D**esign **A**nd **M**anufacturing) - proiectare si fabricatie cu extensie computerizată.

CADAT (**C**omputer-**A**ided **D**esign **A**nd **T**esting) - proiectare si testare asistată de calculator.

CADD (**C**omputer-**A**ided **D**esign and **D**rafting) - proiectare si desenare asistate de calculator, cu referire la proiectarea industrială si desene tehnice. Oferă functii suplimentare, în general conforme cu conventiile tehnice, fată de programele cunoscute din CAD.

CAE (**C**ommmon **A**pplication **E**nvironment) - mediu unitar/ generalizat de aplicatii.

CAE (**C**omputer-**A**ided **E**ducation) - educatie asistată de calculator.

CAE (**C**omputer-**A**ided **E**ngineering) - inginerie asistată de calculator; un tip de aplicatie ce permite operatorului să practice teste si analize pe proiecte create cu un computer. Conceptul care reprezintă de fapt CAM si CAD împreună.

CAI (**C**omputer-**A**ided **I**nspection) - inspectie asistată de calcula-tor.

CAI (**C**omputer-**A**ided **I**nstruction) - învătământ asistat de calcula-tor; un tip de program educational destinat să servească drept instrument de învătământ. Subiectele si complexitatea lor se întind de la aritmetică la matematici superioare, stiintă, istorie si studii specializate. Concept folosit pentru a defini aplicatiile calculatoarelor în procesul de învătământ. O aplicatie foarte răspândită este aceea

de instruire a elevilor si studentilor utilizând calculatorul si sisteme de programe destinate învătării în cele mai diverse domenii. De regulă, sistemul de programe este conceput astfel încât să ofere cursantului un set de informatii, iar apoi să-l testeze pe acesta pentru a determina modul în care si-a însusit cunostintele. Calculatorul mai este utilizat si în procesul de examinare având avantajul obiectivitătii în faza de evaluare.

CAIC (**C**omputer-**A**ssisted **I**ndexing and **C**lassification) - indexare si clasificare asistate de calculator.

CAIP (**C**omputer-**A**ssisted **I**ndexing **P**rogram) - program de indexare asistat de calculator.

CAL (**C**omputer-**A**ided **L**earning) - învătare asistată de calculator; un tip de program educational destinat studiului individual si învătării. Subiectele si complexitatea lor cuprind toate domeniile de învătare.

CAL (**C**onversational **A**lgebraic **L**anguage) - limbaj algebric conversational.

CALL (**C**omputer-**A**ssisted **L**anguage **L**earning) - învătarea limbajelor asistată de calculator.

CAM (**C**all **A**cceptance **M**anagement) -gestiune de acceptare a apelurilor.

CAM (**C**hannel **A**ccess **M**ethod) - metodă de acces la canal.

CAM (**C**ommon **A**ccess **M**ethod) - metodă de acces comun.

CAM (**C**ommunication **A**ccess **M**ethod) - metodă de acces la comunicatii.

CAM (**C**omputer-**A**ided **M**anufacturing) - fabricarea asistată de calculator; termen ce descrie utilizarea computerelor la automatizarea fabricatiei, asamblării si procesului de control al produc-tiei. CAM se aplică atât la productia de serie mică, cât si la productia la

scară mare sau foarte mare care implică utilizarea robotilor industriali pe marile linii de productie. CAM se referă mai mult la programe speciale si la echipamente specializate decât la utilizarea microcomputerelor în procesul propriu-zis de productie.

CAMAC (**C**omputer-**A**ssisted **M**easurement **A**nd **C**ontrol) - măsurare si control asistate de calculator.

CAMC (**C**omputer-**A**ided **M**odel **C**onstruction) - construirea (crearea) de modele asistată de calculator.

CAME (**C**omputer-**A**ided **M**anufacturing and **E**ngineering) - fabricatie si proiectare asistate de calculator.

CAMN (**C**omputer-**A**ided **M**anufacturing **N**etwork) - retea de fabricatie asistată de calculator.

CAMP (**C**omputer-**A**ided **M**ask **P**reparation) - pregătirea asistată de calculator a măstilor (circuite integrate).

CAN (**CAN**cel) - în traducere directă semnifică anulat; este un caracter de control din setul ASCII cu valoarea zecimală 24 si cea hexazecimală 18H. Este folosit în comunicatiile cu imprimantele si alte computere. În general înseamnă că linia de text trimisă la imprimantă trebuie anulată.

CANE (**C**omputer-**A**ided **N**etwork **E**ngineering) - proiectarea retelelor asistată de calculator.

CAO (**C**omputer-**A**ided **O**ffice) - oficiu (birou) cu asistentă asigurată de calculator.

CAO (**C**omputer-**A**ided **O**ptimizing) - optimizare asistată de calculator.

CAP (**C**omputer-**A**ided **P**lanning) - planificare asistată de calculator.

CAP (**C**omputer-**A**ided **P**rogramming) - programare asistată de calculator.

CAP (Computer-Aided Production) - productie asistată de calculator.

CAP (Computer-Aided Publishing) - publicatie asistată de calculator.

CAPE (Computer-Aided Production Engineering) - proiectarea productiei asistată de calculator.

CAPP (Computer-Aided Process Planning) - planificarea proceselor asistată de calculator.

CAPS (CAPital letterS) - majusculă, literă mare.

CAQ (Computer-Aided Qualification) - calificare asistată de calculator.

CAQC (Computer-Aided Quality Control) - controlul calității asistat de calculator.

CARD (Compact Automatic Retrieval Device) - dispozitiv auto-mat compact de regăsire a datelor.

CARIS (Computer Aided Resource Information System) - este un sistem informational geografic (GIS) de mare întindere, conti-nând peste 1000 de functii, printre care: gestionarea bazelor de date geografice, interogare de atribute geografice, analize spatiale si de imagine, analize de retea, de timp real si 3D, suport cartografic, hidrografie, transporturi, geologie, retele de apă, cadastru etc. Vezi: GIS.

CARO (Computer Antivirus Researchers'Organization) - stan-dard international de clasificare a virusilor.

CAS (Control Automated System) - sistem de control automat.

CASE (Computer Aided Software Engineering) - dezvoltare de software cu ajutorul calculatorului. Practic, este vorba despre asa numitele instrumente CASE (case-tools) care permit crearea, actualizarea, modificarea, dezvoltarea si întretinerea software-ului. În acest context se au în vedere următoarele aspecte: metodologii de proiectare orientată obiect, asigurarea legăturilor functionale între componente distincte, generare de cod, asigurarea posibilităților de utilizare multiplă (workgroups), imprimarea diagramelor de dimensiuni mari etc.

CAT (CATalog) - extensii de fisiere utilizate de unele programe pentru a defini cataloagele de lucru.

CAT (Computer-Aided Teaching) - termen alternativ pentru Computer-Aided Instruction (CAI), un program folosit în sistemul de învățământ.

CAT (Computer-Aided Testing) - este folosit de ingineri la verifi-carea si analizarea proiectelor, în special la cele create cu progra-me CAD.

CAT (Computerized Axial Tomography) - procedură medicală în care un computer e folosit pentru generarea unei imagini tridimensionale a unei părti din corpul uman, folosind o serie de radiografii luate ca sectiuni transversale de-a lungul aceleiasi axe.

CAV (Constant Angular Velocity) - viteză unghiulară constantă. La disk-uri, viteza unghiulară constantă caracterizează tehnica de redare în care discul se roteste cu o viteză constantă, conducând la o regăsire mai rapidă a datelor atunci când capul de citire/scriere se află în apropierea axului de rotatie. Vezi: CLV.

CAVE (Cave Automatic Virtual Environment) - interfată vizuală utilizată în domeniul realității virtuale si cunoscută si sub numele de “pesteră virtuală”, care dă senzatia înlocuirii spatiului din jur cu un spatiu virtual care se modifică pe măsură ce te deplasezi prin el. Vezi: VR.

CAW (Channel Address Word) - cuvânt de adresare a canalului.

CBASIC (Compiled BASIC) - una dintre cele mai importante implementări ale limbajului BASIC (versiune a limbajului BASIC). Vezi: BASIC.

CBL (CoBoL) - extensie de fisiere sursă realizate în limbajul de programare COBOL. Vezi: COBOL.

CBT (Computer Based Training) - pregătire cu ajutorul calculatorului. Produs pentru crearea unei aplicatii de instruire asistată de calculator. Sunt utilizate tehnicile de instruire asistată de calculator (CAI) pentru pregătirea în anumite meserii, de exemplu operarea unui strung cu comandă numerică. Vezi: CAI.

CC (Condition Code) - indicator al fazei de lucru.

CCB (Command Control Block) - bloc de control pentru comenzi.

CCB (Cyclic Check Bits) - biti de verificare ciclică.

CCC (Compaq Computer Corporation) - renumita firmă producătoare de calculatoare cu acelasi nume. Vezi: COMPAQ.

CCD (Charge-Coupled Device) - dispozitiv în care dispozitive semiconductoare individuale sunt cuplate în asa fel încât sarcina de output a unuia este cea de imput a celui care urmează. Dispozitivul de detectie a luminii din camerele video este de obicei un astfel de CCD.

CCH (Channel Command Handler) - manipulator de comandă a canalului.

CCITT (Comité Consultatif Internationale de Télégrafique et Téléphonique) - Comitetul Consultativ Inter-national pentru Telegra-fie si Telefonie; organizatie cu sediul la Geneva si stabilită ca parte a Uniunii Internationale pentru Telegrafie de pe lângă Natiunile Unite (ITU). Organizatia este sprijinită de ONU si recomandă utilizarea standardelor de comunicatie recunoscute international. Recomandările în acest sens sunt publicate la fiecare 4 ani. Fiecare

documentatie nouă de recomandare se deosebeste prin culoarea copertii, de exemplu cea din 1992 este cunoscută cu numele de Cartea Albă. Protocoalele stabilite de CCITT se aplică la modemuri, la retele si transmisii de facsimile. Protocolul foarte popular X.25 pentru accesul la retelele cu comutare de pachete a fost initiat de CCITT. Vezi: ITU.

CCP (Certificate in Computer Programming) - certificare de nivel superior în programare, acordată de Institute for Certification of Computer Professionals unor programatori care sunt testati în mod extensiv în domeniul programării.

CCP (Console Command Processor) - parte a sistemului de operare CP/M care citeste comenzile utilizatorului transmise de la tastatură, le interpretează si le trimite mai departe spre executie.

CCW (Channel Command Word) - cuvânt de comandă al canalului; codul care specifică operatia ce urmează a fi executată de un anumit canal. Cuvântul de comandă specifică, de asemenea, adresa si dimensiunea zonei de memorie în/din care se introduc/extrag parametrii transferului.

CD (Change Directory) - comandă internă DOS care permite schimbarea directorului curent. Se mai foloseste si sub numele CHDIR.

CD (Compact Disk) - disc compact, numit si disc optic. Disc metalic, slefuit, nemagnetic, folosit pentru stocarea informatiilor digitale. Discul este citit de un mecanism de scanare care foloseste o sursă de lumină foarte puternică (precum un laser) si oglinzi. Mai pe scurt, CD este un suport pe care informatia este stocată digital si care se citeste cu ajutorul laserului.

CD-E (Compact Disk - Erasable) - categorie de compact disk de pe care informatia poate fi stearsă. Acest tip de compact disk permite scrierea, stergerea si citirea informatiilor, folosind tehnologia schimbărilor de fază.

CD-I (Compact Disk - Interactive) - categorie de compact disk care permite vizualizarea interactivă a compact disk-urilor audio-vizuale pe baza unui aparat TV si a unui aparat de redare CD-I. Acest tip de compact disk este destinat, de regulă, învătământ-tului, instruirii si divertismentului.

CD-R (Compact Disk - Recordable) - categorie de compact disk, care poate fi înregistrat, deci continutul său poate fi înscris de către beneficiarul care dispune de o unitate corespunzătoare. După înscriere, discul redevine un CD-ROM obisnuit care poate fi folosit ca atare.

CD-ROM (Compact Disk-Read Only Memory) - formă de stocare caracterizată de o mare capacitate (cam 600 MB) si folosită cu mijloace laser-optice în loc de citire magnetică. Când este vorba de un drive, atunci avem de-a face cu un dispozitiv de stocare cu disc care foloseste tehnologia compact-disk-ului. Suport de date apărut în 1987 si care serveste la difuzarea de informatii având o capacitate foarte mare de stocare.

CD-ROM XA (Compact Disk-Read Only Memory eXtended Architecture) - arhitectură extinsă cu CD-ROM; variantă a CD-ROM-ului care foloseste o tehnică de compresie audio si video cu o întretesere între audio, video si text. Standardul a fost introdus în 1988 de firmele Philips, Sony si Microsoft pentru CD-ROM-uri si aplicatii multimedia. Ca si CD-I, CD-ROM XA utilizează întreteserea informatiilor audio si video pentru reproducerea sincronizată. CD-ROM XA mentine structura fisie-relor CD-ROM conform cu ISO 9660.

CD/HD (Compact Disk - High Density) - model conceptual de densitate înaltă a unui compact-disc care contine o capacitate de 4,7 GB memorie pe fiecare strat.

CD/SD (Compact Disk - Super Density) - model de densitate a unui compact-disc, care oferă ambele fete ce contin fiecare câte 5 GB de memorie.

CDA (Chain Data Address) - simbol de identificare a adreselor datelor în lant.

CDC (Call Directing Code) - cod de dirijare a apelurilor.

CDE (Common Desktop Environment) - software care controlează aparenta si interactiunea pe care o au cu statiile de lucru utilizatorii finali. Contine o interfată utilizator atractivă vizual, foarte personalizată. Aceasta face ca display-ul calculatorului să fie foarte frumos si functional. Permite accesul transparent la fisiere si programele din retea. Execută aplicatii partajate si acces la datele din sistemele aflate la distantă, fără a trebui să se stie numele sau locatia serverelor dintr-un mediu client/server.

CDEV (Control panel DEVice) - defineste orice utilitar Macintosh din System Folder si care este întâlnit în Control Panel.

CESD (Composite External Symbol Dictionary) - dictionar de simboluri de compozitie externă.

CFG (ConFiGuration) - extensie de fisiere utilizate de unele produ-se pentru a desemna instructiunile de configurare.

CGA (Color Graphics Adapter) - adaptor video. CGA reproduce în mod grafic o rezolutie de 640 de pixeli pe orizontală si 200 de pixeli pe verticală. Standard grafic apărut în 1981 cu rezolutiile 160x200 puncte în 16 culori, 320x200 puncte în 4 culori, 640x200 puncte în două culori. În modul text acest adaptor consideră ecranul format din 25 de linii a câte 80 de coloane fiecare. Vezi MDA, EGA, PGA, VGA, MCGA, SVGA, TVGA.

CGI (Common Gateway Interface) - interfată întâlnită în servere Web, care poate realiza o dinamică a paginilor Web. Dispune de un mediu de dezvoltare a aplicatiilor ce poate interactiona cu surse de date externe.

CGM (Computer Graphics Metafile) - format universal de fisiere grafice care include grafica orientată obiect independent de tipul de calculator. Fisierele de tip CGM pot si utilizate de programe ca Ventura Publisher, Harvard Graphics, Lotus 1-2-3. Un fisier CGM contine atât imagini grafice, cât si instructiuni de utilizare pentru alte programe. Vezi: WMF.

CHAR (CHARacter) - caracter.

CHAT - mod de comunicatie a mai multor utilizatori aflati pe dife-rite calculatoare interconectate printr-un modem (peste un BBS) sau în retea. Comunicatia decurge în direct (live), la fel ca si conversatia clasică telefonică, doar că pe monitor apar cuvintele scrise tastate de participantii la CHAT.

CHCP (Change Code Page) - comandă din MS-DOS care permite modificarea paginii de cod hardware. Paginile de cod contin seturi de caractere ale unui calculator compatibil IBM PC. Există două feluri de pagini de cod: de tip hardware care include setul de caractere în memoria ROM a calculatorului si pe disc, prin intermediul unor fisiere specifice.

CHDIR (CHange DIRectory) - Vezi: CD.

CHK (CHecK) - extensie de fisiere rezultate în urma comenzii MS-DOS de verificare a memoriei interne si externe CHKDSK.

CHKDSK (CHecK-DiSK) - comandă internă MS-DOS care permite verificarea fisierelor pe disc dar si repararea fisierelor intersectate.

CHR (CHaRacter) - extensie de fisiere, folosită, de regulă, pentru driver-e de caractere sau pentru a defini fonturi sub MS-DOS.

CHRP (Common Hardware Reference Platform) - platformă Power PC care oferă un standard industrial deschis ce poate găzdui o varietate de OS-uri. Standardul asigură capabilităti plug-and-play prin intermediul mediului de boot Open Firmware precum si bus PCI 2.0.

CIM (Computer Input from Microfilm) - calculator cu intrare de pe microfilm; tehnică de citire a imaginii de pe microfilm si transformare a acestuia în gama de informatii pe care calculatorul le poate prelucra.

CIM (Computer Integrated Manufacturing) - calculator integrat în fabricatie.

CIS-COBOL (Compact Interactive Standard COBOL) - standard compact interactiv pentru limbajul COBOL.

CISC (Complex Instruction Set Computing) - procesor ce foloseste instructiuni complexe la nivel (assembly language) înalt. Instructiunile sunt foarte puternice si permit calcule si functii sofisticate, cum ar fi calculul unor adrese de memorie. Toatå aceastå complexitate cere timp îndelungat pentru fiecare instructiune.

CLS (CLear Screen) - comandå a sistemului de operare DOS, care permite stergerea (curåtirea) ecranului, fixând prompterul si cursorul în coltul din stânga sus.

CLV (Constant Linear Velocity) - vitezå liniarå constantå. La compact disk-uri, la dispozitivele de redare a acestora, viteza liniarå constantå caracterizeazå tehnica de redare care accelereazå sau încetineste rotatia discului pentru a asigura o vitezå constantå în punctul în care se face citirea. O vitezå liniarå constantå se obtine atunci când discul se roteste mai încet când citirea sau scrierea se fac mai aproape de axul de rotatie. Vezi: CAV.

CMD (CoMmanD) - extensie pentru fisiere de comenzi.

CMOS (Complementary Metal-Oxide Semiconductor) - dispozitiv semiconductor ce constå din douå semiconductoare metal-oxid cu efect de câmp (MOSFET), unul de tip N si unul de tip P, integrate într-un cip de silicon. în general folosit în RAM si aplicatii de comutare. Sunt dispozitive foarte rapide si au un consum foarte mic. Sunt, înså, foarte sensibile la electricitate staticå.

CMOS RAM (Complementary Metal-Oxide Semicon-ductor Read Access Memory) - orice cip RAM fabricat prin proces CMOS. Cipurile CMOS sunt recunoscute pentru puterea de consum foarte micå si pentru toleranta la zgomotele provenite de la sursele de alimentare. Aceste caracteristici fac cipurile CMOS RAM foarte utilizate la componentele de hard alimentate la baterii, ca ceasurile din computere si anumite tipuri de RAM.

CMYK (Cyan, Magenta, Yellow blacK) - sistem folosit în grafica computerizată pentru reprezentarea culorilor. Metodă sau conventie pentru reprezentarea culorilor în tehnoredactare sau arte grafice. în artele grafice culorile sunt deseori specificate de sistemul Pantone. Vezi HSB, RGB.

CNC (Computerized Numerical Control) - controlul numeric computerizat.

CNF (CoNFiguration) - Vezi: CFG.

CNF (Conjunctive Normal Form) - formă normală conjunctivă.

COBOL (COmmon Business-Oriented Language) - un limbaj de programare dezvoltat între anii 1959-1961. Este utilizat în special pentru aplicatii cu caracter economic si administrativ. A fost initial sustinut de Departamentul de Apărare American si ulterior dezvoltat pentru aplicatii comerciale. Programele scrise în COBOL, limbaj compilat, contin patru diviziuni: identifi-carea, mediul, date si proceduri.

CODASYL (Conference On DAta SYstems Language) - confe-rintă organizată începând din 1959 pentru a studia si proiecta limbaje de programare si sisteme destinate prelucrării datelor în administratie. Sunt cunoscute rezultatele obtinute de CODASYL în dezvoltarea limbajului de programare COBOL si, de asemenea, în ceea ce priveste efortul făcut pentru standardizarea organizării bazelor de date. Vezi: DBTG.

COGO (COordinated GeOmetry) - limbaj de nivel înalt orientat în domeniul constructiilor, ce permite scrierea programelor în limbajul tehnic apropiat inginerilor.

COM (COMmand) - extensie rezervată de MS-DOS pentru un tip de fisier executabil limitat la un singur segment de 64 KB.

COM (Common Object Modeler) - protocol de comunicatie Win-dows orientat obiect, care furnizează: o standardizare a modului în care un

EXE poate controla un alt EXE (înlocuind DDE), un nou standard prin care un client EXE poate apela un DLL ca si server si înlocuieste controalele VBX cu OCX.

COM (Computer Object Modeler) - model propagat de firma Microsoft privind tehnologia client/server, implementat în Windows NT si Windows 95, care articulează integratorul de documente compozite din Microsoft OLE. Există, de asemenea, un COM (Common Object Modeler) realizat si implementat de firma DEC pe sistemele proprii, în colaborare cu Microsoft.

COM (Computer Output Microfilming) - iesire pe microfilm; teh-nică de conversie si înregistrare a datelor de la calculator direct pe microfilm.

COM (COMunication) - nume de dispozitiv logic de comunicatie, rezervat de sistemul de operare MS-DOS pentru patru porturi seriale de comunicatii numite: COM1, COM2, COM3 si COM4. Astfel, dacă un modem este conectat la un port serial si o imprimantă la un alt port serial, dispozitivele sunt identificate ca COM1 si COM2.

COMPAQ (COMPatibility And Quality) - firmă producătoare de calculatoare înfiintată în februarie 1982. Initial, firma s-a numit Gateway Technologies. În noiembrie 1982 este lansat primul calculator - Compaq Portable Computer (un calculator portabil bazat pe un microprocesor 8086 la 7 MHz), în acel timp mai performant decât varianta IBM. Si astăzi firma se află în topul producătorilor de calculatoare, în primul rând datorită perfor-mantelor, dar si a calității.

CON (CONsole) - nume de dispozitiv logic pentru consolă; nume rezervat de sistemul de operare MS-DOS pentru tastatură si ecran. Tastatura numai - imput si ecranul numai - output formează împreună consola, sursa primară de input si output în sistemul MS-DOS.

CONFIG.SYS (CONFIGuration SYStem) - numele fisierului din sistemul de operare DOS care este un fisier text ASCII aflat în directorul rădăcină si contine comenzile de configurare a sistemului la pornirea calculatorului.

CORBA (Common Object Request Broker Architecture) - ansamblu de specificatii de bază pentru ORB (Object Request Broker) privind tehnologia client/server, implementate deja pe unele platforme, de exemplu: IBM, Digital etc. Vezi: ORB.

COSE (Common Open Software Environment)- asociatie initiată de firmele IBM, HP, Sun si Novell, în martie 1993, la UniForum Conference, care si-a propus ca obiectiv crearea si dezvoltarea de software în vederea elaborării unui sistem de operare deschis pentru desktop.

CP (Cod Page) - în MS-DOS, versiunea 3.3 sau mai recentă, un mijloc de a oferi suport pentru seturi de caractere sau tastaturi folosite în diferite tări. Este un tabel care face relatia între codurile de caractere binare, folosite de un program si tastele de pe tastatură, precum si modul în care caracterele apar pe monitor. Tastatura si monitorul pot fi configurate să se schimbe de la un cod la altul, la cererea operatorului.

CP (Command Processor) - procesor de comenzi.

CP (Continous Progresive code) - cod progresare continuă.

CP/M (Control Program for Microcomputers) - linie de sisteme de operare de la Digital Research, Inc., pentru microcomputerele bazate pe microprocesoare Intel. Primul sistem, CP/M-80, a fost cel mai popular sistem de operare pentru microcomputerele bazate pe microprocesoarele 8080 si Z80. Digital Research a dezvoltat de asemenea CP/M-86 pentru computerele bazate pe 8086/8088, CP/M-Z8000 pentru computerele bazate pe microprocesorul Z8000 si CP/M-68K pentru cele bazate pe microprocesorul Motorola 68000. Digital Research a continuat să dezvolte linia CP/M suportând multisarcina cu produsele Concurrent CP/M si MP/M.

CPB (Channel Program Block) - bloc de program al canalului.

CPC (Cyclle Progression Code) - cod cu permutare ciclică.

cpi (characters per inch) - caractere pe inch; caracterele tipărite de o imprimantă. Cpi reprezintă numărul de caractere tipărite de o imprimantă pe un inch. Reprezintă numărul de caractere tipărite pe directie orizontală în intervalul de un inch. Scrierea cu masina de scris a caracterelor au două standarde consacrate: pica (10 cpi) si elite (12 cpi).

CPM (Cards Per Minute) - număr de cartele pe minut. Unitate de măsură pentru cititoarele de cartele.

CPM (Critical Path Method) - metoda drumului critic. Este o tehnică de planificare si esalonare în timp a executării sarcinilor pentru coordonarea unui proiect. Prin această metodă este scoasă la iveală o solutie critică, de fapt o serie de lucrări ce trebuie realizate la anumite termene, pentru ca proiectul să fie încheiat la timp. Există programe pe calculator care utilizează această metodă.

CPP (C++) - extensie pentru fisierele sursă scrise în limbajul C++.

cps (characters per second) - măsură a vitezei la o imprimantă nonlaser, ca la o imprimantă matricelă sau cu jet de cerneală, sau măsură a vitezei cu care un dispozitiv, ca disk drive, poate transfera date. La comunicatiile seriale, viteza unui modem în biti pe secundă poate fi împărtită în general la 10 pentru determinarea aproximativă a numărului de caractere pe secundă transmise. 1. Unitate de măsură a vitezei de transmitere a datelor. Reprezintă numărul de caractere transmise în interval de o secundă. 2. Unitate de măsură a vitezei de tipărire a unei imprimante. Reprezintă numărul de caractere tipărite în interval de o secundă.

cps (cycles per second) - număr de cicluri pe secundă.

CPS (Critical Path Scheduling) - programarea (metoda) drumului critic.

CPU (Central Processing Unit) - unitate de calcul si control a computerului; dispozitivul care interpretează si execută instruc-tiunile. Single-chip CPU, numite microprocesoare, au permis dezvoltarea microcomputerelor si deci a computerelor personale. Exemple de

asemenea cip-uri sunt: Motorola 68000, 68020, 68030, folosite de Macinttosh si Intel 8080, 8086, 80286, 80386, 80486, 80586, folosite de IBM si compatibile. CPU sau microprocesorul în cazul unui microcomputer are capacitatea de a chema, decodifica si executa instructiuni, a le transfera la si de la diferite resurse de-a lungul căii de comunicatie (magistralå) comunå a computerului, busul. În mod obisnuit un CPU se considerå a fi “creierul” computerului.

CR (Carriage Return) - caracter de control care spune computerului sau imprimantei så se întoarcå la începutul liniei curente. Un asemenea caracter are un efect asemånåtor cu returul de car al unei masini de scris, cu deosebirea cå nu avanseazå automat la o nouå linie (rând). În setul de caractere ASCII, acest caracter are valoarea zecimalå 13 (hexazecimal 0D). Un caracter separat, numit linefeed (LF), avanseazå cursorul (sau imprimanta) la o linie nouå. Întrucât CR este deseori combinat cu caracterul LF, aceastå combinatie se numeste adesea CR/LF.

CRAM (Card Random Access Memory) - memorie cu acces direct pe cartelå.

CRC (Cyclical Redundancy Character) - caracter de redundantå ciclicå.

CRC (Cyclical Redundancy Check) - metodå folositå la verificarea erorilor în transmisia de date. Metoda CRC de verificare foloseste un calcul complex pentru generarea unui numår bazat pe datele transmise. Dispozitivul expeditor executå calculele înainte de transmisie si trimite rezultatul dispozitivului receptor. Dispozitivul receptor repetå aceleasi calcule dupå transmisie. Dacå ambele dispozitive obtin acelasi rezultat, se poate presupune cå transmisia s-a fåcut fårå erori. Procedura se numeste redundantå, deoarece fiecare transmisie include nu numai date, dar si valori suplimentare (redundante). Protocolul de comunicatie Xmodem foloseste acest procedeu de verificare.

CRJE (Conversational Remote Job Entry) - introducerea lucrårilor de la distantå în mod conversational.

CRM (Cardless Radio Mouse) - Mouse cu unde radio; mouse care nu foloseste cablu pentru a comunica cu calculatorul, ci unde radio (110-150 Khz), putând functiona până la o depărtare de 1,8 m de la cutia de receptie care este conectată la portul serial RS232 al calculatorului. Una din firmele producătoare este Logitech.

CRT (Cathode Ray Tube) - 1. Tub cu raze catodice, utilizat la monitoarele computerelor, înglobând aceeasi tehnologie folosită la televizoare. 2. Numele dat monitoarelor calculatoarelor care folosesc un tub cu vid de tip CRT.

CSA (Computer Security Act) - document pentru securitatea computerelor, elaborat în SUA, în anul 1987, care urmăreste dezvoltarea unui set de standarde pentru criptografia din domeniul public. Vezi: NSA, NIST.

CSB (Channel Status Byte) - bait de stare a canalului.

CSECT (Control SECTion) - sectiune de control.

CSL (Computer-Sensitive Language) - limbaj pentru calculatoare de precizie.

CSLIP (Compressed SLIP) - metodă de compresie a datelor la nivelul modemului, care măreste viteza acestuia.

CSMA/CD (Carrier Sense Multiple Access with Collision Detec-tion) - un protocol de retea pentru rezolvarea situatiilor în care două sau mai multe noduri (statii) transmit în acelasi timp, astfel provocând o coliziune. Cu CSMA/CD, fiecare nod de pe retea urmăreste linia si transmite atunci când simte că linia este liberă. Dacă apare o coliziune datorată faptului că un alt mod foloseste aceeasi ocazie, ambele noduri opresc transmisia. Pentru evitarea altei coliziuni, ambele asteaptă intervale de timp diferite înainte de a face o nouă încercare. CSMA/CD este o modalitate de acces în cadrul unei retele de calculatoare, fiind o metodă prin care statiile de lucru obtin accesul la un canal fizic al retelei pentru a putea trimite mesajele. Este permis accesul egal al tuturor utilizatorilor la un set de căi de interconexiune ale retelei. Acest protocol de comunicatie este utilizat

în mod predominant la retelele bazate pe o topologie cu magistralå (bus topology), fiind utilizat de reteaua localå de tip ETHERNET. Functioneazå în modul urmåtor: o statie de lucru care doreste så transmitå un mesaj verificå mai întâi traficul de pe magistralå. Dacå este detectat un canal liber, statia transmite mesajul însotit de adresa receptorului. Receptorul anuntå primirea mesajului (în cazul în care este receptionat mesajul). Nodul de la care s-a trimis mesajul asteaptå anuntul de primire al receptorului. Dacå nu îl primeste într-un anumit interval de timp, se semnaleazå aparitia unei coliziuni si se asteaptå un timp aleator, dupå care se retransmite mesajul. Randomizarea intervalului de întârziere este importantå deoarece, dacå toate statiile asteaptå acelasi timp pânå la o nouå încercare, reteaua riscå så intre în “rezonantå” cu prea multe statii (încercând så acceseze în acelasi timp sau fårå ca una så încerce un acces). Coliziunea are loc atunci când douå sau mai multe statii încearcå simultan så trimitå mesaje.

CSTA (Computer Supported Telephony Applications) - standard european pentru un protocol de comunicatie între centrala telefo-nicå si calculator. Vezi: CTI.

CSW (Channel Status Word) - cuvânt care descrie starea unui ca-nal.

CTI (Computer Telephony Integration) - domeniu vast al tehnicii de calcul si serviciilor de comunicatii. El defineste aplicatii care ar putea îngloba functii precum: capabilitatea de a primi si råspunde la un apel telefonic, închiderea receptorului, efectuarea unui apel în cadrul unui apel la intrare, efectuarea apelurilor pe baza numerelor memorate, filtrarea apelurilor.

Ctrl (Control) - tastå specialå pe claviatura unui calculator personal, care este folositå, de regulå, în combinatie cu alte taste pentru a realiza, în programe de aplicatie sau sub diferite sisteme de operare, anumite comenzi. De exemplu, în sistemul de operare DOS, apåsarea simultanå a tastelor Ctrl/Alt/Del permite rebootarea calculatorului (asa numita “pornire la cald”).

CTS (Clear To Send) - gata de transmisie. Semnal logic prin care un sistem de calcul informează un echipament conectat pe linia serială, de exemplu un modem, că este gata să transmită date către acesta. Acest semnal este specificat în standardul RS232C (respectiv V24) si este folosit de către majoritatea echipamentelor care se pot conecta pe o linie serială asincronă.

CUA (Common User Access interface) - set de standarde din aplicatiile Microsoft Windows pentru elemente de bază de meniu, amplasare elwmente în meniuri si comenzi de la tastatură. De exemplu, combinatia Ctrl/F6 care permite trecerea la altă fereastră, Alt/F4 pentru închiderea unei aplicatii etc.

CUG (Closed User Group) - grup de utilizatori.

CW (ClockWise) - în sensul orar, al miscării acelor de ceasornic.

CYRIX - fabricant de microprocesoare compatibile cu cele constru-ite de firma Intel.

- D -

D&T (Deloitte & Touche) - una din cele sase mari firme de consultantă din lume, specializată pe probleme de informatică, consultantă managerială etc. A fost fondată acum peste 100 de ani si are un palmares impresionant.

DA (Desk Accessory) - accesorii de birou. Set de programe utilitare care permite utilizarea unor functii precum: scrierea unor notite, efectuarea de calcule cu un calculator de buzunar pe ecranul calculatorului, liste de nume si/sau numere de telefoane, calendare etc.

DAC (Digital-Analog Converter) - convertor numeric-analogic.

DAIR (Dynamic Allocation Interface Routine) - rutină de interfată pentru alocarea dinamică.

DAO (Data Access Objects) - obiecte pentru acces la date. Obiectele compun interfata programator pentru motorul Jet, managerul bazei de date care se află în spatele produselor Microsoft Access si Visual Basic. Pachetul este realizat de firma Microsoft.

DAR (Damage Assessment Routine) - rutină de enumerare (nominalizare) a defectiunilor.

DARPA (Defence Advanced Research Projects Agency) - agentie pentru proiecte avansate de cercetare în domeniul apărării, responsabilă pentru dezvoltarea de noi tehnologii. Această agentie a proiectat reteaua ARPA încă din anul 1969, retea care este bazată pe calculatoare destinate comutării de pachete, legate între ele prin linii telefonice închiriate. Protocoalele utilizate de ARPANet sunt bazate pe suita de protocoale TCP/IP si contin: FTP, TELNET si SMPT. ARPANET a stat la baza cercetărilor în domeniul retelelor de calculatoare, care au condus la dezvoltarea celei mai vaste retele de calculatoare, INTERNET. Vezi: ARPANET.

DASD (Direct Access Storage Device) - dispozitiv de stocare cu acces direct. Dispozitiv de stocare a datelor, de exemplu un hard-disk, care oferă un acces aleator sau direct la datele memorate.

DAT (DATa) - extensie întâlnită, de regulă în MS-DOS, pentru fisiere de date.

DAT (Digital Audio Tape) - casetă audio digitală; casetă cu bandă magnetică destinată stocării unor cantităti foarte mari de date. Îsi are originea în domeniul audio. Această tehnologie a apărut în anul 1986 ca o modalitate de a produce înregistrări audio de înaltă fidelitate, fără distorsiuni. Functionează prin convertirea unui semnal audio înregistrat într-o formă digitală, care poate fi citită de un calculator. Capacitatea unei astfel de casete este de aproximativ 1,3 GB sau de peste 3600 de discuri flexibile standard.

DB (DataBase) - 1. Bază de date; la modul general, un volum mare de date, un fisier care contine un număr mare de înregistrări (sau tabele), fiecare fiind construită din câmpuri (coloane) de un anume tip, împreună cu o colectie de operatii care facilitează căutarea, sortarea, recombinarea si alte asemenea activităti. 2. Extensie de fisiere din Paradox pentru tabele (baze) de date.

DBA (DataBase Administrator) - individ sau grup de indivizi a căror responsabilitate este administrarea bazei de date. În mod tipic, DBA este responsabil de informatia continută în baza de date, determinarea structurii interne de stocare si strategia de acces pentru baza de date, definirea controlului integrităii si securităii datelor, urmărirea performantei si adaptarea la schimbarea conditiilor.

DBCL (Data Base Control Language) - limbaj de control al bazelor de date.

DBD (DataBase Design) - proiectarea unei baze de date. Operatii care includ selectarea si aranjarea câmpurilor de date într-o bază de date astfel încât să fie evitate sau minimizate erorile fundamentale (datele inutile, datele repetate etc.).

DBD (DataBase Driver) - driver pentru baze de date. De exemplu, în Lotus 1-2-3, versiunea 3.0, poate fi întâlnit un program care permite schimbarea de date cu programe de tip dBase.

DBE (DataBase Engine) - extensie de fisiere utilizată în DataBase Engine.

DBF (DataBase File) - extensie de fisiere utilizată în dBase.

DBM (DataBase Management) - gestionarea bazelor de date, cuprinzând functii de creare, întretinere, organizare si regăsire a datelor într-o bază de date. Vezi: DBMS.

DBMP (DataBase Management Program) - program de gestionare a bazelor de date. Un astfel de program include functii de regăsire a datelor, de modificare, stergere si inserare a datelor, creare a bazelor de date si, nu în ultimul rând, elaborarea rapoartelor pe ecran sau la imprimantă. Vezi: DBM, DBMS.

DBMS (DataBase Management System) - interfată soft între baza de date fizică si operator. DBMS rezolvă toate cererile adresate bazei de date de către operator. Astfel, operatorul este scutit de obligatia de a urmări detalii fizice ca: locatiile fisierelor si formatele lor, schemele de indexare etc. In plus, DBMS permite controlul centralizat al securitătii si integrităţii sistemului.

DBS (DataBase Server) - nod (statie) într-o retea care este dedicat în mod special păstrării si procesării tuturor cererilor adresate unei baze de date de către celelalte noduri. Dacă hardware-ul computerului a fost în mod specific proiectat în acest scop, atunci acest server se numeste si DataBase Machine.

DBS (DataBase Structure) - structura unei baze de date. Definirea înregistrărilor de date în care este stocată informatia, inclusiv numărul câmpurilor de date. Definirea câmpurilor prin specificarea tipului, lungimii si a datelor care pot fi introduse în fiecare câmp. Definirea numelui fiecărui câmp.

DBTG (Data Base Task Group) - grup care actionează în cadrul programului CODASYL si care are ca sarcină studiul bazelor de date. Vezi: CODASYL.

DC (Data Cartridge) - tehnologie de stocare a datelor pe casete magnetice, care îmbunătăteste performantele casetei si păstrează miscarea lineară a benzii în raport cu capul magnetic.

DC (Digital Control) - control numeric.

DC (Define Constant) - instructiune de definire a unei constante.

DC (Direct Current) - amplificator de curent direct.

DC (Directly Coupled - amplifier) - amplificator de cuplare în direct.

DC1 (Device Control 1) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 17 si cea hexazecimală egală cu 11H.

DC2 (Device Control 2) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 18 si cea hexazecimală egală cu 12H.

DC3 (Device Control 3) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 19 si cea hexazecimală egală cu 13H.

DC4 (Device Control 4) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 20 si cea hexazecimală egală cu 14H.

DC2030 (Device Controller 2030) - controller “cache” produs de firma Promise Technology Inc. pentru a accelera hard-disk-urile. Viteza de transfer se măreste cu un factor între 3 si 10, iar timpul de acces ajunge la 0,5 ms.

DCB (Data Control Block) - bloc de control al datelor.

DCB (Digital Control Block) - bloc de control numeric.

DCD (Data Carrier Detect) - detectie purtătoare; se foloseste de către modem pentru a indica terminalului realizarea conexiunii logice cu modemul (si terminalul) corespondent.

DCE (Data Communications Equipement) - echipament de comunicatii de date; este denumirea generică pentru modem-uri. Vezi MODEM.

DCP (Diagnostic Control Program) - program de control al diagnosticelor.

DCW (Digital Chart of the World) - hartă digitală a lumii. Suport grafic prezent în diverse produse GIS, care prezintă pe calculator harta globului pământesc la diferite scări, precum si multe date geografice. Vezi: GIS.

DD (Data Definition) - nume/instructiune de definire a datelor.

DD (Disk Drive) - un dispozitiv electromecanic care scrie si citeste pe/de pe disc. Principalele componente sunt: un ax pe care se axează discul, un motor care învârteste axul cu disc când acesta este în operatie, unul sau mai multe capete de scriere/citire, un al doilea motor care mișcă bratul ce poartă capetele de scriere/citire deasupra discului la locul unde are loc scrierea/citirea si controller-ul care sincronizează si controlează aceste activități, inclusiv transferul de informatie la si de la computer. Două tipuri sunt des folosite: floppy disk drive si hard disk drive. Floppy disk drive acceptă fie discuri de 5.25, fie 3.5 inch. Hard disk drive-urile sunt mai rapide, de capacitate mult mai mare si sunt închise în carcase metalice protectoare.

DD (Disk Driver) - unitate de disc; un driver adăugat sistemului pentru a suporta un anume tip de disk drive, dispozitiv care realizează citirea, scrierea, stergerea datelor de pe/pe o dischetă. Are mai multe dimensiuni, în functie de dimensiunea dischetei utilizate. Este realizată dintr-un motoras care antrenează în miscare de rotatie discul flexibil si un dispozitiv pas cu pas de actionare a capului magnetic de citire. Cu ajutorul softului, capul se poate pozitiona în zone dorite, efectuând operatiile care se doresc.

DD (Double Density) - tip de dischetă care permite, prin caracteristicile magnetice, formatarea la 360 KB pentru dischetele de 5,25 inch si la 720 KB pentru dischetele de 3,5 inch.

DDA (Digital Differential Analyser) - analizor diferential numeric.

DDC (Direct Digital Control) - reglare numerică directă.

DDE (Direct Data Entry) - introducerea datelor în direct.

DDE (Dynamic Data Exchange) - sistem de transfer de fisiere integrat în Windows, care facilitează elaborarea de documente complexe prin utilizarea mai multor aplicatii software. DDE permite schimbul dinamic de date între două aplicatii: una numită client, care generează comenzi si alta numită server. Astfel, într-un document pot fi incluse desene sau grafice care provin dintr-o altă aplicatie. Sunt păstrate numai informatiile referitoare la aplicatie si sursa datelor.

DDL (Data Definition Language) - 1. Limbaj de definire a datelor. 2. Extensie de fisiere utilizată pentru definirea unei tabele SQL.

DDL (Data Description Language) - limbaj de descriere a datelor.

DDR (Dynamic Device Reconfiguration) - reconfigurare dinamică a dispozitivelor.

DDS (Digital Data Storage) - tehnologie recentă de stocare a datelor pe casete magnetice, folosind miscarea elicoidală a benzii fată de capete, în două variante ale casetei: lătimea benzii 4 mm si 8 mm. Este derivată din DAT.

DEB (Data Extent Block) - bloc de extensie a datelor.

DEC (Digital Equipment Comp.) - cunoscută companie americană producătoare de echipamente electronice si sisteme de calcul performante.

DEF (DEFine) - extensie de fisiere de configurare, utilizatå în unele programe. Vezi: CFG.

Del (Delete) - a elimina un text, un fisier sau o parte dintr-un document cu intentia de a-l îndepårta definitiv. Existå mai multe metode de a obtine acest lucru. Caracterele de pe monitor si pårtile dintr-un document pot fi sterse prin folosirea tastei Delete sau a tastei Backspace sau prin folosirea comenzii Delete a programului. Fisierele pot fi sterse cu comanda Delete datå sistemului de operare. Delete key - tasta Delete, în mod tipic, sterge caracterul de pe ecran din dreptul cursorului iar, în anumite aplicatii, poate sterge textul sau grafica selectatå. De asemenea, sterge caracterele aflate la dreapta indicatorului de inserare a textului.

DERIVE - produs software matematic al firmei Soft Warehouse Inc. care, pe lângå posibilitatea lucrului cu polinoame, functii trigonometrice, factorial si hiperbolice, realizeazå integråri si derivåri simbolice, însa nu include un limbaj de programare.

DF (Define File - statement) - instructiune de definire a fisierelor.

DFG (Diode Function Generator) - generator de functii a diodelor.

DFS (Dedidated File Server) - calculator server dedicat. Este întâlnit în retele locale de calculatoare, rulând pe sistemul de operare al retelei si fiind dedicat exclusiv furnizårii de servicii altor utilizatori ai retelei.

DFT (Diagnostic Function Test) - test de functii pentru diagnosticare.

DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol) - tehnologie nouå care permite alocarea automatå a adreselor TCP/IP “subnet mask” si “default gateway” de fiecare datå când un nod este adåugat sau scos din retea.

DIC (DICtionary) - extensie de fisiere utilizate de unele programe pentru a defini corectoarele ortografice sau dictionarele de orice tip.

DIF (Data Interchange Format) - format de fisier pentru schimbul de date. DIF este acceptat diferite programe de baze de date dar si de Lotus 1-2-3, Quattro Pro si alte programe de calcul tabelar.

DIL (Dual In-Line package) - Vezi: DIP.

DIN (Deutsch Industrie Norm) - organizatie nationalå germanå de standarde. Un conector DIN, de exemplu, este un conector multipin conform standardului german. Un conector DIN 8-pin este folosit la portul serial de la Macintosh Plus, Macintosh SE, Macintosh II. La cele mai multe desktop-uri PC dinainte de PS/2, un conector DIN 5-pin era folosit pentru conectarea tastaturilor la sistem.

DIP (Document Image Processing) - prelucrarea imaginilor de document. Sistem de realizare a imaginilor în documente bazate pe text, cu functii de stocare si regåsire a acestora, scanare, stocare pe suport magnetic sau optic, vizualizare etc.

DIP (Dual In-line Package) - standard dezvoltat pentru împachetarea circuitelor integrate, în care circuitele microelectronice de pe un wafer de silicon sunt închise într-o carcaså rectangularå de plastic sau ceramicå si se conecteazå în jos prin intermediul unor contacte - pinuri - ce ies din aceastå carcaså. Contactele pot fi apoi cositorite pe circuitele imprimate sau introduse în socluri speciale. Destinat så usureze fabricarea circuitelor, acest design nu mai este potrivit cu cipurile moderne, cerând un mare numår de conexiuni.

DIR (DIRectory) - comandå internå DOS care permite afisarea unei liste cu numele tuturor fisierelor din unitatea de disc si din catalogul (directorul) curent sau precizat.

DLE (Data Link Escape) - caracter de control din codificarea ASCII, cu valoarea zecimalå egalå cu 16 si cea hexazecimalå egalå cu 10H.

DLG (DiaLoG) - extensie de fisiere de dialog utilizate în Windows.

DLL (Dynamic Link Libraries) - biblioteci de legături dinamice, utilizate pentru gestionarea memoriei Windows. Poate fi întâlnit deseori ca nume de extensie ale unor fisiere în Windows.

DMA (Direct Memory Access) - acces direct la memorie; accesul memoriei care nu implică microprocesorul; acces folosit des pentru transferul de date direct între memorie si un dispozitiv periferic "inteligent" cum ar fi disk drive-ul. Procedeu prin care dispozitivul periferic transmite direct datele în memoria principală. Acest mod de acces la memoria principală se deosebeste de modul obisnuit de acces, care se efectuează întotdeauna prin unitatea centrală. Datorită accesului direct la memorie, unitatea centrală este liberă si totodată are posibilitatea de a efectua operatii. Pentru transmiterea datelor în acest mod se foloseste o magistrală de date specială numită canal DMA si un procesor special numit DMA controller.

DMD (Digital Micromirror Display) - cipuri cu semiconductori care sunt făcuti dintr-un tablou cu mii de oglinzi mici care pot fi înclinate prin aplicarea unor tensiuni reduse. Tehnologie de afisare numerică (de exemplu, pentru proiectoare) de la Texas Instruments.

DML (Data Manipulation Language) - limbaj de manipu-lare a datelor.

DNC (Direct Numerical Control) - prescurtare ce desemnează conducerea mai multor masini cu comandă numerică de către un acelasi calculator de capacitate medie sau mare.

DNF (Disjunctive Normal Form)- forma normală disjunctivă.

DNS (Domain Name System) - schemă de adresare în Internet care permite calculatoarelor să translateze adresele IP întelese pe computer în adrese întelese usor de utilizator. Nu toate nodurile Internet au nume de domeniu; ele au toate însă adrese IP. Vezi: IP, INTERNET.

DOC (DOCument) - extensie de fisiere de tip document întâlnită, de regulă, sub Microsoft Word.

DOS (Disk Operating System) - termen generic care descrie un sistem de operare ce este încărcat de pe disc atunci când sistemul este pornit sau reboot-at. Sistem de operare a cărui primă versiune a apărut în 1981, fiind proiectat pentru calculatoarele personale IBM si pentru cele compatibile lor, având functia de comunicare între unitatea de disc si calculator si invers. În scurt timp a devenit sistemul de operare standard pentru calculatoarele PC compatibile, iar functia lui nu a fost numai de a asigura comunicarea cu discul, ci cu întreg hard-ul calculatorului. La ora actuală se găsesc pe piată mai multe versiuni ale sistemului de operare pentru calculatoarele PC compatibile: MS-DOS (Microsoft), DR-DOS (Digital Research) si PC-DOS (IBM).

DPBX (Dial Private Branch eXchange) - centrală automată particulară / de bloc.

dpi (dots per inch) - puncte pe inch; unitate de măsură a rezolutiei pe care un printer sau monitor o prezintă. Este exprimată în numărul de puncte pe inch liniar. Numărul de puncte tipărite pe directie orizontală pe o distantă de un inch.

DPMS (Display Power Management System) - sistem, adoptat pentru majoritatea ecranelor actuale, care permite diminuarea consumului electric în perioada în care calculatorul nu este utilizat. Ecranul intră într-o stare de veghe în acest timp, însotită sau nu de un program Screen Saver. Acest lucru conduce la prelungirea duratei de functionare.

DPSK (Differential Phase-Shift Keying) - tastă de comutare a fazei diferentiale.

DR (Digital Research) - firmă americană, producătoare printre altele si a unei versiuni bine cunoscute a sistemului de operare DOS, cunoscută sub numele DR-DOS.

DR-DOS (Digital Research - Disk Operating System) - este un sistem de operare pentru PC-uri conceput de firma americană Digital Research.

DRAM (Dynamic Random Access Memory) - memorie RAM dinamică. Un RAM care reprezintă stări de memorie folosind capacităti de stocare a sarcinilor electrice. Deoarece capacitătile îsi pot pierde sarcinile, circuitele DRAM trebuiesc reîmprospăte continuu, de aici provenind si termenul de dinamic. Vezi: RAM, VRAM.

DRAW (Direct Read After Write) - scriere după citirea directă.

DRDA (Distributed Relational Database Architecture) - arhitectură de baze de date relationale distribuite.

DROM (Dynamic ROM) - memorie ROM dinamică; sunt memorii ROM care oferă semnal la iesire numai imediat după semnalul de ceas. Vezi: ROM, SROM.

DRV (DRiVer) - extensia unor fisiere cunoscute sub numele de drivere, care contin instructiuni despre modul în care sistemul de operare trebuie să controleze diferite componente hardware.

DS (Disk Storage - statement) - instructiune de memorare pe disc.

DS (Define Storage) - definirea memorării.

DS (Double Side) - dublă fată; cu referire la dischete, informatia este depusă pe ambele fete ale suportului magnetic.

DSA (Digital Signature Algorithm) - algoritm matematic de criptare cu chei publice, utilizat în domeniul semnăturilor digitale. Vezi: RSA.

DSCB (Data Set Control Block) - bloc de control al setului de date.

DSE (Data Set Extension) - extensia setului de date.

DSL (Data Set Label) - etichetă a setului de date.

DSP (Digital Signal Processing) - prelucrare digitală a semnalului; tehnologie care a condus la realizarea unor circuite (chip) care sunt

asemånåtoare micropro-cesoarelor. Acestea pot executa mai multe milioane de operatii pe secundå si îsi gåsesc utilitate într-un spectru larg de aplicatii, de la multimedia la sisteme de achizitii de date. Scopul esential al utilizårii unui astfel de circuit este acela de a prelua o parte din sarcina procesorului central al sistemului.

DSS (Decision Support Systems) - sisteme suport de decizii.

DSS (Digital Signature System) - sistem care are la bazå algoritmi matematici de criptare cu chei publice, utilizati în domeniul semnåturilor digitale. Vezi: DSA, RSA.

DSS (Dynamic Support System) - sistem de suport dinamic.

DTE (Data Terminal Equipement) - echipament terminal de date; este denumirea generică pentru calculator când acesta e legat la canalul de comunicatie.

DTP (DeskTop Publishing) - editare computerizatå, tehnoredactare; modalitate de editare, în care este utilizat calculatorul personal pentru a pune la un loc atât fisiere text, cât si grafice, cu scopul de a obtine documente de calitate superioarå. Aceste documente, de obicei, sunt listate la o imprimantå laser. DTP-ul are nevoie de pachete soft specializate pentru acest domeniu de activitate, calculatoare puternice cu spatiu de stocare si memorie internå mare, monitoare grafice de înaltå rezolutie si de dimensiuni mari, care så poatå afisa simultan una sau douå pagini în întregime. Scanerele sunt, de asemenea, utilizate pentru a captura în fisiere grafice fotografii, schite, desene, picturi etc.

DTR (Data Terminal Ready) - terminal pregåtit; este un semnal folosit de terminal sau calculator cu interfata serialå DTE pentru a indica modemului starea “pregåtit” pentru prelucråri de date.

DVI (Digital Video Interactive) - video digital interactiv; procedeu de comprimare si decomprimare a sunetului si a imaginii video digitizate. Initial a fost proiectat de RAC si dezvoltat ulterio de Intel, cu un suport din partea firmelor IBM si Microsoft, fiind preluat în prezent de General Electric. Tehnologia DVI este compusă din patru elemente:

un sistem video VLSI, algoritmi de comprimare si decomprimare, o specificatie pentru softul de interfatare si mai multe formate pentru algoritmii de comprimare.

DYANA (DYnamic ANAlyzer) - limbaj de simulare bazat pe limbajul FORTRAN.

DYSAC (DIgital Simulated Analog Computer) -calculator simultat analogic-numeric.

- E -

E-IDE (**E**nhanced **- I**ntegrated **D**evice **E**lectronics) - versiune îmbunătătită a interfetei IDE pusă la punct de firma Digital Research. Interfata IDE este un protocol de comunicatie pentru discurile ce echipează PC-urile cu 386 si 486. Ea nu suportă decât două discuri pe un PC, a căror capacitate nu depăseste 528 MB. Cu o interfată E-IDE capacitatea unui disc poate fi de până la 8,4 GB si viteza sa de transfer este de două ori mai mare.decât a generatiei anterioare. Se pot plasa patru periferice într-un PC, inclusiv un lector de CD-ROM si o unitate de bandă. E-IDE este sinonim cu Fast IDE. Vezi: IDE.

E-MAIL (**E**lectronic-**MAIL**) - se traduce prin postă electronică. Transmisia de mesaje într-o retea de comunicatie, computer la computer, este o versiune de serviciu postal. Folosit în LAN sau în retele de comunicatie mai largi, posta electronică permite operatorilor să trimită si să primească mesaje - în anumite împrejurări chiar mesaje grafice sau voce - de la/la un singur individ sau de la/la grupuri mai mari. Mesajele trimise sunt stocate în cutii postale electronice desemnate celor din retea si pot fi vizionate, salvate sau sterse de către destinatari. In functie de posibilitătile programului de e-mail, operatorii pot să trimită postă, să includă copii “indigo”, să atașeze fisiere si să editeze mesajele cu un program editor. La sistemele la care programul de postă electronică poate să rămână activ în timp ce operatorul lucrează la altceva, acesta poate fi informat că a primit mesaje, pe care le poate vedea imediat sau le poate salva pentru vizionare ulterioară.

EAM (**E**lectrical **A**ccounting **M**achine) - masină electrică de contabilizare.

EAN (**E**uropean **A**rticles **N**umbering) - Codul European de Numerotare a Articolelor; codul contine codul tării format din două cifre, codul producătorului format din 5 cifre, codul produsului format tot din 5 cifre si se încheie cu o cifră de control. Procedeul face parte dintr-unul mai larg numit cod de bare (bar code) care reprezintă semnele alfanumerice cu ajutorul unui sir de bare paralele care au grosimea si distanta dintre ele diferite si se utilizează la codificarea produselor de larg consum. Vezi UPC.

EARN () - Vezi BITNET.

EAROM (**E**lectrically **A**lterable **R**ead-**O**nly **M**emory) - memorie doar cu citire alterabilă electric; clasă de memorii ROM în care se pot scrie oricând informatii utilizând circuite speciale. Din întreg cuprinsul existent într-un EAROM, doar locatiile proiectate special pot să primească informatii. Cu toate că aparent sunt cu un grad înalt de flexibilitate, acest tip de memorie nu este prea mult folosit de către proiectanti, deoarece necesită scheme electrice complicate, informatiile stocate se degradează lent, fiind astfel memorii mai putin stabile decât PROM, ROM sau EPROM. Vezi: ROM, PROM, EPROM, EEPROM, EEROM.

EBCDIC (**E**xtended **B**inary **C**oded **D**ecimal **I**nterchange **C**ode) - schemă de codificare dezvoltată de IBM pentru folosire cu computerele sale ca metodă standard de alocare a valorilor binare (numerice) caracterelor alfabetice, numerice, de punctuatie, si caracterelor de control la transmisii. EBCDIC este analog cu schemele de codificare ASCII, mai mult sau mai putin universal acceptate în mediul de microcomputere. Diferă prin faptul că foloseste 8 biti pentru codificare, permitând astfel 256 de posibile caractere (față de 7 biti si 128 de caractere în setul ASCII).

EBR (**E**lectron **B**eam **R**ecording) - înregistrare cu fascicul de electroni.

EC (**E**xtended **C**ontrol - mode) - modalitate de control extins.

ECAP (**E**lectronic **C**ircuit **A**nalisys **P**rogram) - pachet de programe folosite pentru analiza asistată de calculator a circuitelor electronice, dezvoltat pentru calculatoare IBM.

ECB (**E**vent **C**ontrol **B**lock) - blocul de control al evenimentului; structură de date care este folosită de IPX pentru a descrie un pachet.

ECC (**E**rror **C**orrection **C**ode) - cod de corectie a erorilor.

ECMA (**E**uropean **C**omputer **M**anufacturer **A**ssociation) - Asociatia Producåtorilor Europeni de Calculatoare. asociatie pentru introducerea normelor comune, adicå a standardelor din lumea calculatoarelor (de exemplu ECMA 46 reprezintå standardul acceptat si adoptat pentru casetele magnetice).

ECTF (**E**ntreprise **C**omputer **T**elephony **F**orum) - grupare care cuprinde firme renumite ca: Ericsson Business Networks, Hewlett Packard, Dialogic, Digital Equipment; ea îsi propune abordarea aspectelor privind realizarea elementelor componente pentru sisteme CTI. O grupare similarå este si cea cunoscutå sub numele VERSIT care cuprinde firme ca: AT&T, IBM, Apple, Siemens. Vezi: CTI.

EDA/SQL (**E**nterprise **D**ata Access/**SQL**) - produs de tip middleware care oferå solutii eficiente si economice pentru problemele de interoperabilitate între aplicatii, retele, sisteme de operare si baza de date. Este cel mai råspândit produs din lume din acest domeniu. În arhitectura produsului pot fi conectate orice aplicatii SQL. Produsul apartine firmei Information Builder din New York.

EDI (**E**lectronic **D**ata **I**nterchange) - posibilitatea de a transfera informatii cum ar fi: note de comandå, facturi de la un computer la altul într-o retea. Scopul lui EDI este så elimine repetitivitatea manevrårii hârtiilor si întârzierile inerente corespondentei prin postå. Pentru ca EDI så fie eficient, trebuie ca cei care-l folosesc så fie de acord asupra unor standarde de formare si schimb de informatii. Un asemenea standard este protocolul X.400 destinat så opereze la stratul de aplicatie al modelului OSI.

EDO (**E**xtended **D**ata **O**utput memory) - tip nou de memorie RAM care echipeazå PC-urile de birou bazate pe procesorul Pentium si câteva calculatoare portabile mai performante. Este mult mai rapidå decât memoria clasicå DRAM, cu circa 15-20%, însa nu poate functiona decât pe PC-uri adaptate special pentru ea. Nu poate fi înlocuitå memoria clasicå cu aceastå memorie decât dacå sistemul este configurat pentru aceasta. Se estimeazå cå memoria EDO ar putea înlocui memoria cache în cazul în care viteza calculatorului nu este asa de importantå într-o aplicatie.

EDP (**E**lectronic **D**ata **P**rocessing) - procesare de date electronice.

EDPM (**E**lectronic **D**ata **P**rocessing **M**achine) - masină de procesare a datelor electronice.

EEMS (**E**nhanced **E**xpanded **M**emory **S**pecification) - versiune revizuită a LIM-EMS care permite aplicatiilor DOS să folosească mai mult de 640 KB memorie de bază. Vezi: LIM EMS.

EEPROM (**E**lectrically **E**rasable **P**rogramable **R**ead-**O**nly **M**emory) - memorie doar cu citire programabilă cu stergere electrică. Vezi: PROM, ROM, EEROM, EAROM.

EEROM (**E**lectrically **E**rasable **R**ead-**O**nly-**M**emory) - memorie ROM cu stergere electrică; memorie ROM la care continutul poate fi sters prin procedee electrice, iar după aceea poate fi reprogramat. Acest procedeu poate fi repetat fără nici o limitare. Vezi: PROM, ROM, EEPROM, EAROM.

EGA (**E**nhanced **G**raphics **A**dapter) - adaptor video EGA reproduce în mod grafic o rezolutie de 640 de pixeli pe orizontală si 350 de pixeli pe verticală cu 16 culori, 320x200 cu 16 culori, 640x200 cu 16 culori, iar în mod text 640x350 cu 16 culori, 720x350 cu 4 culori. Vezi MDA, CGA, PGA, VGA, MCGA, SVGA, TVGA.

EGD (**E**nhanced **G**raphics **D**isplay) -monitor color digital realizat să functioneze numai cu adaptorul grafic EGA de la IBM. Vezi: EGA.

EIA-RS232 (**E**lectronic **I**ndustry **A**ssociation **R**evised **S**tandard **232**) - interfată serială standard pentru care sunt definite atât nivelele de tensiune, cât si alocarea resurselor.

EIDE (**E**nhanced **I**ntegrate **D**rive **E**lectrics) - termen propus si folosit de compania Western Digital pentru validarea noilor functiuni ale interfetelor IDE sau ATA. Folosindu-se EIDE, capacitatea discurilor poate depăsi 540 MB, putându-se cupla si alte periferice decât hard discurile.

EIS (**E**xecutive **I**nformation **S**ystems) - sisteme informatice de executie.

EISA (**E**xtended **I**ndustry **S**tandard **A**rchitecture) - un standard de bus (magistralå) introdus în 1988 de un consortiu de nouå companii din industria producåtoare de computere. Cele nouå companii sunt: AST Research, Compaq, Epson, Hewllet-Packard, NEC, Olivetti, Tandy, Wise si Zenith. Ele sunt cunoscute ca “Gangul celor nouå”. EISA mentine compatibilitatea cu versiunea mai veche ISA - Industry Standard Architecture, dar oferå posibilitåti aditionale introduse de IBM în Micro Channel Architecture bus standard. EISA are o cale (magistralå) de 32-biti si foloseste conectoare care acceptå cardurile ISA.

ELF (**E**xtremely **L**ow-**F**requency emission) - emisie de frecventå foarte joaså. Câmp magnetic generat de aparatele electrice folosite în mod obisnuit, precum monitoarele calculatoarelor, påturile electrice, uscåtoarele de pår etc. si care se întinde pânå la maximum doi metri de surså.

EM (**E**nd-of-**M**edium character)- caracter de control din setul ASCII, cu valoarea zecimalå 25 si cea hexagesimalå 19H.

EMD (**E**uropean **M**otorway **D**atabank) - banca de date a drumurilor europene, dezvoltatå de Facultatea de Drumuri a Universitåtii din Ljubliana, Slovenia, în cooperare cu Federatia Internationalå a Drumurilor cu sediul în Geneva. Datele sunt exploatate cu sistemul ArcView al firmei americane ESRI. Aplicatia are ca suport grafic harta digitalå a lumii. Vezi: DCW.

EMM (**E**xpanded **M**emory **M**anager) - interfatå care determinå recunoasterea memoriei expandate la computerele IBM-PC si compatibile, care mapeazå pagini (blocuri) de bytes din aceastå memorie într-o arie rezervatå numitå “page frame” într-o zonå de memorie accesibilå. Driver care implementeazå portiunea de soft a EMS. Vezi: EMS.

EMS (**E**xtended **M**emory **S**pecification) - set de reguli care definesc folosirea memoriei expandate (la computerele IBM-PC si compatibile,

un tip de memorie fizică, de până la 8MB, care poate fi adăugată sistemelor bazate pe microprocesorul Intel 80286/80386/80486 rulând în MS-DOS mod real. Set de reguli care descriu tehnica de utilizare a memoriei expandate la sistemele IBM PC si compatibile; numită si LIM EMS deoarece a fost dezvoltată de o colaborare a companiilor Lotus, Intel si Microsoft. Arhitectura “real mode” a CPU Intel 80x86 limitează memoria maximă accesibilă a computerului la 1 MB. Design-ul IBM PC este si mai restrictiv, limitând aceasta la 640 KB. EMS eludează aceste limite prin suportarea unor plăci (board) de memorie ce contin un număr de bancuri de RAM de 16 KB ce pot fi validate sau nu de soft. Memoria de pe aceste plăci nu este în mod normal adresabilă de către CPU, dar fiecare banc (sau paginâ) poate fi mapat la spatiul de adresă al procesorului. Componenta soft este formată din driver-ul de memorie care se numeste EMM.SYS sau EMS.SYS. Vezi: XMS.

ENIAC (**E**lectronic **N**umeric **I**ntegrator **A**nd **C**alculator) - primul calculator electronic fabricat si pus în functiune în SUA în anul 1946. Acesta lucra în bază zecimală, însă avea aproape toate caracteristicile calculatoarelor din ziua de astăzi. În schimb, era imens, cântărea circa 30 tone, umplea spatiul unei camere si folosea nu mai putin de 18.000 tuburi cu vid.

ENQ (**ENQ**uiry character) - caracter special de control din setul ASCII, cu valoarea zecimală egală cu 5 si valoarea hexazecimală egală cu 05H.

EOB (**E**nd-**O**f-**B**lock) - sfârsit de bloc.

EOC (**E**nd-**O**f-**C**ard) - sfârsit de cartele.

EOE (**E**nd-**O**f-**E**xtent) - sfârsit de zonă (pe un disc de memorie.

EOF (**E**nd-**O**f-**F**ile) - cod plasat de un program la sfârsitul unui fisier după ultimul byte. Un caracter EOF este un marker care spune computerului că nu urmează alte date. Un caracter EOF este de obicei necesar pentru marcarea punctului unde un fisier se termină deoarece spatiul necesar pentru stocare se alocă în bytes. In

schema de codificare ASCII, EOF este reprezentat de valoarea zecimală 26 sau hexazecimală 1A, sau caracterul de control Ctrl-Z.

EOJ (**E**nd-**O**f-**J**ob) - sfârsit de lucrare (dintr-un lot de lucrări).

EOL (**E**nd-**O**f-**L**ine) - sfârsit de linie; un caracter sau un cod care indică faptul că sfârsitul de linie a fost atins.

EOM (**E**nd-**O**f-**M**essage) - sfârsit de mesaj; un caracter sau un cod care indică faptul că sfârsitul mesajului a fost atins.

EOT (**E**nd-**O**f-**T**able) - sfârsit de tabelă; un caracter sau un cod care indică faptul că sfârsitul tabelei a fost atins.

EOT (**E**nd-**O**f-**T**ransmission) - simbol care desemnează sfârsitul transmisiei. în schema de cod ASCII, EOT este un caracter de control cu valoarea 4 (hexazecimal 04H).

EPROM (**E**rasable **P**rogrammable **R**ead **O**nly **M**emory) - memorie ROM programabilă prin stergere.

EPS (**E**ncapsulated **P**ost**S**cript) - format de fisier de tip PostScript, care sprijină cel mai bine actiunea de import/export de fisiere grafice de la un program la altul. Acesta permite combinarea documentelor (fonturi, grafică, formatare) si a instructiunilor hardware către imprimantă într-un singur fisier. Este cel mai sigur si performant mod de a transporta grafică de la un document la altul si între platforme hardware diferite (de la Macintosh la PC si invers).

EPSS (**E**lectronic **P**erformance **S**upport **S**ystem) - sistem pentru suportul performantei electronice, care ridică performantele utilizării software-ului de testare, prin integrarea strânsă cu aplicatia pe care te învată să o utilizezi.

ERF (**ER**ror **F**unction - integral) - functie de eroare.

ERP (**E**rror **R**ecovery **P**rocedure) - procedură de control si de identificare a erorilor.

ERR (**ERR**or) - extensie de fisiere de erori utilizată de diferite programe.

ESaSS (**E**lectronic **S**ystems **a**nd **S**pecial **S**ervices) - firmă olandeză de software, cunoscută în lunea utilizatorilor prin propagarea unor produse software antivirus (ThunderBYTE AntiVirus-TBAV).

Esc (**Esc**ape) - caracter de control special din setul de coduri ASCII cu valoarea zecimală egală cu 27 si cea hexazecimală 1BH. Este o tastă asezată în stânga sus pe tastaturile IBM/XT si extinse, folosită de numeroase programe si sisteme de operare. În multe aplicatii această tastă dă înapoi cu un nivel operatorul în structura meniului sau asigură exit-ul din program.

ESD (**E**xternal **S**ymbol **D**ictionary) - dictionar electronic de simboluri externe.

ESDI (**E**nhanced **S**ystem **D**evice **I**nterface) - interfată standard pentru unitătile de hard-disk, cu o vitează de transfer a datelor de circa 10-15 Mb/sec si este de 2-3 ori mai rapid decât standardul ST-506. Vezi: ST-506.

ESDI (**E**nhanced **S**mall **D**evice **I**nterface) - controller pentru hard-disk introdus de IBM la gama de calculatoare PS/2. De obicei este sub forma unei plăci care se poate introduce într-unul din slot-urile libere ale plăcii de bază, iar alteori este direct integrat pe placa de bază. La fel ca si controller-ul ST 506, si acest controller contine două conectoare, unul de comandă si unul pentru date, plus unul pentru alimentare. Conectorul de comandă permite conectarea a maxim 7 unităti de disc. Setul de comenzi al acestui controller permite un control mult mai eficace decât la controller-ul ST 506, dar totusi mai slab decât la unul SCSI. Viteza de transmisie a acestuia este între 10 si 30 MB pe secundă. Din cauza acestei viteze relativ mari, este de obicei întâlnit la sisteme cu magistrală mai performantă (EISA, VL bus). Vezi: EISA.

ESR (**E**vent **S**ervice **R**outine) - rutina de tratare a evenimentului; functie apelată de către bibliotecile IPX/SPX. Ea se va apela atunci

când un pachet a fost emis sau receptionat sau când a expirat timpul de emisie/receptie al pachetului.

ESRI (**E**nvironmental **S**ystems **R**esearch **R**esearch **I**nstitute) - firmă de software din SUA renumită pentru propagarea produselor informatice din domeniul geografic, precum Arc/Info, ArcView etc. Ea este, printre altele, realizatoarea unei celebre hărti digitale a lumii sub comanda NATO.

ETB (**E**nd-of-**T**ransmission **B**lock) - caracter de control din setul ASCII cu valoarea zecimală egală cu 23 iar cea hexazecimală egală cu 17H.

ETHERNET - este un standard de retea LAN des utilizat, dezvoltat de firmele Digital Equipment, Intel si Xerox. Acest standard se caracterizează printr-o retea cu topologie de tip magistrală (bus-based network) care utilizează protocolul CSMA/CD (Carrier Sense Multiple Access with Collision Detection). Initial, acest tip de retea nu a fost proiectat pentru retele locale de calculatoare, ci pentru conectarea modulară între componentele copiatoarelor Xerox si imprimante. Sistemul original experimental a fost proiectat să lucreze la 3 Mb/s. Această retea este destul de rapidă, flexibilă si cu un pret scăzut.

ETX (**E**nd-of-**T**e**X**t) - caracter folosit în transmisia de date pentru marcarea sfârsitului unui fisier de text. În schema de cod ASCII, ETX este reprezentat de caracterul zecimal 3 (hexazecimal 03H).

EU (**E**xecution **U**nit) - unitatea de executie; parte a unui microprocesor care realizează efectiv operatiile.

EXE (**EXE**cutable) - în MS-DOS, extensie pentru nume de fisier care indică faptul că fisierul este un program executabil. Pentru rularea programului operatorul trebuie numai să scrie (tasteze) numele fisierului, fără extensie la comanda prompt si să apese tasta Enter.

EXEC (**EXEC**ute - statement) - instructiune de executie.

EXP (**EXP**lain) - extensie de fisiere utilizatå de unele programe pentru a desemna fisierele de explicatii suplimentare. Vezi: HLP.

EXTRN (**EXT**e**RN**al reference) - referintå externå.

- F -

f (**f**arad) - unitate de măsură a capacității electrice. Un condensator de 1 farad tine o sarcină de 1 coulomb cu un potential de 1 volt. În practică faradul este o capacitate enormă; capacitătile se folosesc si se exprimă de obicei în microfarazi (1/1.000.000) sau picofarazi (1/1.000.000.000.000).

F* (**F**orms *) - extensie de fisiere utilizate de sistemul de gestiune a bazelor de date relationale Paradox pentru a desemna fisiere ce contin descrierea videoformatelor.

FAQ (**F**requently **A**sked **Q**uestions) - formă deosebit de răspândită de documentare în Internet. FAQ este o listă de întrebări puse frecvent si de răspunsuri despre un anumit subiect. Vezi: INTERNET.

FAT (**F**ile **A**llocation **T**able) - tabel sau listă păstrată de anumite sisteme de operare pentru a urmări statutul diferitelor segmente de spatiu pe disk folosite la stocare. Fisierele pe un disc sunt stocate, după cum permite spatiul, în grupuri fixe de bytes (caractere) si nu de la început la sfârsit, ca un text curat si continuu. Un singur fisier poate astfel să fie împrăstiat în segmente, pe suprafete separate. Un tabel FAT permite sistemului de operare să mentină o hartă a spatiului de stocare, astfel că poate marca segmente defecte pentru a nu fi utilizate si poate găsi si uni piesele ce apartin unui fisier. În MS-DOS acest tabel este cunoscut si abreviat ca FAT.

FAX (**FACS**imile) - transmisia de text sau imagine printr-o linie telefonică în formă digitală. Faxurile conventionale scanează un document original, transmit o imagine a documentului ca bitmap si reproduc imaginea receptionată pe un printer (imprimantă). Imaginile fax pot fi tipărite la o rezolutie de 100, 200 până la 400 dpi. Imagini fax pot fi trimise si receptionate de computerele echipate cu hardware si software specializat.

FC (**F**ile **C**ontrol) - controlul fisierelor; sectiune întâlnită în unele structuri de limbaje de programare (de ex. COBOL).

FCB (**F**ile **C**ontrol **B**lock) - blocul de control al fisierelor; este o structură de date ce se foloseste pentru a avea controlul asupra fisierelor deschise. În blocul de date numit FCB, sistemul de operare retine informatii despre stările fisierului.

FCFS (**F**irst **C**ome **F**irst **S**erved) - primul venit, primul servit; algoritm în care sarcina (task-ul) este asezată la coada listei, netinându-se seama de priorităti, intrarea în executie făcându-se în ordinea sosirii. Vezi: FIFO, LIFO.

FCP (**F**ile **C**ontrol **P**rocessor) - procesarea controlului fisierelor.

FCU (**F**ile **C**ontrol **U**nit) - unitate de control a fisierelor.

FD (**F**loppy-**D**isk) - placă rotundă, platâ, din Mylar, impregnatâ cu oxid feric, o substantâ ruginie continând particule capabile să retină câmp magnetic, si închisâ într-o jachetâ protectoare de plastic. Datele sunt stocate pe disc de către capul de citire/scriere, care alternează orientarea particulelor magnetice. Orientarea într-o directie reprezintă binarul 1; orientarea în directia opusă fiind binarul 0. În mod tipic, un disc de 5.25 inch în diametru poate stoca între câteva sute de mii până la peste un milion de bytes de informatie. Un disc de 3.5 inch este închis într-o jachetă rigidă de plastic si este numit si microfloppy disk. Sinonim cu dischetă.

FDD (**F**loppy-**D**isk **D**rive) - unitate pentru dischete; o unitate (de obicei pe partea din fată a unitătii centrale a sistemului) care poate “citi” sau înregistra informatie pe dischete.

FDDI (**F**iber **D**istributed **D**ata **I**nterface) - dezvoltat de ANSI pentru retelele de mare viteză prin fibre optice de tip LAN. FDDI asigură specificatii pentru rate de transmisie de 100 megabiti pe secundă la retelele bazate pe standardul token ring.

FDM (Frequency Division Multiplexing) - multiplexarea divizată a frecventelor.

FE (**F**ormat **E**ffector) - Vezi: FEC.

FEC (**F**ormat **E**ffector **C**haracter) - caracter de control al pozitiei datelor imprimate, afisate sau înregistrate.

FEC (**F**ront-**E**nd **C**omputer) - calculator de tip “front-end”.

FEP (**F**ront-**E**nd **P**rocessor) - procesarea “front-end”.

FF (**F**orm **F**eed) - o comandă de imprimantă care spune acesteia să se mute la începutul paginii următoare. În codul ASCII, caracterul FF are valoarea zecimală 12 (hexazecimal 0CH).

FFT (**F**irst **F**ourier **T**ransformation) - prima transformată Fourier.

FG (**F**rame **G**rabber) - captare de imagini; placă de extensie pentru PC, care transformă semnalele analogice preluate de la o cameră video în informatii digitale, care pot fi memorate si prelucrate în continuare de un calculator.

FIFO (**F**irst **I**n, **F**irst **O**ut) - metodă de procesare a unui sir (coadă) la care articolele sunt extrase în aceeasi ordine în care au intrat - primul intrat este primul care iese. O asemenea ordine este tipică la o listă de documente ce urmează să fie tipărite de o oarecare imprimantă.

FILO (**F**irst **I**n **L**ast **O**ut) - primul intrat, ultimul iesit. Vezi: FIFO, LIFO.

FLOP (**FL**oating-point **OP**eration) - operatie aritmetică pe date formate ca numere zecimale normale urmate de un exponent desemnat. De exemplu, numărul 2.147.483 este format ca 2,147483+E6. Aceste calcule cu numere formate ca floating-point sunt folosite în programe spreadsheet si CAD. Termenul este folosit si atunci când se apreciază performantele unui computer. Computerele sunt apreciate si după numărul de megaflopi (MFLOPS) pe care acestea îl pot executa în unitatea de timp. Prezenta unui “floating-point processor” (cum ar fi 80387 la computerele bazate pe 80386, sau 68881 la cele bazate pe 68030) măreste în mod dramatic numărul de operatii cu aceste numere. Vezi FLOPS, MFLOPS.

FLOPS (**FL**oating-point **O**perations **P**er **S**econd) - număr maxim de operatii pe care un procesor le poate executa într-o secundă în virgulă mobilă. Vezi FLOP, MFLOPS.

FM (**F**ast **M**emory) - memorie rapidă.

FM (**F**unction **M**anagement - protocol) - Vezi: FMP.

FM (**F**requency **M**odulation) - modularea frecventei.

FMP (**F**unction **M**anagement **P**rotocol) - protocol pentru functiile de comandă.

FNF (**F**irst **N**ormal **F**orm) - prima formă normală. Vezi: NF.

FNT (**F**o**NT**) - extensii de fisiere care descriu fonturile de caractere utilizate sub Windows.

FON (**FON**t) - Vezi: FNT.

FOT (**FO**n**T**) - Vezi: FNT.

FORTH (**FO**u**RTH**)- limbaj de programare de nivel înalt care, conform sintaxei sale, foloseste notatia polonezá inversá. Baza programării în FORTH este cuvântul (word) care de fapt reprezintă un subprogram. Utilizatorul defineste cuvântul, iar fiecare cuvânt definit apelează un alt cuvânt, care la rândul său poate fi definit de către utilizator sau este un cuvânt standard al acestui limbaj. Din cauza acestei însusiri, FORTH-ul face parte din grupa limbajelor de programare care pot fi extinse. Numele limbajului provine de la FOuRTH, care semnifică a patra generatie de limbaje de programare si a fost elaborat în 1970 de astronomul Charles Moore pentru a-l ajuta la controlul echipamentelor de la Kitt Peak National Radio Observatory.

FORTRAN (**FOR**mula **TRAN**lation) - primul limbaj de nivel înalt (1954-1958 Jim Bachus) si cel care a introdus si definit concepte ca variabile, expresii, enunturi, iterative, subrutine compilate separat si input/output format. FORTRAN este un limbaj compilat, structurat.

Chiar numele aratå originile stiintifice si ingineresti; FORTRAN este încå foarte folosit în aceste domenii.

FPLA (**F**ield-**P**rogrammable **L**ogic **A**rray) - zona logicå programabilå-câmp.

FRED (**F**igure **R**eading **E**lectronic **D**evice) - dispozitiv electronic de citire a figurilor.

FS (**F**ixed **S**torage) - caracter de control din setul ASCII care corespunde valorii zecimale 28 (valoarea hexazecimalå este 1CH).

FSK (**F**requency-**S**hift **K**eyng) - formå simplå de modulare la care valorile digitale 0 si 1 sunt reprezentate de douå frecvente; folosite de modemurile mai vechi functionând la 300 biti pe secundå.

FTN (**F**or**T**ra**N**) - extensia fisierelor sursă scrise în limbajul FORTRAN. Vezi: FORTRAN.

FTP (**F**ile **T**ransfer **P**rotocol) - modalitate prin care poate fi accesatå informatia doritå în reteaua Internet si care permite accesul la directoarele si fisierele din retea, cåutarea fåcându-se destul de dificil dacå nu se cunoaste în prealabil localizarea fisierului dorit.

FTX (**F**ault **T**olerant uni**X**) - implementare a sistemului de operare UNIX System V, Release 4 al firmei Novell, cu suport pentru multiprocesare. Este prima implementare a SVR4 disponibilå pe o platformå HW tolerantå la erori (pentru serverele tolerante la erori Olivetti).

FYI (**F**or **Y**our **I**nformation) - document Internet care cuprinde råspunsuri la întrebårile de bazå legate de Internet. Este folosit si în alte comunicatii on-line cu semnificatia din traducerea directå “pentru informarea ta”.

- G -

g (**g**iga) - abreviere pentru giga-, însemnând miliard sau 1.000.000.000.

G* (**G**raphic ***) - extensii de fisiere utilizate de sistemul de gestiune a bazelor de date relationale Paradox pentru a defini continutul unui grafic.

GAM (**G**raphic **A**ccess **M**ethod) - metodă grafică de acces.

GB (**G**iga-**B**ytes) - sensul exact variază în functie de context: gigabytes reprezintă un miliard de bytes. Referitor la computere, byte este exprimat deseori ca puteri multiple de 2. Astfel, un gigabytes reprezintă 1000 de megabytes sau 1024 megabytes, unde un megabytes este considerat a fi 1.048.576 bytes.

GDG (**G**eneration **D**ata **G**roup) - grup de generare a datelor.

GDI (**G**raphical **D**evice **I**nterface) - element al Windows care administrează afisarea si tipărirea. Preia de la aplicatiile software sub Windows comenzile pe care le transmite driverelor plăcii grafice sau imprimantelor. Prin extensie, acest termen desemnează capacitatea unor imprimante, numite “GDI”, de a comunica direct cu Windows fără a fi necesar un driver. De fapt, acestea sunt lipsite de unele module electronice deoarece utilizează resursele PC-ului, care va rezolva o parte din activitate în locul lor. Datorită puterii de calcul a PC-ului creste viteza de imprimare.

GENLOCK (synchronization **GEN**erator **LOCK**) - procedeu tehnic ce permite unui sistem video să-si adapteze semnalul de sincronizare extern. În acest mod, pot fi combinate sau suprapuse două semnale. Mai precis, se pot mixa două imagini video.

GEOTHER (**GEO**metry **TH**eorem prov**ER**) - mediu de dezvoltare pentru demonstrarea algebrică a teoremelor de geometrie, unul dintre cele mai puternice si plăcute produse din acest domeniu. Produs dezvoltat de Dongming Wang în MAPLE V.

GGP (**G**ateway-to-**G**ateway **P**rotocol) - protocol de comunicatie care utilizează algoritmul vector-distantă.

GIF (**G**raphics **I**nterchange **F**ormat) - un protocol standard pentru schimbul de imagini raster între diferite calculatoare, fiind introdus în 1987 de inginerii de la CompuServe care se ocupau de grafică.

GIGO (**G**arbage **I**n - **G**arbage **O**ut) - principiu acceptat de marea majoritate a utilizatorilor de produse pe calculatoare, conform căruia, dacă datele de intrare dintr-o aplicatie sunt necorespunzătoare, atunci si rezultatele vor fi necorespunzătoare. Mai glumet spus, "gunoi introduci, gunoi scoti".

GJP (**G**raphic **J**ob **P**rocessor) - procesor pentru lucrări grafice.

GIS (**G**eographical **I**nformative **S**ystems) - sisteme informative geografice. Grupare de aplicatii informatice cu caracter geografic. Produsele cuprind, de regulă, posibilităti de creare si modificare a hărtilor, interogări în baza de date si afisări, import si export de date, geocodare, elaborarea rapoartelor, recunoas-terea constructiilor geografice sau spatiale etc. Sunt incluse în acest domeniu produse de mare succes pe plan mondial precum: ArcView al firmei ESRI din SUA, Enigma Plus al firmei TIMC Ltd din Israel, CARIS al firmei Universal Systems din Canada etc.

GKS (**G**raphical **K**ernel **S**ystem) - standard acceptat international pentru grafica computerizată recunoscut de ANSI si de ISO. GKS este o interfată care oferă programatorilor metode standard de descriere, manipulare, stocare si transfer de imagini grafice. GKS functionează la nivelul aplicatiei si are de a face cu combinatii de dispozitive de imput si output (tastatură, mouse, monitor). GKS a fost dezvoltat în 1978, cu referire la grafică bidimensională, fiind ulterior modificat, GKS-3D, standard extins pentru grafică tridimensională.

GPS (**G**lobal **P**ositionning **S**ystem) - sistem global de pozitionare întâlnit, de regulă, în produse GIS.

GPSS (**G**eneral **P**urpose **S**ystems **S**imulator) - simulator pentru sisteme cu scop general.

GRP (**GR**ou**P**) - extensie de fisiere utilizată de unele produse software pentru a defini fisierele care contin grupe de programe.

GS (**G**eneral **S**torage) - caracter de control din codificarea ASCII a cărui vcaloare zecimală este egală cu 29 (hexazecimal 1DH).

GS (**G**roup **S**eparator) - separator de grup.

GPSS (**G**eneral **P**urpose **S**ystems **S**imulator) - limbaj de programare destinat problemelor de simulare discretă. Spre deosebire de majoritatea limbajelor de simulare, programele GPSS se bazează pe o diagramă bloc, specificată de utilizator pentru a reprezenta sistemul de simulat.

GTF (**G**eneralized **T**race **F**acility) - facilităti de trasare generalizată.

GUI (**G**raphical **U**ser **I**nterface) - este un format de display care permite operatorului să aleagă comenzi, să vadă fisiere si alte optiuni prin indicarea unor reprezentări pictoriale - simboluri grafice - (icons) si liste de meniuri pe ecran. Alegerea poate fi activată prin tastatură sau mouse. GUI este folosit de Apple Macintosh si de programe ca Macintosh Windows, OS/2. Pentru programatori, GUI oferă un mediu de lucru care tine cont de interactiunea directă cu computerul. Aceasta usurează mult munca programatorilor, lăsându-i pe acestia să se concentreze asupra aplicatiilor fără să piardă timp cu detalii ca: monitorul, tastatura, mouse sau alte mijloace de imput. Permite programatorilor să creeze programe care rezolvă în mod frecvent sarcini, salvarea unui fisier de exemplu, în acelasi fel deoarece interfata asigură mecanisme de control standard ca windows (acele ferestre grafice - pe care vom continua să le numim cu termenul original) si dialog boxes (cadre de dialog). GUI este un program creat pentru a face calculatorul mai usor de folosit.

GURU (**G**rupul **U**tilizatorilor **R**omâni de **U**nix) - grupare din tara noastră care si-a propus ca obiectiv de bază propagarea sistemelor de operare UNIX. Este o asociatie profesională neguvernamentală. Printre altele, asociatia promovează si actiunea “Free UNIX for Romania” care vizează răspândirea în tara noastră a sistemului de operare UNIX, printr-o implementare din domeniul “free software”,

numită Linux/BSD, care nu impune restrictii sau costuri legate de difuzare si care pune la dispozitie chiar sursele programelor.

- H -

H (**H**eader) - extensie de fisiere de tip header utilizate în programele sursă C.

HAL (**H**uman **A**ccess **L**anguage) - limbaj de programare utilizat de produsul soft Lotus 1-2-3, care este deosebit de puternic si care se consideră a contine instructiuni apropiate de limbajul natural. Acesta permite cresterea substantială a vitezei de calcul, precum si legarea unui număr practic nelimitat de tabele. Vezi: LOTUS 1-2-3.

HAM (**H**ierarchical **A**ccess **M**ethod) - metodă de acces ierarhic.

HASP (**H**ansten **A**utomatic **S**pooling **P**rocessor) - procesor automat de spooling Hansten.

HAYES - companie privată americană cu sediul central în Norcross statul Georgia. Hayes distribuie o gamă largă de produse de comunicatii si tehnologii de vârf din domeniul transmisiilor de date. Este cel mai bine cunoscut pentru felul în care a redefinit modul de functionare al modemurilor, prin elaborarea unor standarde de soft bazate pe “setul de instructiuni Hayes standard AT”, care astăzi a devenit standardul la care s-au aliniat toti fabricantii de modemuri.

HBA (**H**ost **B**us **A**dapter) - adaptor pentru magistrala gazdă; placă care joacă rolul de interfată între microprocesorul gazdă si controller-ul discului. Aceasta preia o parte din sarcinile microprocesorului gazdă, mărind performantele calculatorului.

HC (**H**ome **C**omputer) - calculator de casă. În tara noastră defineste clasa de microcalculatoare HC.

HCI (**H**uman-**C**omputer **I**nteraction) - termen consacrat pentru interactiunea om-calculator cu design si dezvoltarea multor tipuri de sisteme.

HD (**H**alf-**D**uplex transmission) - tip de transmisiune half-duplex.

HD (**H**ard-**D**isk) - una sau mai multe platane neflexibile acoperite cu un material ce permite imprimarea magneticå a datelor. Un hard disk tipic are o vitezå de 3600 rotatii pe minut, iar capul de citire/scriere circulå pe o pernå de aer cu o grosime cuprinså între 10 si 25 milionimi de inch. Hard disk-ul este închis ermetic pentru a împiedica contaminårile cu diverse impuritåti ce ar afecta tolerantele foarte mici cu care lucreazå capul de citire/scriere. Hard disk-ul asigurå o vitezå mult mai mare de acces decât un floppy disk si este capabil så stocheze mult mai multå informatie. Datoritå faptului cå plåcile sunt rigide, ele pot fi grupate mai multe pe un asemenea hard disk. Cele mai obisnuite au între 2 si 8 asemenea plåci.

HD (**H**igh **D**ensity) - tip de dischetå care permite, prin caracteristicile magnetice, formatarea la 1,2 MB pentru dischetele de 5,25 inch si la 1,44 MB pentru dischetele de 3,5 inch.

HDB (**H**igh **D**ensity **B**ipolar coding) - codificare bipolarå de densitate înaltå.

HDD (**H**igh **D**ensity **D**isk-hard) - hard-disk de densitate înaltå.

HDD (**H**ard **D**isk **D**rive) - unitatea discului; dispozitiv de disc; o unitate de disc (de regulå în interiorul unitåtii centrale a sistemului) care functioneazå ca o unitate-gigant pentru dischete.

HDD (**H**igh **D**ensity **D**iskette) - disc flexibil cu densitate înaltå; este o dischetå realizatå dintr-un învelis magnetic special, care permite ca o pistå så continå 15 sectoare fatå de 8 sau 9 cât au dischetele standard. Existå douå dimensiuni fizice de dischete care au densitate înaltå: de 5,25 inch cu o capacitate de stocare de 1,2 MB si de 3,5 inch cu o capacitate de 1,44 MB.

HDLC (**H**igh-level **D**ata **L**ink **C**ontrol) - un protocol international cu largå recunoastere, care guverneazå transferul de informatii, dezvoltat de ISO. HDLC este un protocol sincron, bit orientat, ce se aplicå la stratul data-link din modelul ISO pentru Open Systems Interconnection (OSI), model pentru comunicatii computer-la-computer. Dupå protocolul HDLC, mesajele sunt transmise în unitåti

numite cadre (frames), fiecare putând contine o cantitate variabilă de informatii (date), ce trebuie organizate într-un anume fel.

HDTV (**H**igh-**D**efinition **T**eleVision) - metodă de transmitere si receptie a semnalelor de televiziune care produce o imagine cu o mult mai mare rezolutie si claritate decât tehnologia de televiziune standard. Prin aplicarea unor standarde noi, calitatea unei imagini HDTV se apropie foarte mult de calitatea unui ecran de cinematograf. Standardele pentru HDTV nu au fost încă stabilite, iar diferite tehnologii concurente sunt în stare de dezvoltare în Japonia, SUA si Europa.

HDX (**H**alf-**D**uple**X** transmission) - Vezi: HD.

HFS (**H**ierarchical **F**ile **S**ystem) - sistem de stocare pe disc utilizat pe platforme Macintosh. Comportă o oarecare asemănare cu organizarea pe structură de directoare de pe discurile sistemelor de operare DOS.

HGA (**H**ercules **G**raphics **A**dapter) - adaptor de afisare monocrom pentru calculatoarele compatibile IBM PC. Afisează text si grafică cu o rezolutie de 720 pixeli pe orizontală si 320 pixeli pe verticală.

HGC (**H**ercules **G**raphics **C**ard) - placă grafică mono care realizează rezolutiile: în mod text, 40x25 caractere, iar în mod grafic, 720x348 pixeli.

HIFI (**HI**gh **FI**delity) - fidelitate înaltă.

HIMEM (**HI**gh **MEM**ory) - memorie înaltă; această memorie are capacitatea de 640 KB si este situată imediat deasupra la 1 MB. Datorită unor performante tehnice ale procesoarelor 80x86, se poate folosi această memorie, fără a trece în modul de lucru “protejat”. Proiectantii calculatoarelor AT au considerat initial acest fapt ca pe o greseală, introducând o protectie hard pentru folosirea acestei memorii. Ulterior, s-a realizat un program soft (driver de memorie numit HIMEM.SYS), care înlătură această protectie si face posibilă folosirea acestei memorii.

HIMEM.SYS (**HI**gh **MEM**ory**.SYS**tem) - driver întâlnit sub DOS si sub Windows, care permite configurarea memoriei extinse si a celei superioare astfel încât programele conforme cu XMS să o poată accesa. Vezi: XMS.

HIPO (**H**ierarchy plus **I**nput-**P**rocess-**O**utput) - nume care desemnează o metodă de proiectare si documentare a produselor program. Ea poate fi utilizată pe întreaga perioadă de proiectare si implementare, fiind indicată pentru dezvoltarea de sus în jos. HIPO foloseste un set de diagrame, care descriu grafic functiile realizate de un program, de la general la detaliu. Metoda are anumite avantaje, cele mai importante fiind: folosirea aceleiasi forme de documentare pe întreaga perioadă a proiectării, descrierea produsului într-o manieră sistematică, definirea corectă a tuturor interfetelor functionale, regăsirea usoară a oricărei părti a produsului program în vederea modificării sau adaptării.

HLL (**H**igh-**L**evel **L**anguage - computer) - limbaj de nivel înalt (pentru computere).

HLP (**H**e**LP**) - extensie de fisier help (fisier cu informatii ajutătoare), utilizată de majoritatea produselor software care necesită o documentatie on-line.

HMA (**H**igh **M**emory **A**rea) - zonă de memorie înaltă. Vezi: HIMEM.

HMD (**H**ead **M**ounted **D**isplay) - interfată vizuală utilizată în domeniul realitătii virtuale care dă senzatia înlocuirii spatiului din jur cu un spatiu virtual care se modifică pe măsură ce te deplasezi prin el. Set stereoscopic de ochelari speciali care dau senzatia de spatiu tridimensional.

HMS (**H**ead **M**ounted **S**ystem) - cască stereoscopică pusă pe capul utilizatorului si conectată la un calculator, care poate păcăli creierul uman pe baza unor stimuli vizuali si sonori, creând iluzia scufundării si participării active într-o realitate creată de calculator. Este vorba de imersiunea senzorială interactivă în realitatea virtuală.

HOL (**H**ead **O**f **L**ine) - capul listei; algoritm în care toate sarcinile (task-urile) se află într-o coadă de asteptare, primul servit fiind cel din capul listei. Vezi: LIFO, FIFO.

HPGL (**H**ewlett **P**ackard **G**raphics **L**anguage) - limbaj de descriere a paginii (PDL) si format de fisier pentru tipărirea grafică la imprimante HP LaserJet, HP DeskJet, plottere HP etc. Vezi: PDL, HPPCL.

HPPCL (**H**ewlett **P**ackard **P**rinter **C**ontrol **L**anguage) - limbaj de control al imprimantei introdus de firma Hewlett Packard în anul 1984, odată cu prima imprimantă LaserJet a acesteia. Vezi: PDL, HPGL.

HRT (**H**igh-**R**esolution **T**imer) - comutator de rezolutie înaltă.

HP (**H**ewlett **P**ackard) - renumită firmă americană, fabricantă a unor puternice calculatoare din seria HP, cunoscute ca fiind dintre cele mai fiabile din lume.

HPC (**H**igh **P**erformance **C**omputing) - calcul de mare performantă.

HSB (**H**ue, **S**aturation, **B**rightness) - sistem folosit în grafica computerizată pentru reprezentarea culorilor. Metodă sau conventie pentru reprezentarea culorilor în tehnoredactare sau arte grafice. În artele grafice culorile sunt deseori specificate de sistemul Pantone. Vezi CMY, RGB.

HST (**H**i**ST**ory) - extensie de fisiere de istoric.

HT (**H**orizontal **T**ab) - caracter de control din codificarea ASCII cu valoarea zecimală 9 (hexazecimal 09H). Caracterul este folosit pentru alinierea coloanelor pe ecran si pe pagina tipărită. Un caracter tab nu se distinge vizual de seria de spatii albe introduse prin apăsarea repetată a tastei spatiu (spacebar), dar caracterul tab si caracterul spatiu sunt diferite pentru computer. Un tab este un caracter de sine stătător si deci, poate fi adăugat, sters sau se poate scrie peste el. Schema de codificare ASCII include două coduri pentru tab: un tab vertical (VT) si unul orizontal (HT). Vezi VT.

HTML (**H**yper**T**ext **M**arkup **L**anguage) - limbaj care permite crearea documentelor hipertext, definirea formatelor de pagină, indentările etc. HTML necesită cunostinte solide de programare pentru obtinerea unor rezultate efective. Există însă medii care fac acest lucru transparent utilizatorului obisnuit. Exemplu: WebMagic de la SGI. Acest software apelează comenzi HTML printr-o interfată WYSIWYG. Vezi: WYSIWYG.

HTTP (**H**yper**T**ext **T**ransfer **P**rotocol) - protocolul Internet care oferă utilizatorului posibilitatea să regăsească documente în retea, fără a tine seama de formatul lor original.

Hz (**H**ert**z**) - hertz; perioadă pe secundă; ciclu pe secundă.

- I -

I (**I**nput) - intrare. Vezi: I/O.

I (**I**nstruction) - instructiune.

I/O (**I**nput/**O**utput) - două din cele trei activităti (input, procesare si output) care caracterizează un computer. I/O se referă la adunarea datelor cu care lucrează microprocesorul si la punerea rezultalelor obtinute la dispozitia operatorului prin dispozitive ca monitor, imprimantă sau disc. Tastatura si mouse-ul sunt dispozitive de imput care dau informatii computerului; display si imprimanta sunt dispozitive de output prin care computerul face rezultatele disponibile operatorului. Un disc este în acelasi timp dispozitiv de input si de output deoarece poate oferi informatii pentru procesare si poate stoca datele după procesare. I/O bound - descrie o situatie în care activitatea desfăsurată de microproce-sorul computerului este încetinită de lungimea timpului necesar pentru scriere sau citire a unui dispozitiv de stocare ca disk drive. Un computer devine I/O bound când tipul de activitate desfăsu-rată necesită acces frecvent la informatii stocate, dar canalul de transfer sau chiar dispozitivul de stocare este prea lent comparat cu viteza de lucru a microprocesorului. De exemplu, un microprocesor poate fi capabil să facă schimbări rapide într-o bază de date stocată pe un disc, dar discul execută operatiunile de scriere si citire mult prea încet, astfel computerul devine I/O bound. Un computer poate fi si simplu input-bound sau output-bound dacă numai input-ul sau output-ul limitează viteza de lucru a microprocesorului. I/O buffer - portiune a memoriei rezervată pentru stocarea temporară a informatiilor care intră sau care pleacă de la computer. Datorită faptului că dispozitivele I/O pot deseori să scrie într-un buffer (memorie tampon) fără interventia microprocesorului, un program poate continua a executa sarcini până la umplerea buffer-ului, astfel accelerându-se executia. I/O controller - circuit de control asociat cu un dispozitiv de input sau output sau un port ce formează o interfată de hardware (un tip de translator sau intermediar) între dispozitive I/O si microprocesor, numit si controler de dispozitiv. Un controler I/O urmăreste operatiuni si execută sarcini legate de primire de input si transfer de output, asigurând micropro-cesorului un mijloc consistent de comunicatie cu dispozitivul si

economisind timpul de lucru al microprocesorului. O tastaturå, de exemplu, poate contine un mic procesor si circuite aferente pentru rezolvarea sarcinilor de înregistrare a apåsårilor de taste si traducerea lor în cod binar, care comunicå microprocesorului ce taste au fost apåsate. În mod similar, un disc este urmårit de un drive controller care executå sarcini de mare vitezå, sofisticate electronic, ce controleazå pozitionarea capului citire/scriere, gåsirea locatiilor specifice de stocare pe discul în miscare, citind si scriind pe suprafata lui si chiar cåutând eventuale erori. I/O device - o pieså de hardware care este folositå atât pentru asigurarea informatiilor câtre computer cât si primirea informatiilor de la el. Astfel, un dispozitiv I/O transferå informatii într-una din cele douå directii în functie de situatia curentå. Un disk drive este un exemplu bun de dispozitiv I/O. Unele se numesc dispozitive de input, fiind folosite numai la input ca de exemplu: tastatura, mouse s.a.m.d. Altele, numite dispozitive de output, servesc numai la output, de exemplu: imprimanta, monitorul. I/O interface - vezi I/O controller. I/O port - canal prin care datele sunt transferate între un dispozitiv de output sau dispozitiv de input si microprocesor. Portul se vede la microprocesor ca una sau mai multe adrese de memorie ce pot fi folosite pentru trimitere sau primire de date. De notat cå unele porturi sunt dedicate numai pentru input sau numai pentru output. I/O processor - hardware destinat så rezolve numai operatiuni de input si output pentru a usura sarcina microprocesorului principal. De exemplu, un procesor de semnal digital poate executa foarte rapid analize si sinteze de forme de undå fårå ajutorul microprocesorului principal. I/O statement -o instructiune de program care provoacå transferul informatiei de la memorie la un dispozitiv de input sau output.

IAC (**I**nter-**A**pplication **C**ommunication) - specificatie pentru crearea legåturilor permanente si simple între aplicatiile din System 7 de pe platformele Macintosh.

IAL (**I**nternational **A**lgebraic **L**anguage) - limbaj algebric international.

IBG (**I**nter**B**lock **G**ap) - spatiu, gol. În stocarea pe o bandå, este o regiune fizicå, de o fractiune de centimetru, care separå blocurile de date sau înregistrårile fizice. În stocarea pe disc, un spatiu mic între sectoare.

IBM (**I**nternational **B**usiness **M**achine) - renumitå firmå americanå de computere, numitå si Big Blue, care este cea mai mare producåtoare de calculatoare. Desi IBM a început activitatea târziu cu producerea microcalculatoarelor, produsele ei în acest domeniu au devenit un standard pentru multi producåtori de calculatoare. Prima generatie de calculatoare IBM PC a apårut pe piatå pe la mijlocul anului 1981, având un procesor pe 16 biti I8088 produs de firma Intel. Acest calculator obtine un deosebit succes, IBM PC devenind cel mai vândut calculator personal. Firma Intel dezvoltå în cursul anului 1982 microprocesorul 80286, IBM aducând pe piatå un nou calculator numit IBM AT care foloseste acest microprocesor. Obtine si el un mare succes datoritå compatibilitåtii sale cu programele scrise pentru IBM PC. Mai târziu a dezvoltat modele mult mai performante bazate pe microprocesoarele 80386, 80486 si Pentium care înså respectå compatibilitatea în jos cu calculatoarele produse anterior.

IBM/AT (**I**nternational **B**usiness **M**achine **/ A**dvanced **T**echnology) - calculator construit de renumita firmå IBM în anul 1982, pe baza microprocesorului Intel 80286. Vezi: IBM, IBM/XT, IBM PC.

IBM/XT (**I**nternational **B**usiness **M**achine **/** e**X**tended **T**echnology) - calculator construit de renumita firmå IBM în anul 1981, pe baza microprocesorului Intel 8088, primul din seria IBM PC. Vezi: IBM, IBM/AT, IBM PC.

IBM PC (**I**nternational **B**usiness **M**achine / **P**ersonal **C**omputer) - renumitul calculator personal din seria IBM PC, construit si permanent îmbunåtåtit de renumita firmå IBM, începând din anul 1981, pe baza microprocesoarelor Intel 8088, 80x86. Vezi: IBM, IBM/ AT, IBM/XT.

IC (**I**ntegrated **C**ircuit) - circuit integrat numit si cip. În electronicå, asamblarea elementelor de circuit ca: tranzistori, rezistente pe un singur cip de silicon. Circuitele integrate se împart în mai multe categorii, după numårul de elemente care-l compun: SSI, MSI, LSI, VLSI, SLSI, ULSI.

ICO (**ICO**ns) - extensie de fisiere icoanå care definesc pictogramele în Windows.

ICU (**I**nstruction **C**ontrol **U**nit) - unitate a instructiunilor de control.

ID (**ID**entification - character) - caracter de identificare.

IDE (**I**ntegrated **D**evice **E**lectronics) - tip de interfată de disk drive în care controlerul electronic este asezat chiar pe drive, eliminând astfel necesitatea unui card adaptor. Această interfată este compatibilă cu controlerul Western Digital ST-506 folosit de IBM la PC/AT.

IDP (**I**ntegrated **D**ata **P**rocessing) - procesare integrată a datelor.

IDP (**I**nternet **D**atagram **P**rotocol) - protocol "oficial" Internet cu o arie largă de răspândire.

IDT (**I**ntegrated **D**evice **T**echnology) - firmă americană producătoare a unei game largi de procesoare RISC pe 64 biti având ca bază R4000 de la Mips Technology.

IEC (**I**nternational **E**lectrotechnical **C**ommision) - Comisia Internatională de Electrotehnică; organizatie internatională normativă. Functia acestei organizatii este crearea regulamentelor si standardelor generale în domeniul electrotehnicii.

IEEE (**I**nstitute of **E**lectrical and **E**lectronics **E**ngineers) - organi-zatie a inginerilor si profesionistilor din electrotehnică si electronică, notabilă pentru dezvoltarea standardelor IEEE 802, pentru stratul fizic si data-link pentru retele locale (LAN) după modelul ISO.

IETF RFC (**I**nternet **E**ngineering **T**ask **F**orce **R**equest **F**or **C**omment) - asociatie responsabilă de elaborarea unor specificatii de protocoale de comunicatii. Vezi: DHCP.

IFIP (**I**nternational **F**ederation of **I**nformation **P**rocessing) - Federatia Internatională de Procesare a Informatiei.

IIL (**I**ntegrated **I**njection **L**ogic) - cunoscut si ca merged tranzistor logic. Un tip de circuit care foloseste tranzistori NPN si tranzistori PNP si nu necesită alte componente, ca rezistente. Circuitele IIL sunt

moderat rapide, consumă putin curent (deci putere) si pot fi fabricate în dimensiuni foarte mici. Vezi PNP, NPN.

IIS (**I**nternet **I**nformation **S**erver) - produs software dezvoltat de firma Microsoft pentru server-e Web, reprezentând practic un debut al firmei în acest domeniu. IIS rulează de circa patru ori mai rapid decât NetScape Netsite server pentru Windows NT, iar NSTL afirmă că depăseste cu circa 250% orice alt Web server pentru Windows NT.

IMG (**IM**a**G**e) - extensii de fisiere care definesc imaginile utilizate de unele programe.

IMHO (**I**n **M**y **H**umble **O**pinion) - acronim utilizat pentru a exprima "după umila mea părere", întâlnit în conferintele on-line.

IMIS (**I**ntegrated **M**anagement **I**nformation **S**ystem) - sistem integrat de conducere a informatiei.

IMS (**I**nformation **M**anagement **S**ystem) - sistem informatic de conducere.

INCODE (**INCODE** language) - limbajul INCODE.

INDEO (**IN**tel vi**DEO**) - o tehnologie soft de comprimare si decomprimare elaborată de firma Intel pentru înregistrarea si redarea imaginilor video.

INI (**INI**tiate) - extensii de fisiere de initializare a unor parametri de sistem sau ai unor programe utilizate sub Windows.

Ins (**Ins**ert) - 1. tastă localizată pe toate tastaturile IBM pe tastatura numerică (deasupra tastei 0) si pe tastaturile extinse în setul de taste de editare între tastatura principală si cea numerică. Această tastă are sarcini diferite la diferite aplicatii. Cel mai adesea face o comutare între un mod de editare cu inserare de text si un mod de editare cu înlocuirea de text. 2. Mod de operare în care textul este adăugat documentului sau la care cursorul împinge toate caracterele de la dreapta lui mai în dreapta, în loc să scrie în locul textului

(overwrite). Acest mod este opus modului overwrite, numit si overtype, în care textul nou înlocuieste textul existent. Tasta sau combinatia de taste care face comutarea între aceste moduri este diferitå de la program la program, însă tastatura extinsă IBM, având o asemenea tastå, este folositå de cele mai multe aplicatii.

INTEL (**I**ntel **C**orporation) - cel mai mare fabricant de microprocesoare (de la 8086 si pânå la Pentium) si de diverse componente electronice pentru PC, creatorul, printre altele, si al magistralelor PCI.

INTERNET (**INTER**national **NET**work) - cea mai mare si cea mai cunoscutå retea internationalå de calculatoare. Este o retea compusă dintr-un numår mare de retele locale si globale independente. Comun tuturor acestor retele sunt protocoalele TCP/IP. Reteaua Internet este o continuare a proiectului ARPANET dezvoltat în 1969 sub supervizarea Ministerului de Apårare al Americii. După unele informatii, Internet este compusă din mai mult de 2000 de retele, dintre care cele mai cunoscute sunt: CSNET (Computer Science Network), MILNET (Military Network), NSFNET (National Science Foundation Network), JUNET (Japan University Network).

IOCS (**I**nput-**O**utput **C**ontrol **S**ystem) - sistem de comandå / de control / de gestiune a intrårilor si iesirilor.

IOS (**I**nput-**O**utput **S**ystem) - sistem de gestiune a intrårilor si iesirilor.

IP (**I**nternet **P**rotocol) - protocol Internet care permite intercone-ctarea unui numår practic nelimitat de retele de calculatoare si functionarea lor ca una singurå. Diferite retele care utilizează IP sunt conectate între ele prin calculatoare specializate numite routere, iar cele care nu sunt bazate pe IP (de exemplu, BITnet sau DECnet) sunt conectate prin calculatoare numite gateway, care realizează transferul diferitelor servicii. Vezi: INTERNET.

IPC (**I**nter**P**rocess **C**ommunication) - comunicare între procese. În medii de programare multitasking (de exemplu în Microsoft Windows) care rulează în modul 386 Enhanced, comunicarea datelor sau a comenzilor de la un program la altul în timp ce ambele rulează este

posibilå prin specificatiile schimbului dinamic de date (DDE). Vezi: DDE.

IPL (**I**nitial **P**rogram **L**oading) - încårcarea initialå a programului.

IPL (**I**nformation **P**rocessing **L**annguage) - limbaj de procesare a informatiilor.

IPOT (**I**nductive **PO**tential **D**ivider) - divizor inductiv de tensiune.

IPX (**I**nternetwork **P**acket e**X**change) - 1. Subset al protocolului de comunicatii Xerox Network Service care permite transmiterea unor mesaje independente direct între douå statii de lucru sau servere din retea, atribuind adresele sursei si destinatiei unui pachet de date. Opereazå pe retele Ethernet, ARCnet si retele locale Token Ring. Atât IPX cât si SPX sunt protocoale de comunicatie în retea definite de Novell si folosite de sistemul de operare în retea Netware. 2. Extensii de fisiere de configurare a unor retele. Vezi: SPX.

IPX/SPX (**I**nternetwork **P**acket e**X**change - Sequenced Packet eXchange) - protocol folosit de NetWare care oferå cel mai bun raport între performantele sale si usurinta de utilizare. Microsoft recomandå acest protocol pentru retele locale (LAN). Vezi: IPX, SPX.

IRASER (**I**nfra-**R**ed **A**mplification by **S**timulated **E**mission of **R**adiation) - laser în infrarosu (amplificare de raze infrarosii prin emisiune stimulatå a radiatiei).

IRG (**I**nter-**R**ecord **G**ap) - distantå dintre înregistråri.

IRMS (**I**nformation **R**etrieval and **M**anagement **S**ystem) - sistem de gestiune si cåutare a informatiei.

IRQ (**I**nterrupt **R**e**Q**uest lines) - linii de hardware prin care dispozitive ca: port input/output, tastatura, disk drive pot trimite semnale interrupt (cerere de service) la microprocesor. IRQ sunt construite în hardware-ul intern al computerului si le sunt acordate diferite nivele de prioritate, astfel ca microprocesorul så poatå determina

importanta relativă a cererii de service. Ele privesc mai ales pe programatorii care au de a face cu operatiuni de hardware de nivel scăzut.

ISA (**I**ndustry **S**tandard **A**rchitecture) - se referă la proiectarea de arhitecturi standard. De exemplu, ISA bus este un proiect de magistrală care se utilizează la microcalculatoarele compatibile IBM PC, XT si AT. Această magistrală originală permite variatelor cartele de adaptare să fie adăugate sloturilor de extensie (expansion slots) ale plăcii de bază. Initial, au fost proiectate pe 8 biti, pentru IBM PC si XT, iar în 1984 s-au realizat pe 16 biti pentru AT. Vezi: EISA.

ISAM (**I**ndexed **S**equential **A**cces **M**ethod) - metodă de acces indexat secvential; constituie o procedură de stocare si recuperare a datelor dintr-un fisier de pe disc. Atunci când un programator proiectează un anumit format pentru un fisier, un set de indici este creat pentru a descrie unde sunt localizate pe disc înregistrările fisierului. Astfel, cu ajutorul acestei metode se oferă un mod rapid de a recupera datele si de a elimina citirea tuturor datelor de la început până se localizează data dorită. Indecsii pot fi stocati într-un fisier de date sau într-un fisier index separat.

ISDN (**I**ntegrated **S**ervices **D**igital **N**etwork) - o retea mondială de comunicatii digitale ce evoluează de la serviciile telefonice existente. Scopul ISDN este de a înlocui liniile telefonice curente, care necesită convertere digital-to-analog, cu comutarea total digitală si cu facilitati de transmisiuni capabile să poarte date de la voce la transmisiuni de computere, muzică, video. ISDN este construit pe două principale tipuri de canale de comunicatie: un canal B, care poartă date la o rată de 64 Kbps, si un canal D, care poartă informatii de control la o rată de 16 sau 64 Kbps. Computerele si alte dizpozitive se conectează la liniile ISDN prin interfete simple, standardizate. La implementarea totală, ISDN va oferi operatorilor servicii mai extensive de comunicatii si mai rapide.

ISDOS (**I**nformation **S**ystem **D**esign and **O**ptimization) - sistem informatic pentru proiectare si optimizare.

ISO (**I**nternational **O**rganization for **S**tandardization) - asociatie internationalå de tåri membre, fiecare fiind reprezentatå de organizatia ei de frunte din standardizare. ISO lucreazå la stabilirea standardelor globale pentru comunicatii si schimb de informatie. Una din realizårile de mare importantå este deja foarte cunoscutul si råspânditul model ISO/OSI, care defineste standarde de interactiune a computerelor conectate prin retea de comunicatie.

IT (**I**nformation **T**echnology) - tehnologie informaticå.

ITF (**I**nteractive **T**erminal **F**acility) - facilitåti de terminal interactiv.

ITU (**I**nternational **T**elecommunication **U**nion) - Uniunea Internationalå pentru Telecomunicatii. Cea care a luat locul CCITT. Vezi: CCITT.

ITTCC (**I**nternational **T**elegraph and **T**elephone **C**onsultative **C**ommitet) - Comitetul Consultativ International de Telegrafie si Telefonie.

- J -

JCL (**J**ob **C**ontrol **L**anguage) - limbaj de control al lucrărilor sinonim cu limbajul de comandă. Este utilizat pe calculatoare mainframe IBM, pentru a permite programatorilor să specifice instructiuni de prelucrare secventială. Vezi: BAT.

JES (**J**ob-**E**ntry **S**ubsystem) - subsistem de introducere a lucrărilor.

JPEG (**J**oin **P**hotographic **E**xpert **G**roup) - algoritm de comprimare foarte puternic utilizat pentru imaginile fixe. Utilizatorul poate alege rata de comprimare fără teama că pierderile de date vor fi esentiale. Rata de comprimare este cuprinsă între 2 si 30. Acest algoritm este integrat în multe aplicatii software destinate prelucrării de imagini (desene, retus).

JPG (**JP**e**G**) - extensia unui fisier comprimat conform standardului JPEG. Vezi: JPEG.

- K -

K (**K**ilo) - multiplu al unitåtilor de måsurå definind 1000 de unitåti. Prefix care, în terminologia de computing, datoritå faptului cå este bazat pe numere binare, adicå pe puterile lui 2, este cel mai adesea folosit cu sensul 1024 (2 la puterea a10-a). Prin conventie, un k (mic) este des folosit pentru a indica 1000, iar un K (mare) pentru 1024. De exemplu, KHz înseamnå 1000 hertzi, iar KB înseamnå 1024 byte.

K&R C (**K**ernighan **& R**itchie **C**) - versiune a limbajului de programare C care a fost definit de Brian W. Kernighan si Dennis M. Ritchie. K&R C a fost standardul informal C pânå ce un mai formal standard a fost dezvoltat de un comitet ANSI.

Kbps (**K**ilo**b**its **p**er **s**econd) - vitezå de transfer a datelor, ca la o retea, måsuratå în multipli de 1024 biti pe secundå. De ex., reteaua localå (LAN) AppleTalk atinge o ratå de transfer de vârf de aproximativ 230 Kbps, sau 235.520 biti pe secundå.

KB (**K**ilo-**B**yte) - 1 KB = 1024 de byte.

kc (**k**ilo**c**ycle) - unitate de måsurå reprezentând 1000 de cicli, cu sensul de 1000 cicli pe secundå.

KERMIT - protocol pentru transferul de fisiere folosit în transmisiunile asincrone. Dezvoltat la Columbia University ca mijloc principal de transfer de informatii între microcomputere si mainframe-uri, Kermit este binecunoscutul protocol folosit în numeroase software-uri destinate comunicatiilor de-a lungul liniilor telefonice. Informatia este transmisă în pachete de lungime variabilå, care sunt în mod normal de pânå la 96 bytes lungime si fiecare pachet este verificat pentru erori de transmisie. Caracterele de control sunt convertite în caractere ASCII standard (cod zecimal 32 la 126) si astfel pot fi transferate fårå riscul de a fi interpretate gresit la destinatie.

KHz (**K**ilo-**H**ertz) - 1 Khz = 1000 Hz.

KIPS (**K**nowledge **I**nformation **P**rocessing) - procesarea cunostintelor.

- L -

LAN (**L**ocal **A**rea **N**etwork) - 1. Grup de computere si alte dispozitive dispersate pe o suprafată relativ limitată si conectate printr-o linie de comunicatie care permite oricărui dispozitiv să interactioneze cu altul din această retea. LAN-urile de obicei includ microcomputere si resurse comune ca imprimante laser si hard-disk-uri foarte mari. Cele mai multe LAN-uri pot suporta o mare varietate de computere si alte dispozitive. Fiecare dispozitiv trebuie să folosească protocoale potrivite, fizice si data-link pentru acel particular LAN; oricare dintre dispozitivele LAN, care doresc să comunice între ele, trebuie să folosească acelasi protocol de comunicatie. Desi LAN-urile singulare sunt limitate geografic (la un departament, o clădire), LAN-uri separate pot fi conectate pentru a forma retele mai mari. LAN-uri similare sunt conectate prin dispozitive numite bridge, care actionează ca puncte de transfer între retele; LAN-uri nesimilare sunt legate între ele prin dispozitive gateway, transferă si convertesc datele în concordantă cu protocoalele folosite de reteaua de destinatie. Dispozitivele dintr-un LAN sunt numite noduri, iar nodurile sunt conectate cu cabluri prin care sunt transmise mesaje. Tipuri de cabluri includ fire telefonice, cablu coaxial, fibre optice. Nodurile unui LAN pot fi legate între ele prin oricare din cele trei topologii de bază, cunoscute ca bus (magistrală), ring (inel) si star (stea). Asa cum arată si numele, o retea bus este mai mult sau mai putin liniară, o retea ring formează o buclă, iar una star radiază dintr-un dispozitiv central numit hub. Pentru evitarea coliziunilor potentiale când două sau mai multe noduri încearcă să transmită în acelasi timp, LAN-ul foloseste fie contention si detectia de coliziune, fie metoda token passing pentru a reglementa traficul. LAN Manager - o tehnologie LAN dezvoltată de Microsoft Corporation si distribuită de Microsoft, IBM (ca IBM LAN Server) si altii. LAN Manager conectează computere cu sistemul de operare MS-DOS, OS/2 si UNIX si permite operatorilor să folosească în comun fisiere si resurse ale retelei ca hard disk si imprimante si să ruleze aplicatii distribuite folosind o arhitectură client-server. 2. Extensia unor drivere de retea pentru NetWare.

LASER (**L**ight **A**mplification by **S**timulated **E**mission of **R**adiation) - dispozitiv care utilizează anumite efecte de quantum pentru a

produce o lumină coerentă în gama vizibilă, infrarosu si ultravioletă. Lumina coerentă are o singură frecventă si o singură fază, în contrast cu lumina normală, necoerentă, care, chiar atunci când pare să aibă o singură culoare, constă din multe frecvente si o combinatie de faze întâmplătoare. Lumina necoerentă poate fi asemuită cu o multime de oameni care merg la întâmplare pe o stradă, în timp ce lumina coerentă este ca un grup de soldati care înaintează într-o formatie omogenă si în cadentă. Lumina laser se propagă mai bine decât lumina necoerentă deoarece are o divergentă foarte mică. Efectul laser poate fi obtinut în multe materiale diferite - gaz, lichid si solid. Primele lasere utilizau un cristal de rubin; multe lasere moderne comerciale folosesc un amestec de heliu si gaze de neon. Laserele se fabrică într-o mare varietate de puteri de output. De exemplu, laserele de putere mică sunt folosite la comunicatiile prin fibre optice, la imprimantele laser si la măsurarea distan-telor. Laserele de putere mare sunt folosite în chirurgie, foraje, armament.

LCB (**L**ine **C**ontrol **B**lock) - bloc de control linii.

LCD (**L**iquid **C**rystal **D**isplay) - tip de display care foloseste un compus lichid cu structură polar moleculară care se află introdus între doi electrozi transparenti. La aplicarea unui câmp electric, moleculele se aliniază cu câmpul, formând un aranjament cristalin care polarizează lumina. Un filtru polarizat laminat deasupra electrozilor blochează lumina polarizată si permite trecerea numai a luminii nepolarizate. În acest fel, o retea de electrozi poate în mod selectiv să “activeze” o celulă sau un pixel cu cristal lichid, făcându-l astfel întunecat. La unele tipuri de display-uri LCD, se pune un ecran electroluminiscent în spatele panoului LCD pentru a-l ilumina. Există tipuri de LCD care pot reproduce si culori.

LCFS (**L**ast **C**ome-**F**irst **S**erved) - ultimul venit-primul servit; metodă de a servi cererile prin tratarea acestora în ordinea inversă sosirii lor.

LCK (**L**o**CK**) - extensie pentru fisiere de blocare.

LED (**L**ight-**E**mitting **D**iode) - diodă emitătoare de lumină. Dispozitiv semiconductor care converteste energia electrică în lumină. Aceste diode functionează pe principiul electroluminiscentei si sunt foarte

eficiente, producând relativ putină căldură fată de cantitatea de lumină produsă. LED-urile sunt rosii, galbene, verzi etc. Luminile “de activitate” de la disk drive-uri sunt asemenea LED-uri.

LEX (**LEX**ical) - extensie pentru fisierele de lexic utilizate de programul Word.

LF (**L**ine **F**eed) - caracter de control care indică computerului sau imprimantei să avanseze o linie (rând) sub cea curentă, fără modificarea pozitiei cursorului sau capului de tipărire. De exemplu, un astfel de caracter singur, primit la sfârsitul rândului: “Iată un exemplu”, va determina mutarea cursorului sau capului de tipărire al imprimantei să se mute cu o linie mai jos, în aceeasi pozitie din rândul următor. Pentru deplasarea cursorului sau capului imprimantei la începutul rândului următor, este nevoie de un caracter CR. În setul de caractere ASCII, caracterul LF are valoarea zecimală 10 (hexazecimal 0AH). Deoarece caracterul LF este foarte des însotit de caracterul CR, combinatia se numeste CR/LF.

LFN (Long File Name) - notiune care defineste posibilitatea ca un sistem de operare să accepte nume mai lungi de fisiere, fată de limitele si restrictiile întâlnite în unele sisteme de operare mai “vechi”. Din acest punct de vedere, sistemul Windows 95 oferă asemenea posibilităti (lungimea numelor de fisiere până în 255 caractere), desi nu toate implicatiile sunt rezolvate definitiv. Oricum, conceptul începe să fie implementat din ce în ce mai mult în majoritatea dezvoltărilor curente si care vor urma în domeniul sistemelor de operare si al interfetelor acestora.

LHA (LHArc) - extensii pentru fisierele arhivate cu programul LHARC.

LIB (LIBrary) - extensie de fisier care contine colectii de rutine stocate împreună (module, programe, subprograme, texte etc.). Cel mai des întâlnite sunt bibliotecile C si Pascal, dar există si biblioteci în Paradox, dBase etc.

LIFO (Last In, First Out) - metodă de procesare în structurile de tip stivă, stiva fiind o listă liniară la care procesarea se face la începutul listei. Astfel se stabileste ordinea procesării pe principiul “ultimul

venit, primul servit". Datele se procesează într-o ordine relativ inversă fată de ordinea lor de intrare.

LNK (LiNK) - extensii ale fisierelor de editare de legături.

LIM (Lotus-Intel-Microsoft) - abreviatie care provine de la initialele celor trei renumite firme Lotus, Intel si Microsoft, care este folosită foarte des pentru a specifica unele standarde definite în comun de cele trei firme pentru unele dispozitive hardware si unele concepte software.

LIM EMS (Lotus-Intel-Microsoft Expanded Memory Specifi-cation) - standard pentru memoria expandată, elaborat prin colaborare între firmele Lotus, Intel si Microsoft, care permite programelor să utilizeze mai mult de 640 KB memorie internă sun DOS. LIM versiunea 4.0, elaborată în 1987, acceptă până la 32 MB memorie expandată. Vezi: LIM, EMS.

LIPS (Linear Interferences Per Second) - număr de interferente liniare pe secundă.

LISP (LISt Processing) - limbaj de programare orientat spre listă, dezvoltat între anii 1959-1960 de John McCarthy si folosit mai ales la procesarea listelor de date. LISP a fost o îndepărtare serioasă de la limbajele procedurale (FORTRAN, ALGOL etc.) dezvoltate cam în aceeasi perioadă; este un limbaj interpretat, în care fiecare expresie este o lisă de apeluri la functii. LISP continuă să fie foarte folosit în cercetare si cercuri academice, fiind considerat limbaj standard în cercetarea inteligentei artificiale.

LLC (Logical Link-Control) - substrat de tip data-link care se aplică la toate standardele IEEE 802 si se referă la conectiile statie la statie, generarea de cadre mesaj si de control. Vezi MAC, IEEE.

LLU (Load Library Update) - încărcarea bibliotecii de întretinere.

LOG (LOGistic) - extensii ale fisierelor jurnal la instalările sau pornirile unui program.

LOTUS 1-2-3 - este un pachet soft orientat pe lucrul cu tabele de calcul. Tabela pusă la dispozitia utilizatorului este foarte mare, putând fi împărtită în ferestre orizontale si verticale. Modul grafic oferă posibilitatea de reprezentare a datelor din tabel sub formă de diagrame. Se mai oferă posibilitatea de a colora si de a umple aceste diagrame în functie de optiuni. Versiunile mai recente ale acestui pachet de programe oferă si posibilitatea de lucru cu tabele tridimensionale. Mai contine si o componentă aditionalå care permite utilizarea de instructiuni apropiate de limbajul natural, numită HAL (Human Access Language). Posedă si un set foarte bogat de caractere pentru imprimantă.

LP (Linear Programming) - programare liniară.

LPA (Link Pack Area) - zonă de legătură a pachetelor de date.

LPI (Line Per Inch) - număr de linii pe inch.

LPM (Lines Per Minute) - rânduri (linii) pe minut. Este o măsură a vitezei de tipărire la imprimante; numărul de rânduri de litere imprimate într-un minut. Numărul de rânduri pe minut se foloseste cu referire la imprimantele de linie, deoarece folosesc aceeasi unitate de timp pentru fiecare rând. Alte unităti de măsură sunt: numărul de caractere pe secundă (CPS), la imprimantele de caractere ca dot-matrix, si numărul de pagini pe minut (PPM), la imprimantele de pagină, ca imprimanta laser.

LPT (Line PrinTer) - nume logic de dispozitiv pentru imprimanta de linie; nume rezervat de MS-DOS pentru porturile paralele - maxim trei, numite LPT1, LPT2 si LPT3. LPT1, primul port paralel este, de obicei, acelasi cu PRN (nume logic pentru imprimantă), dispozitivul primar de output pentru MS-DOS. Orice imprimantă care tipăreste câte un rând, spre deosebire de cele care tipăresc literă cu literă (ca dot-matrix) sau pagina întreagă (imprimanta laser). Acestea sunt dispozitive de mare viteză, folosite cu mainframe-uri si minicomputere, mai rar de sistemele cu un singur utilizator. La sistemele cu MS-DOS abrevierea LPT este folosită pentru portul paralel.

LQ (Letter Quality) - model de imprimare utilizat în produsele de tehnoredactare computerizată.

LRC (Longitudinal Redundancy Checking) - verificarea redundantelor longitudinale.

LSB (Least Significant Bit) - bitul cel mai putin semnificativ; într-o secventă de unul sau mai multi byte, este cel mai mic bit ca ordin (de obicei cel din extrema dreaptă), dintr-un număr binar.

LSC (Least Significant Character) - caracterul cu ordinul cel mai mic (sau din dreapta), dintr-o serie de caractere.

LSI (Large-Scale Integration) - integrare la scară mare, între 100 si 5000 circuite, încorporate într-un singur cip. Referintă la densitatea cu care componentele (tranzistori si alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, MSI, SLSI, ULSI, VLSI.

LSP (LiSP) - extensii ale fisierelor sursă create în limbajul de programare LISP. Vezi: LISP.

LST (LiSTing) - extensie utilizată de unele programe pentru a defini fisiere tip listing.

LTR (LeTteR) - literă. Extensie a unor fisiere.

LU-APPC (Logical Unit - Advanced Program to Program Communication) - protocol “oficial” Internet cu o arie largă de răspândire.

- M -

m (mili) - prefix pentru a aprecia a mia parte dintr-o unitate.

M (Mega-) - prefix ce înseamnă 1 milion. În computing, unde se lucrează în sistemul binar (baza 2), M are valoarea de 1.048.576, care este puterea 20 a lui 2.

M7 - procesor al firmei Cyrix, având integrat un coprocesor matematic, o memorie cache de 8 KB (write-back). Lucrează la o tensiune de 3.3 si dispune de functii de reducere a consumului de energie. După performante si caracteristici, este foarte asemănător procesorului I80486, al cărui concurent este.

MAC (Media Access Control) - substrat de tip data-link, care se aplică în standardele IEEE 802 si în mod diferit în altele, având de-a face cu accesul retelei si detectia coliziunii. Vezi LLC, IEEE.

MAN (Metropolitan Area Network) - o retea simplă de tip WAN care este întinsă la dimensiunile unui oras. Sunt retele publice de viteză mare (peste 100 Mbps) capabile să transmită vocea si datele la o distantă de 40-50 km. Adesea sunt conectate într-o retea MAN mai multe retele locale prin intermediul fibrelor optice.

MAPI (Messaging Application Program Interface) - interfată de program, proiectată de Microsoft, care oferă acces la serviciile legate de mesaje pentru cei care dezvoltă programe. MAPI poate transmite mesaje către si de la programe VIM (Vendor Independent Messaging). Vezi: API, VIM.

MASM (Microsoft ASseMbler) - mediu de dezvoltare de programe în limbaj de asamblare, construit de firma Microsoft.

MASS (Multiple Access Sequential Selection) - selectie succesivă de acces multiplu.

MathCAD (Mathematical CAD) - este un program matematic orientat pe prelucrarea numerică a problemei, reprezentarea grafică, precum si lucrul cu textul. Poate prezenta într-un mod deosebit formulele matematice, având o multitudine de simboluri. Analiza problemei se poate face în cadrul fisierului document, urmând o foarte eficientă reprezentare grafică a functiilor. Toate acestea sunt foarte bine executate la imprimantă sau plotter, fapt care îl face avantajos pentru elaborarea lucrărilor stiintifice. Datorită help-ului încorporat, este un program tipic “user friendly” (prietenos). În versiunile mai noi, care sunt disponibile sub Windows, are încorporat si un procesor simbolic, pentru a realiza si unele calcule simbolice (nu doar numerice, ca în versiunile mai vechi).

MATHEMATICA - produs software matematic al firmei Wolfram Research Inc. care, pe lângă posibilitătile puternice de limbaj, oferă si posibilităti de grafică extinse.

MAU (Multistation Acces Unit) - Vezi MSAU.

Mb (Mega-bit) - se mai abreviază si Mbit. Uzual, 1.048.576 biti, câteodată aproximat ca un milion de biti.

MB (Mega-Byte) - un milion de byte sau 1.048.576 de byte.

MC (MegaCycle) - unitate de măsură reprezentând 1.000.000 de cicli, cu sensul de un milion de cicli pe secundă.
MCA (Micro Channel Architecture) - design-ul bus-ului (magistralei de date) la IBM PS/2 (mai putin modelele 25 si 30). MCA este incompatibil electric si fizic cu bus-ul IBM PC/AT. Spre deosebire de bus-ul IBM PC/AT, acest bus functionează ca bus de 16 sau 32 biti.

MCB (Micro Channel Bus) - magistrală particulară de extensie de 32 de biti, introduså de IBM pentru variantele performante ale calculatoarelor PS/2.

MCAR (Machine Check Analysis and Recording) - masină pentru verificarea analizelor si înregistrărilor.

MCGA (Multi-Color Graphics Array) - adaptor video inclus în IBM PS/2, modelele 25 si 30. Este capabil să emuleze CGA (Color/Graphics Adapter) si asigură două moduri grafice aditionale: primul are 640 pixeli orizontali pe 480 pixeli verticali cu două culori alese dintr-o paletă de 262.144 culori; al doilea are 320 pixeli orizontali pe 200 pixeli verticali cu 256 culori alese dintr-o paletă de 262.144 culori. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, VGA, SVGA, TVGA.

MCH (Machine Check Handling) - masină de verificare a handlerelor.

MCI (Media Control Interface) - extensie multimedia în Microsoft Windows, care simplifică mult sarcina programării echipamentelor multimedia precum Stop, Play si Record.

MCRR (Machine Check Recording and Recovery) - masină pentru verificarea înregistrărilor si refacerilor.

MD (Make Directory) - comandă internă DOS care permite crearea unui director. Se mai foloseste si sub numele MKDIR.

MDA (Monochrome Display Adapter) - adaptor video monocrom. MDA reproduce o rezolutie de 720 de pixeli pe orizontală si 350 de pixeli pe verticală. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, VGA, MCGA, SVGA, TVGA.

MDPM (Magnetic Data Processing Machine) - masină de procesare magnetică a datelor.

MEM (MEMory) - comandă DOS care permite vizuali-zarea modului în care este alocată memoria la un moment dat.

MEMNET (MEMsoft NETwork)- este o retea concepută de firma Memsoft care poate interconecta până la 16 statii de lucru în jurul unui server de tip PC/AT. Serverul functionează sub MS-DOS si are nevoie de programul de gestionare al retelei, Memnet DOS Server.

MFLOPS (Mega-FLOPS) - un milion de operatii pe secundă, măsură pentru viteza de calcul a unui computer. Numărul maxim de operatii

pe care un procesor le poate executa într-o secundă în virgulă mobilă. Vezi FLOP, FLOPS.

MFM encoding (Modified Frequency Modulation encoding) - foarte folosită metodă de stocare a datelor pe disc. Codificarea MFM se bazează pe o altă metodă mai veche numită codificare în modulatie de frecventă, căreia îi măreste eficienta prin reducerea necesitătii de a sincroniza informatia si prin codificarea fiecărui bit pe baza stării bitului înregistrat anterior. Codificarea MFM stochează mai multe informatii decât codificarea în modulatie de frecventă si este folosită în multe hard disk-uri.

MFT (Multiprogramming with a Fixed number of Task) - multiprogramare cu un număr fix de sarcini.

MGE (Modular GIS Environment) - grup de produse de editare si conversie grafică a planurilor cadastrale, aplicatii de arhivare/gestiune a fondului de artă, precum si un sistem de gestiune a bazelor de date relationale.

MGS (Media Gateway Server) - echipament FVC compatibil H.320, care conectează grupuri de lucru locale la alte sedii prin ISDN pentru videoconferinte pe WAN. MGS este un pachet integrat hardware si software care transformă un PC într-un Gateway ATM/ISDN cu conexiuni în banda de bază sau primordială.

MHz (Mega-Hertz) - o mie de hertzi. 1 Mhz = 1000 Hz.

MICR (Magnetic Ink Character Recognition) - recunoasterea caracterelor de cernealå magneticå.

MICR (Magnetic Ink Character Reader) - cititor de caractere de cernealå magneticå.

MID (MIDi) - extensii pentru fisiere de instructiuni muzicale utilizate sub standardul MIDI. Vezi: MIDI.

MIDI (Musical Instrument Digital Interface) - interfată serială standard ce permite conectarea unui synthesizer, a altor instrumente muzicale la computer. Standardul MIDI se bazează pe hard si partial pe o descriere a felului în care muzica si sunetul sunt codificate între dispozitivele MIDI. Partea de hard a standardului defineste tipurile de canale input/output, numite porturi MIDI si specifică un anumit tip de cablu, cablu MIDI, ce se conectează în porturi. Specificatia MIDI defineste trei tipuri de porturi: MIDI In, MIDI Out si MIDI Thru(prin). Informatiile schimbate de dispozitivele MIDI sunt într-o formă numită mesaj MIDI, care codifică elemente ca volum, frecventă, într-o formă digitală, cu byte de 8 biti. Standardizarea în MIDI de către marii producători de synthesizere este partial "vinovată" de marele succes al computerelor în domeniul muzical.

MIP (Machine Instruction Processor) - procesarea instructiunilor masină.

MIPS (MIllion Interferences Per Second) - numărul maxim de instructiuni pe care un procesor le poate executa într-o secundă. Vezi MFLOPS, FLOPS, CPU.

MIS (Management Information System) - sistem informatic de conducere. Sistem de calcul, bazat pe un calculator mainframe, minicalculator sau retea de calculatoare personale, proiectat pentru evidenta personalului cu informatii actualizate despre activitatea unei organizatii.

MIT (Massachusetts Institute of Tehnology) - Institutul de Tehnologie din Massachusetts.

MKDIR (MaKe DIRectory) - Vezi: MD.

MMU (Memory Management Unit) - hardul care suportă maparea adreselor memoriei virtuale în adrese de memorie fizică. În unele sisteme ca cel bazat pe 68020, MMU este separat de CPU. În cele mai multe microcomputere moderne, MMU face parte integrantă din cip-ul CPU. În unele sisteme, MMU asigură interfata dintre microprocesor si memorie.

MNP (Microcom Networking Protocol) - protocol de interconectare, care cuprinde standarde pentru corectia erorilor si compresia datelor. Totodată, desemnează diferite metode de transmisie a datelor folosite de unele modemuri.

MODEM (MOdulator/DEModulator) - dispozitiv care permite transmiterea de către computer a informatiilor pe liniile telefonice standard. Datorită faptului că un computer este un dispozitiv digital (lucrează cu semnale electrice discrete reprezentând 1 binar si 0 binar), iar o linie telefonică este analogă, modemul este necesar pentru conversia din digital în analog si invers. La transmitere, modemul modulează semnalele digitale ale computerului într-o frecventă purtătoare continuă pe linia telefonică. La receptie, modemul extrage informatia din purtătoare (demodulează) si transferă semnalele în formă digitală la computer. Modemurile ce operează pe liniile telefonice standard transmit la viteze de la 300 baud la 9600 baud. Cele care operează pe linii speciale, închiriate, pot opera corect la viteze de 19200 bauds. Modemurile sofisticate, pe lângă transmitere si receptie, pot initia apeluri automat, pot răspunde si reapela. Fără software de comunicatii, însă, modemul nu poate executa nimic util.

MODI (MOdified DIstribution) - distributie modificată.

MODULA - limbaj de programare de nivel înalt dezvoltat din Pascal. Componenta de bază a acestui limbaj de programare o reprezintă unitatea de program independentă (modul de program) care permite programarea proceselor paralele.

MOL (Machine Oriented Language) - limbaj orientat pe masină.

MOS (Metal-Oxide Semiconductor) - dispozitiv semiconductor al cărui design se bazează pe calitătile izolatoare ale unor oxizi de metal, ca oxidul de aluminiu sau dioxidul de siliciu. Acest design MOS este foarte utilizat atât în componentele discrete, cât si în circuitele integrate. Circuitele integrate MOS au avantajul unei mari densităti de componente, vitează mare si putere mică de consum. Aceste dispozitive sunt sensibile si se pot strica usor la electricitate statică si, de aceea, înainte de a fi introduse în soclurile lor, ele

trebuie tinute cu contactele lor într-un burete conductor pentru prevenirea acumulării de sarcină electrostatică.

MOSFET (Metal-Oxide Semiconductor Field-Effect Transistor) - un tip comun de tranzistor cu efect de câmp, care foloseste un strat de oxid de metal pentru a izola poarta de canalul de curent. MOFSET-ul are o impedantă de intrare extrem de ridicată si aproape că nu are nevoie de putere. Este folosit în multe aplicatii audio, inclusiv în circuite amplificatoare de foarte mare câstig. Ca toate dispozitivele MOS, este foarte sensibil la sarcini electrostatice.

MPC (Multimedia PC) - este o marcă a Consiliului Multimedia PC Marketing constituit din principalii producători ai sistemelor si perifericelor compatibile IBM. Ideea standardelor MPC este de a fixa minimul nivelului de performantă pentru toate componentele unui sistem multimedia. Produsele care poartă eticheta “MPC level 1” se conformează standardelor originale publicate în 1990. Cele care sunt etichetate “MPC level 2” se supun standardelor introduse în luna mai 1993.

MPEG (Motion Picture Experts Group) - algoritm de compresie pentru imagini animate si pentru banda sonoră care le acompaniază. Este utilizat, în particular, în animatia video. Pentru implementarea acestui algoritm se utilizează fie un software specific, fie o placă de extensie MPEG care dă rezultate mai bune. Factorul de compresie poate fi de 100 pentru imagini si de 8 pentru sunet.

MPG (MPeG) - extensii de fisiere comprimate sub standardul MPEG. Vezi: MPEG.

MQ (Multiple-Quotient) - registru.

MRU (Maximum Receivable Units) - numărul maxim de unităti de receptie. Pereche cu MTU.

MS (MicroSoft) - renumită firmă americană de soft, creatoarea sistemelor de operare MS-DOS, Windows, a cunoscutului editor de texte Word etc. Palmaresul firmei este impresionant, încasările de

asemenea, acestea atingând recorduri fantastice mai ales prin distribuirea produselor Windows.

MS-DOS (MicroSoft-Disk Operating System) - sistemul de operare DOS al firmei Microsoft; supraveghează operatiuni ca input si output de disc, suport video, controlul tastaturii si multe functii interne legate de executarea programului si întretinerea fisierelor. MS-DOS este un sistem de operare de sarcină unică si operator unic cu interfată command-line.

MS-Windows (MicroSoft-Windows) - vezi WINDOWS.

MSAU (MultiStation Access Unit) - concentrator de legături utilizat în retele token ring, care grupează în formă de stea până la cel mult opt statii de lucru. Un MSAU este conectat la inelul principal.

MSB (Most Significant Bit) - într-o secventă de unul sau mai multi bytes, bitul cu cel mai mare ordin dintr-un număr binar, neincluzând bitul de semn.

MSC (Most Significant Character) - caracterul cu ordinul cel mai mare sau cel mai din stânga, într-o serie.

MSD (MicroSoft Diagnostic) - program care permite examinarea si diagnosticarea memoriei sistemului si a hardware-ului. Apartine firmei MicroSoft si a apărut odată cu versiunea 3.1 a sistemului Windows. Poate fi executat si direct sub sistemul de operare MS-DOS.

MSD (Most Significant Digit) - Vezi: MSB.

MSG (MeSsaGe) - extensie de fisiere sau biblioteci de mesaje utilizate de unele programe pentru internationalizarea produselor software.

MSI (Medium-Scale Integration) - integrare la scară medie, între 10 si 100 circuite, încorporate într-un singur cip. Referintă la densitatea cu care componentele (tranzistori si alte elemente) sunt împachetate pe

un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, LSI, SLSI, ULSI, VLSI.

MSN (MicroSoft Network) - ofertå a firmei Microsoft pentru servicii on-line, apelabile din produsul Windows 95. Printr-un modem se oferå astfel un serviciu telematic, adicå conectarea calculatorului la o linie telefonicå si punerea în legåturå cu reteaua MSN sau Internet.

MSS (Maximum Segment Size) - prag care indicå retelei Internet cât de mare este pachetul de date pe care îl poate transporta la un moment dat.

MSS (Management Support Systems) - sisteme suport de conducere.

MT (Machine Translation) - masinå de translatie.

MTBF (Mean Time Between Failures) - interval mediu de timp, exprimat în zeci sau sute de mii de ore, care va trece pânå ce o anume pieså de hard se va defecta si va avea nevoie de service.

MTTF (Mean Time To Failure) - timpul mediu de esec.

MTTR (Mean Time To Repair) - timpul mediu de reparare (refacere).

MTU (Maximum Transmission Units) - numårul maxim de unitåti de transmisie. Pereche cu MRU.

MTU (Magnetic Tape Unit) - unitatea de periferic magnetic.

MUD (MultiUser Dungeons and Dragons) - joc pe calculator foarte cunoscut, realizat si pentru a fi utilizat în retea. Joc de aventuri pasionante, cu scenarii de luptå, violentå si fantezie.

MUX (MUltipleXor) - prescurtare pentru diferite forme ale cuvântului multiplex.

MVT (Multiprogramming with a Variable number of Tasks) - multiprogramarea cu un număr variabil de sarcini.

MW (Microsoft Windows) - sistemul de operare Windows apartinând renumitei firme Microsoft. Vezi: Windows.

MW NT (Microsoft Windows NT) - versiune pe 32 de biti a interfetei grafice Microsoft Windows, care oferă complet lucrul în modul multitasking pe calculatoarele personale bazate pe microprocesoare Intel si pentru statiile de lucru tehnice. Versiunea NT nu mai utilizează sistemul de operare DOS si oferă un acces mai bun la memoria sistemului. Rulează exclusiv în modul protejat, permitând utilizarea până la 4 GB memorie RAM fără a recurge la trucuri. Oferă, de asemenea, tolerantă la erori, tratarea fisierelor, acces la retea si sigurantă. Interfata cu utilizatorul este asemănătoare cu cea cunoscută din Windows 3.1. Solicită un spatiu de memorie disc de 70 MB si 16 MB memorie RAM disponibilă, ceea ce-l face încă inaccesibil majorității utilizatorilor de produse similare.

- N -

n (nano-) - prefix reprezentând valoarea 1/1.000.000.000.

NACK (Negative ACKnowledge - character) - Vezi: NAK.

NAK (Negative AcKnowledgement) - un cod de control, caracter ASCII 21 (hexazecimal 15H), transmis unei statii expeditoare sau computer de unitatea receptoare ca semnal că informatia trimisă a sosit la destinatie incorect. Abilitatea de a transmite si primi asemenea semnale apartine softului; operatorii unui asemenea soft nu sunt implicati în această operatiune.

NAND (Not-AND - operator) - operator logic Not-And.

NAPLPS (North American Presentation Level Protocol Standard) - standard de protocol de prezentare a nivelelor din America de Nord.

NAU (Network Addressable Units) - unităti de retea adresabile; orice proces de aplicatie care utilizează o retea trebuie să se conecteze la o NAU, după care aceasta poate adresa alte unităti sau poate fi adresată de acestea. Orice nod al unei retele (terminale, controloare de terminale, frontale sau calculatoare gazdă) contine una sau mai multe NAU.

NC (Network Control - protocol) - Vezi: NCP.

NC (Networking Computers) - prototip nou de calculator, promovat de firme ca Oracle, IBM, Silicon Graphics etc., care vor înlocui actualele PC-uri, de exemplu, cu statii Internet ieftine (circa 500 dolari) amplasate chiar si pe stradă. Ideea este de a oferi utilizatorilor ceva cu care acestia să rezolve exact aceleasi probleme, dar mult mai simplu. Totodată, cheltuielile de întretinere a unor PC-uri se consideră a fi însemnate, ca si cele de administratie. De aceea, se consideră că aceste “statii Internet” ar fi solutia ideală pentru viitor.

NC (Norton Commander) - este un program al firmei Symantec conceput ca replică la utilitarul PCTools. Oferă multe posibilităti de a baleia întreg discul si de a executa comenzi DOS. De asemenea, contine si un editor de text destul de evoluat.

NCA (No Circuit Available) - nu există circuit disponibil (în telefonie).

NCP (Network Control Protocol) - protocol de control al retelei.

NCR paper (No Carbon Required paper) - un tip special de hârtie folosit la formularele multicopie. Hârtia NCR este impregnată cu o substantă chimică ce înnegreste hârtia la aplicarea presiunii; când o imprimantă (sau creion) scrie pe prima pagină a unui set de asemenea pagini, scrisul apare pe toate paginile setului. Dar acest lucru este posibil numai la imprimantele de impact.

NDD (Norton Disk Doctor) - 1. Celebrul program al firmei Norton, care permite tratarea problemelor legate de hard-disk-uri si diskette. Este întâlnit, de regulă, în setul de programe numit Norton Utilities (NU), alături de altele cu functii distincte. 2. Extensia fisierelor create de programul NDD. Vezi: NU.

NDR (NonDestructive Reading) - operatie de citire care nu distruge datele citite, pentru că tehnologia de stocare este capabilă să retină datele sau datorită faptului că operatia de citire este însotită de o operatie de reîmprospătare.

NDRO (NonDestructive ReadOut) - vezi NDR.

NET (NETwork) - extensii ale fisierelor de configurare a retelelor, întâlnite în Paradox dar si în alte produse software.

NETBIOS (NETwork Basic Input/Output System) - program care se găseste în sistemul de operare DOS pentru a stabili metodele standarde de conectare a calculatoarelor IBM PC la retelele locale.

NETNORTH - Retea canadiană de mare suprafată, integrată complet în reteaua BITNET. Vezi BITNET.

NEXTSTEP (NEXT STEP) - sistem de operare provenit de la firma NEXT, destinat calculatoarelor acestei firme. Din punct de vedere al utilizatorului, NextStep este un derivat UNIX, însă la baza lui stă sistemul de operare al lui Macintosh. Este complet orientat pe obiect si este utilizat exclusiv în mod grafic. Pentru programarea grafică, NextStep utilizează un standard propriu. Optional, se poate emula DOS si Windows. Noile versiuni contin si instrumente pentru dezvoltarea aplicatiilor individuale.

NEW (NEWs) - extensii de fisiere de tip WHATS, care contin noutătile unui produs.

NF (Normal Form) - în bazele de date relationale, o abordare a structurării informatiei. Formele normale evită repetitiile si inconsistenta, promovând eficienta în stocarea, mentinerea si actualizarea informatiilor. Câteva tipuri de forme normale sunt acceptate, fiecare fiind o îmbunătătire a celei anterioare. Dintre acestea, trei forme sunt mai folosite: “prima formă normală” (1NF), “a doua formă normală” (2NF) si “a treia formă normală” (3NF). Prima formă normală, cea mai putin structurată, contine grupe de înregistrări (ca o listă de angajati) în care fiecare câmp (coloană) contine o unică si nerepetabilă informatie. A doua si a treia formă o împart pe prima, separând-o în diferite tabele prin definirea succesivă a relatiilor mai intime dintre câmpuri. A doua formă normală nu include câmpuri care sunt subseturi ale altor câmpuri în afara câmpului cheie; de exemplu, o a doua formă bazată pe numele angajatului nu va include si functia si salariul dacă salariul este dependent de gradul functiei. A treia formă normală nu include câmpuri care contin informatii ce nu sunt legate de câmpul cheie; de exemplu, o normală bazată pe numele angajatului nu va include numele proiectului, numărul membrilor echipei si numele conducătorului de proiect decât în cazul în care membrii echipei si conducătorul ei au de executat numai un proiect. Normalizarea continuă cu “a patra formă normală” (4NF) si cu “a cincea formă normală” (5NF).

NG (Norton Guides) - utilitar cu rol informational care se poate instala si rezident, putându-se astfel apela printr-o combinatie de taste. Prezentarea este foarte prietenoasă, se lucrează cu meniuri cu ferestre multiple, care oferă posibilitatea de a alege orice optiune din

meniu printr-o simplă tastare, se permite întoarcerea la optiunea precedentă, căutarea unei optiuni, precum si alte optiuni. În acest caz alegerea unei optiuni înseamnă afisarea unei informatii despre subiectul cerut.

NII (National Information Infrastructure) - proiect de retea de mare viteză, cu lătime de bandă foarte largă prin care se poate transmite vocea, datele si serviciile video în SUA. La realizarea retelei participă firme particulare, societăti de televiziune prin cablu si firme telefonice, cu o mică finantare din partea guvernului.

NIP (Nucleus Initialization Program) - program de initializare a nucleelor.

NIST (National Institute for Standards and Technology) - Institutul National pentru Standarde si Tehnologie din SUA, implicat în proiecte ale guvernului american care vizează dezvoltarea unui set de standarde pentru criptografia din domeniul public.

NL (NewLine) - caracter de control care provoacă mutarea cursorului pe display sau a mecanismului de tipărire a imprimantei la începutul unui nou rând (linie). Este functional echivalent cu combinatia de caractere CR/LF.

NLQ (Near-Letter-Quality) - mod de tipărire la imprimante matriceale (dot-matrix) care produce caractere mai clare, mai închise la culoare decât la tiparul obisnuit - mod draft. Tiparul în acest mod, desi cu contrast mai bun decât cel obisnuit, nu este atât de lizibil ca un output total format, cum ar fi cel de la o imprimantă de tip margaretă (daisy-wheel printer).

NMC (Network Management Centre) - centru de conducere a retelelor.

NMI (NonMaskable Interrupt) - interrupt (cerere de service, întrerupere) de hardware numit nemascabil, deoarece are prioritate si ocoleste alte semnale interrupt generate de soft si tastatură sau de alte dispozitive. Un interrupt nemascabil se trimite microprocesorului

numai în ocazii exceptionale, ca erori severe de memorie sau probleme serioase de alimentare.

NMOS (N-channel Metal - Oxide Semiconductor) - proces de fabricatie a semiconductorilor în care canalul conductor este fabricat din material semiconductor de tip N. NMOS se bazează pe miscarea electronilor si nu pe cea a golurilor (“lipsă” de electroni creată pentru ca electronii să se poată muta de la atom la atom) si este mult mai rapid decât PMOS. NMOS este mai dificil si mai scump de fabricat decât PMOS, dar mai utilizat în microprocesoare si hardware de memorie datorită vitezei mai mari.

NNTP (Network News Transfer Protocol) - set de reguli de circulatie a stirilor dintr-un loc în altul.

NO-OP (NO-OPerating instruction) - instructiune care nu are ca rezultat nimic altceva decât că microprocesorul consumă unul sau două cicluri de ceas intern. NO-OP-urile sunt utile în unele situatii, cum ar fi: invalidarea unui apel la o subrutină (prin înlocuirea apelului la subrutină cu un NO-OP) sau fortarea instructiunilor subsecvente la anumite granite de memorie.

NOP (No-OPerating instruction) - vezi NO-OP.

NOS (Netware Operating System) - sistemul de operare Netware; sistem de operare pentru retelele de calculatoare, dezvoltat de firma Novell.

NOS (Network Operating System) - sistem de operare în retea.

NOW (Network Of Workstations) - model nou de calcul propus pentru posibilitatea concentrării resurselor necesare unui program, conducând la executia programelor de 5-10 ori mai rapidă decât atunci când s-ar folosi discurile (ele folosesc spatiul agragat de memorie DRAM ca un cache urias pentru discuri). Proiecte de acest gen sunt abordate de un colectiv de la Universitatea Berkeley, condus de prof. David Patterson. Ideea de bază constă în folosirea a cât mai multor tehnologii de vârf disponibile.

NP (Non-Print - code) - cod care semnifică blocarea utilizării printării (scrierii la imprimantă).

NPN - tip de tranzistor în care baza de tip P este asezată între emitter si colectorul de tip N. Într-un tranzistor de tip NPN, electronii reprezintă majoritatea purtătorilor de sarcină si ei culeg de la emitter la colector.

NRZ (NonReturn to Zero) - în transmisia de date, o metodă de codificare a datelor în care semnalul reprezentând cifre binare alternează în tensiuni pozitive si negative când există o schimbare de la 1 la 0 si invers. Cu alte cuvinte, semnalul nu se întoarce la nivelul zero sau neutru, după fiecare cifră, folosind o sincronizare diferită la transmisia unei serii de 1 sau 0. La înregistrarea de date pe o suprafată magnetică, NRZ se referă la o metodă similară, în care o stare magnetică reprezintă un 0 si starea opusă, un 1; ca în comunicatii, neexistând o stare "neutră" folosită ca o conditie de referintă oarecare.

ns (nanosecond) - o miliardime de secundă, unitate de măsură folosită pentru reprezentarea vitezei de calcul, în special viteza cu care semnalele electrice circulă prin circuitele din computer.

NSA (National Security Agency) - Agentia Natională de Securitate din SUA, implicată în proiecte ale guvernului american care vizează dezvoltarea unui set de standarde pentru criptografia din domeniul public.

NSFNet (National Science Foundation Network) - retea de mare suprafată, dezvoltată de NFS si care preia functiile civile ale retelei ARPANET apartinând Departamentului de Apărare al SUA.

NTSC (National Television Standards Committee) - comitet care emite standarde de radio si televiziune în SUA; sponsor al standardului NTSC pentru codul de culoare, compatibil cu semnalul alb-negru si primul sistem folosit pentru culoare în SUA.

NU (Norton Utilities) - utilitare Norton; este un utilitar care permite exploatarea sau modificarea continutului mediilor magnetice. Prin meniurile pe care le posedå, se face foarte usor de utilizat.

NUI (Network User Identifier)- identificarea utilizatorilor din retea.

NUL (NULL) - caracter de control (nul) din codificarea ASCII cu valoarea zecimalå 0 (în hexazecimal 00H).

NVR (Non Volatile RAM) - RAM nevolatil; este un spatiu de memorie alimentat la o baterie, în care informatiile råmân memorate si dupå decuplarea calculatorului de la retea. În acest spatiu, se memoreazå atât date despre configuratia calculatorului, cât si alte informatii utile.

NVT (Network Virtual Terminal) - principiu care stå la baza protocolului TELNET care permite conectarea la un calculator gazdå aflat la distantå. NVT determinå ca un sfârsit de linie så fie interpretat la fel de cåtre toate calculatoarele conectate la Internet.

- O -

O (Output) - iesire. Operatie de afisare sau tipărire a rezultatelor unor prelucrări. Vezi: I/O.

O&M (Organization and Methods)- metode si organizare.

OBERON - limbaj de programare dezvoltat de profesorul Niklaus Wirth, creatorul limbajelor de programare Pascal si Modula-2. Oberon este în acelasi timp un sistem de operare si un limbaj de programare. Prezintă o unealtă ce se poate folosi pentru dezvoltarea performantelor sistemului de operare. Fiecare functie definită este pusă la dispozitia întregului sistem ca si cum ar fi făcut mereu parte din Oberon. La fel, poate fi capabil de multitasking, dar nu si de multireading.

OBERON-2 - limbaj de programare realizat de o echipă din Zürich în mai 1992. Oberon-2 are doar 34 de cuvinte rezervate si 30 de identificatori predefiniti. Singura unitate de compilare în Oberon-2 se cheamă modul. Ca unele constructii elementare, are o procedură care poate fi de două feluri: proceduri propriu-zise si proceduri de tip functie. Cu toate că este proiectat pentru a permite proiectarea orientată pe obiecte, terminologia specifică a fost evitată, astfel că nu apar termeni ca: mostenire, clasă, obiecte etc.

OBJ (OBJect)- extensia unor fisiere cunoscute sub numele de module obiect si care contin, de regulă, rezultatul compilării unor programe sursă.

OCR (Optical Character Recognition) - recunoasterea optică a caracterelor. Procesul de examinare a caracterelor tipărite pe hârtie si determinarea formelor lor prin detectia zonelor de negru si alb (închis si deschis). Odată ce scannerul sau cititorul a determinat formele, metodele de recunoastere sunt folosite pentru a traduce aceste forme în text de computer. Câteodată se folosesc cititoare speciale, dar de cele mai multe ori sunt folosite scannere standard si softuri asociate specializate.

ODBC (Open DataBase Conectivity) - standard de conectivitate între baze de date distincte.

OECE (Oracle East Central Europe) - Centru Oracle pentru Europa Centralå si de Est, deschis la Viena.

OEM (Original Equipment Manufacturer) - producåtor de echipamente originale. Se referå la firma direct producåtoare si nu la cele care vând aceste echipamente cu un oarecare adaos comercial.

OLAP (On Line Analytical Processing) - procesarea analiticå on-line. Aplicatie bazatå pe analizå multi-dimensionalå (raporturi multidimensionale, comparatii, clasificåri si profiluri statistice, agregåri libere, evaluåri etc).

OLE (Object Linking and Embedding) - legarea si înglobarea obiectelor. Modalitate de integrare a documentelor provenind din una sau mai multe surse într-un fisier al unui alt program. Principiul mai vechi DDE nu permitea acest lucru decât printr-o relansare a aplicatiei care a generat datele. Prin OLE toate documentele se regåsesc incluse în fisierul constituit, fåcând astfel posibilå modificarea documentelor din fisier fårå a lansa aplicatiile care le-au generat. OLE poate fi întâlnit în produse sub windows ca: CorelDraw, Corel Photo-Paint, Word etc. Vezi: DDE.

OLRT (On-Line Real Time - operation) - operatiune on-line în timp real.

OLTP (On Line Transaction Processing) - procesarea tranzactilor on-line. Aplicatii intens tranzactionale, bazate în principal pe actualizarea datelor direct în bazele de date definite.

OMNINET - este o retea creatå în 1981 de societatea Corvus. Aceastå retea are o topologie de tip magistralå, permitând cuplarea a 64 de statii de lucru.

OMG (Object Manager Group) - scoalå care numårå printre fondatori firme renumite ca Sun, Hewlett Packard cu rolul de definire a

specificatiilor privind tehnologia client/server. Una dintre aceste specificatii deja definite de OMG este cunoscută sub numele de CORBA. Vezi: CORBA.

OO (Object-Oriented) - adjectiv aplicat oricărui sistem sau limbaj care suportă utilizarea obiectelor. OO graphics - grafică orientată obiect. Numită si grafică structurată. Grafică bazată pe utilizarea "elementelor de constructie" (grafică primitivă) ca: linii, cercuri, curbe, dreptunghiuri. Această grafică folosită în aplicatii ca: desen, ilustratii, CAD, descrie o imagine matematică ca un set de instructiuni pentru crearea obiectelor în imagine. Această abordare este în contrast cu grafica bit map, altă metodă larg folosită, în care grupe de puncte sunt aranjate în anumite forme. Grafica orientată obiect permite operatorului să manipuleze obiectele ca unităti întregi - de exemplu, pentru schimbarea dimensiunii unei linii - în timp ce grafica bit map cere repictarea fiecărui punct din linie în parte. Deoarece obiectele sunt descrise matematic, ele pot fi stratificate, rotite si mărite relativ usor. OO interface - un tip de interfată utilizator în care elementele sistemului sunt reprezentate de unităti vizibile pe ecran ca icons (reprezentări pictoriale), care sunt folosite pentru manipularea elementelor sistemului. Interfetele de afisare orientate obiect nu implică în mod necesar programarea orientată obiect.

OODBMS (Object-Oriented DataBase Management System) - sistem de gestiune a bazelor de date orientate obiect. Conceptul are la bază unificarea într-un singur ansamblu coerent a trei tehnici: cea a bazelor de date actuale, cu realizările lor în materie de metode de chestionare; cea a limbajelor de programare orientate pe obiecte; cea a interfetelor om-masină orientate pe obiecte. Aceste trei tehnici erau considerate până acum divergente. OODBMS încearcă să le integreze pe toate acestea, aducând facilităti importante precum conceptul de "mostenire" a proprietătilor unei clase la subclase de obiecte, includerea documentelor sau schemelor printre informatiile obisnuite din baza de date etc.

OOP (Object-Oriented Programming) - programare orientată obiect. Paradigmă de programare în care un program este privit ca o colectie de obiecte discrete ce sunt de sine stătătoare, colectii de structuri de date si rutine care interactionează cu alte obiecte. O clasă defineste structura de date si rutinele unui obiect; un obiect

este o instantă a clasei ce poate fi folosită ca o variabilă în program. în unele limbaje orientate obiect, obiectele răspund la mesaje, ceea ce constituie mijlocul principal de comunicatie. Alte limbaje orientate obiect folosesc procedurile de apel traditionale.

OOPL (Object-Oriented Programming Language) - limbaj de programare orientat obiect. Limbaj neprocedural bazat pe elemente de program concepute ca obiecte ce îsi pot transmite mesaje unul altuia. Programarea OO asigură o independentă aproape totală a modulelor obiecte, făcând posibilă folosirea acestora si în alte programe.

OOPS (Object-Oriented Programming System) - sistem de programare orientată obiect. Vezi: OOPL.

OPT (OPTions) - extensii ale unor fisiere care contin optiuni ale unui produs.

OR (Operational Research) - cercetare operațională; disciplină de sine stătătoare care defineste metodele de analiză a actiunilor (operatiilor) îndreptate spre un anumit scop si estimează obiectiv (de regulă, cantitativ sau valoric) deciziile comparate. Obiectul cercetării operationale îl constituie sistemele, adică ansamblurile de elemente interdependente destinate atingerii unui scop.

ORACLE (OpeRational Analog Computing and Logistic Equipment) - renumită firmă de echipamente de calcul si software, producătoarea celebrului sistem de gestiune a bazelor de date relationale Oracle.

ORB (Object Request Broker) - produs care joacă rolul unei interfete inteligente si care asigură comunicarea între obiecte, permitând prelucrarea distribuită în cadrul arhitecturii client/server. Este o etapă de dezvoltare a arhitecturii client/server, după cea a sistemelor relationale.

OROM (Optical Read-Only Memory) - memorie de tip ROM cu citire optică.

OS (Operating System) - sistem de operare. Numit câteodată si executiv, este softul responsabil pentru controlarea si folosirea resurselor de hard ca memoria, unitatea centralå de procesare (timpul ei), spatiul de pe disc si dispozitivele periferice. OS este fundatia pe care sunt construite aplicatii ca procesoare de text si programe de spreadsheet (tabulare). Vezi DOS, OS/2,UNIX etc.

OS/2 (Operating System / 2) - un sistem de operare în mod protejat, cu memorie virtualå, multisarcinå pentru computerele personale bazate pe microprocesoarele Intel80286, 80386, 80486. OS/2 poate rula aplicatii MS-DOS într-o sesiune specialå numitå casetå de compatibilitate si poate citi discuri MS-DOS. Include câteva subsisteme importante ca: Presentation Manager, care asigurå interfata cu operatorul, un manager de LAN, care asigurå facilitåti de retea. OS/2 a fost dezvoltat de o colaborare Microsoft si IBM.

OSD (On Screen Display) - metodå de reglare a monitoarelor care afiseazå pe ecran meniuri si parametri. Acest sistem nu amelioreazå calitatea afisårii, dar asigurå un confort suplimentar.

OSI (Open System Interconnection) - model de referintå dezvoltat de Organizatia Internationalå de Standardizare (OSI) în colaborare cu IEEE pentru standarde de retele locale care se ocupå cu asigurarea de servicii de retea. Termenul OSI este sinonim cu ISO/OSI. Vezi: IEEE, ISO/OSI.

OVL (OVerLay) - extensia unor fisiere de segmentare a programelor (Overlay file).

OWF (Optimum Working Frequency) - frecventå optimå de trafic.

- P -

p (**p**ico) - prefix pentru unitâti de măsură semnificând 1/1.000.000.000.000.

PACE (**P**riority **E**ccess **C**ontrol **E**nabled) - tehnologie simplă si usor de implementat, oferită de firma 3Com pentru aplicatii multimedia în retea pe retelele Ethernet existente. Tehnologia este sprijinită si de alte firme renumite precum: Apple, Dell, Novell, Oracle, Silicon Graphics etc.

PAD (**P**acket **A**ssembly and **D**isassembly) - tehnică prin care, computerul care primeste un mesaj, poate reasambla mesajul original. Face parte din tehnicile de livrare a mesajelor, în care unitâti mici de informatie (pachete) sunt trimise de la statie în retea de-a lungul celei mai bune rute disponibile la momentul curent între sursă si destinatie.

PAK (**PA**c**K**et) - extensia unor fisiere comprimate NoGate pentru produsele Borland.

PAL (**PAL**ette) - extensia unor fisiere care definesc palete de culori în anumite produse software de grafică.

PAL (**P**aradox **A**pplication **L**anguage) - limbaj de programare utilizat de sistemul de gestiune a bazelor de date relationale Paradox. Este un limbaj puternic, ce permite dezvoltări complexe de aplicatii de gestiune, simplu si nesofisticat, accesibil multor utilizatori.

PAL (**P**hase **A**lternating **L**ine) - standard de televiziune apărut în 1961, pentru reteaua de televiziune din Europa de Vest, incluzând Marea Britanie (exceptie Franta care a adoptat sistemul SECAM). Imaginea are 625 de linii rezolutie cu 25 de cadre pe secundă, obtinându-se o calitate bună a imaginii. În prezent si tara noastră a adoptat sistemul PAL de televiziune. Vezi: SECAM, NTSC.

PAL (**P**rogrammed **A**pplication **L**ibrary) - bibliotecă pentru programarea aplicatiilor.

PAL (**P**hase **A**lternative by **L**ine) - fază alternativă de linie.

PAM (**P**artitioned **A**ccess **M**ethod) - metodă de acces partitionat (partajat).

PAM (**P**ulse **A**mplitude **M**odulation) - metodă de codificare a informatiilor într-un semnal prin schim-barea amplitudinii impulsurilor. Semnalul nemodulat constă într-un tren de impulsuri de frecventă si amplitudine constantă. În timpul modulării, ampli-tudinea impulsului se schimbă pentru a reflecta informatia codificată în el.

PAR (**P**rogram **A**nalysis and **R**eview) - program de analiză si revizuire.

PAS (**PAS**cal) - extensia fisierelor sursă scrise în limbajul de programare Pascal. Vezi: PASCAL.

PASCAL - limbaj procedural concis, proiectat de Niklaus Wirth în perioada 1967-1971. Pascal, limbaj structurat, compilat, construit pe baza limbajului ALGOL, simplifică sintaxa adăugând tipuri de date si structuri ca subzone, tipuri enumerate de date, fisiere, înregistrări si seturi. Acceptarea si utilizarea lui Pascal s-a mărit considerabil o dată cu introducerea în 1984, de către Borland International, a mediului Turbo Pascal, un compilator ieftin, de mare viteză, utilizat în MS-DOS, care s-a vândut în peste un milion de copii în diverse versiuni. Chiar asa, Pascal pare să piardă teren în favoarea lui C ca limbaj standard de dezvoltare la microcomputere.

PAX (Private Automated eXchange) - centrală telefonică automată particulară / de institutie.

PBE (Private Branch Exchange) - centrală telefonică satelit / secundară de abonat.

PC (Path Control) - specifică controlul căilor într-un protocol.

PC (Personal Computer) - calculator personal. În functie de context, PC se referă deseori la familia de computere IBM. De exemplu, PC

compatibil se referă la un computer ce poate rula aceleasi programe ca un computer IBM PC. Computer destinat a fi utilizat de o singură persoană o dată. Acesta nu are nevoie să împartă procesarea, discul si resursele de tipar, ale altui computer (desi o poate face la optiunea operatorului).

PC-DOS (Personal Computer-Disk Operating System) - versiunea MS-DOS produsă de IBM. MS-DOS si PC-DOS sunt virtual identice, desi numele unor fisiere si programe utilitare diferă uneori între cele două versiuni.

PCB (Printer Circuit Board) - placa cu circuitul imprimantei (de printare).

PCI (Program Control Interruption) - program de control al întreruperilor.

PCI (Peripheral Component Interconnect) - interconectarea componentelor periferice; specificatie proprie firmei Intel pentru magistrala locală (local-bus). Permite transferul rapid între diferite periferice conectate la o astfel de magistrală, sau între procesor si periferice. Magistrala PCI si unitatea centrală sunt decuplate astfel încât toate plăcile de extensie PCI pot lucra în functie de necesităti ca magistrală "master" sau ca magistrală "slave". Aceasta înseamnă că plăcile de extensie montate în magistrala PCI pot lucra între ele fără ca unitatea centrală să fie afectată. Magistrala PCI este o magistrală multiplexată, adică circuitele magistralei sunt pe 32 biti, putând servi atât ca magistrală pentru adrese, cât si pentru date. Frecventa de tact este de 33 Mhz, iar transferul de 66 MB/s.

PCL (Printer Control Language) - limbaj de control pentru imprimantele din familiile LaserJet, DeskJet si RuggerdWriter, produse de Hewlett-Packard. Din cauza dominatiei LaserJet-urilor pe piată, PCL a devenit un standard de facto. Este mai rapid decât standardul concurent PostScript.

PCM (Pulse Code Modulation) - metodă de codificare a informatiei într-un semnal prin schimbarea amplitudinii impulsurilor. Spre deosebire însă de PAM, la care amplitudinea poate varia continuu, la

PCM amplitudinea impulsurilor este limitată la câteva valori predefinite. Deoarece semnalul este discret sau digital, în loc de analog, PCM este mult mai putin afectat de zgomote decât PAM.

PCM (Punched Card Machine) - masină de cartele perforate.

PCMCIA (Personal Computer Memory Card Interna-tional Association) - format pentru plăci de extensie destinate calculatoarelor portabile. Au suprafata egală cu a unei cărti de credit si grosimea în functie de tipul lor. Cele de tip I sunt plăci de memorie, cele de tip II sunt plăci de sunet, fax-modem, SCSI si retea, iar cele de tip III, mai groase, numai pentru hard-disk-uri. În ciuda dimensiunilor reduse, s-au dovedit la fel de performante ca omoloagele lor destinate calcula-toarelor de birou (desktop). Există dispozitive care permit conectarea acestor plăci de extensie la un calculator de birou.

PCP (Primary Control Program) - program de control primar.

PCR (Peak Cell Rate) - viteza de transfer de date pentru transmisia prin conexiune; PCR este viteza maximă pentru date posibilă pe conexiune fără riscul pierderii datelor. Orice trafic peste această viteză riscă să se piardă.

PCS (Project Control System) - sistemul de control al proiectului.

PCTools (Personal Computer Tools) - utilitar care există pe calculatoarele PC sub sistemul de operare DOS care oferă o serie de functii si optiuni asemănătoare utilitarului Norton Utilities, având posibilitatea de a functiona si în formă rezidentă. Are două meniuri de bază, unul este cel de tratare a fisierelor, iar al doilea oferă functii de operare asupra discului si functii speciale.

PD (Public Domain) - domeniu public; se referă la programele care sunt distribuite gratis. Autorul lor nu are drepturi legale asupra programului, nefiind atasată nici o notă cu privire la dreptul de copiere si este cunoscut ca fiind din domeniul public. Unele programe au note cu privire la dreptul de copiere (copyright), dar nu se cere achitarea de taxe pentru uzul programelor respective. Astfel oricine

poate utiliza orice program din “domeniul public” si poate să-l înstrăineze liber si altor utilizaqtori.

PDA (Personal Digital Assistants) - asistenti digitali personali. Concept propagat în ultima vreme care sugerează posibilitatea utilizării într-un viitor apropiat a unor calculatoare de dimensiuni reduse care să poată fi utilizate fără dificultate de orice persoană în cele mai diverse scopuri.

PDI (Picture Description Instruction) - instructiuni de descriere a desenelor.

PDL (Page-Description Language) - limbaj de descriere a paginii. Este un limbaj de programare care descrie ceea ce se tipăreste la imprimantă, prin intermediul unor comenzi independente de echipamentul cu care se lucrează. Iesirea propriu-zisă la imprimantă poate contine coduri de control al imprimantei, distincte de la un echipament la altul. Cu ajutorul unui PDL se poate ajunge ca să se generalizeze scrierea comenzilor conducând astfel, printr-un interpretor al limbajului, la asigurarea unei independente fată de echipament. Un astfel de limbaj este PostScript.

PDM (Pulse-Duration Modulation) - modulatie de duratá a impulsurilor; metodă de codificare a informatiei într-un semnal prin schimbarea duratei impulsului. Semnalul nemodulat constă într-un tren continuu de impulsuri cu durată si frecventă constante. în timpul modulatiei, durata impulsului este schimbată pentru a reflecta informatia codificată.

PDN (Public Data Network) - retea publică de date. Serviciu on-line, folosit pentru accesul la reteaua nationalá de date printr-un apel telefonic local.

PDP (Programmed Data Processor) - procesarea datelor programate.

PDS (Partitioned Data Set) - set de partitionare a datelor.

PDX (ParaDox IndeX) - extensia fisierelor de indecsi folositi în sistemul Paradox. Vezi: PARADOX.

PEL (Picture ELement) - sinonim cu pixel. Vezi: PIXEL.

PENTIUM - noul membru al familiei de microprocesoare Intel 80x86. Promovarea acestui procesor a avut loc la data de 22 martie 1993. Este realizat într-o tehnologie 0,8 microni, BiCMOS cu peste 3 milioane de tranzistoare. Caracteristicile arhitecturale de bază ale acestui procesor sunt arhitectura superscalară bazată pe două "conducte" (pipeline) pentru instructiuni cu numere întregi si o unitate performantă de calcul în virgulă mobilă, magistrale de date pe 64 biti, memorii "cache" separate pentru instructiuni si pentru date, mecanism de predictie a salturilor. Primele variante ale acestui procesor au avut un tact de 60 Mhz, respectiv 66 Mhz, acesta din urmă realizând 112 MIPS, deci dublu față de un procesor Intel 80486DX2 la aceeasi frecventă (54 MIPS). Pretul în momentul lansării a fost de 965 $ pentru varianta la 60 Mhz, respectiv 878 $ pentru varianta la 66 MHz.

PEP (Program Evaluation Procedure) - procedură de evaluare a programului.

PERT (Programme Evaluation and Review Technique) - tehnică de evaluare si revizuire în mers a programelor. Metodă aplicată în 1957 la constructia rachetei Polaris în SUA. Proiectul totaliza circa 50000 activități ce reveneau la aproape 3000 de organizatii. Principalul rezultat a fost reducerea duratei de realizare cu circa doi ani. Metoda a început să fie aplicată din ce în ce mai mult si constituie azi cel mai bun mijloc de conducere a proiectelor de cercetare. În reteaua utilizată, arcele vor da durata activităților, iar nodurile desemnează evenimentele care trebuie avute în vedere în desfășurarea proiectului.

PEX (Packet EXchange protocol) - protocol "oficial" Internet cu o arie largă de răspândire.

PFM (Pulse-Frequency Modulation) - modulatie de frecventă a impulsurilor.

PGA (Professional Graphics Adapter) - un adaptor video introdus de IBM, în primul rând pentru aplicatiile CAD. PGA este capabil să afiseze 256 culori, cu o rezolutie orizontală de 640 pixeli si o rezolutie verticală de 480 pixeli. Vezi MDA, EGA, CGA, VGA, MCGA, SVGA, TVGA.

PgDn (Page Down) - tastă care îndeplineste functii în diverse aplicatii, dar este mai adesea folosită în procesarea de text pentru a naviga prin document câte un ecran la fiecare tastare. La IBM PC si compatibile tasta Page Down este supraimpusă pe tasta 3 de pe tastele numerice (tip calculator) ca PgDn si poate fi folosită când Num Lock nu este activat. La tastaturile IBM extinse si la Apple Macintosh (tastatura extinsă), există de asemenea o tastă Page Down în grupul tastelor de editare aflată între tastatura numerică si cea principală.

PgUp (Page Up) - tastă care îndeplineste functii în diverse aplicatii, dar este mai adesea folosită în procesarea de text pentru a naviga prin document câte un ecran la fiecare tastare. La IBM PC si compatibile tasta Page Up este supraimpusă pe tasta 9 de pe tastele numerice (tip calculator) ca PgUp si poate fi folosită când Num Lock nu este activat. La tastaturile IBM extinse si la Apple Macintosh (tastatura extinsă), există de asemenea o tastă Page Up în grupul tastelor de editare aflată între tastatura numerică si cea principală.

PIA (Peripheral Interface Adapter) - adaptor de interfată periferică.

PIC (PICture) - extensia unor fisiere imagini Lotus 1-2-3.

PICT (PICTure) - picturá; desen grafic. Un format de fisier grafic Macintosh. Unele din aceste fisiere pot fi recunoscute si de unele aplicatii grafice din Windows.

PID (Proportional Integral-Differential) - sistem de reglare proportional-integral-diferential.

PIF (Program Information File) - 1. Este un fisier special care contine setări care anuntă Windows-ul Microsoft-ului cum să execute aplicatii non-Windows. Dacă nu este găsit nici un PIF pentru o anumită

aplicatie particularå, Windows-ul porneste aplicatia folosind setårile standard. De fapt, multe programe nu au nevoie niciodatå de un PIF. PIF-ul poate fi creat folosind “PIF-Editor”-ul care se aflå în “Accesories Group” din mediul Windows. Fiecare PIF contine douå seturi de optiuni. Optiunile standard sunt pentru rularea aplicatiilor Windows în modelul real sau standard. Optiunile “386 Enhanced” sunt pentru modelul “386 Enhanced”. 2. Extensia fisierelor care contin parametri de executie ale programelor DOS sub Windows.

PILOT (Programmed Inquiry, Language Or Teaching) - limbaj de programare destinat mai ales pentru crearea aplicatiilor de instruire asistatå de calculator. Considerat în domeniul aplicatiilor CAI, programul a fost elaborat în anul 1968 de John Starweather la Universitatea din California, San Francisco. Vezi: CAI.

PIM (Personal Information Manager) - program personal de gestionare a informatiei. Program de gestionare a bazelor de date, care contin si consultå o diversitate de informatii personale (notite, lucråri, cheltuieli etc.).

PIXEL (PICTure ELement) - desemneazå orice mic element rectangular care formeazå o imagine digitizatå pe ecranul video. Fiecårui pixel i se poate atasa în mod independent o culoare sau o intensitate. Este denumit si PEL.

PKCS (Public Key Cryptography Standards) - standard industrial de criptografie cu chei publice, interoperabil, care foloseste algoritmul RSA si care este utilizat de mari companii precum: IBM, Microsoft, Digital, Apple, General Electric, Unisys, Novell, Motorola, Lotus, Sun, Northern Telecom etc., în domeniul semnåturilor digitale.

PL (Programming Language) - limbaj de programare.

PL/I (Programming Language I) - limbaj de programare de nivel înalt destinat rezolvårii unor probleme dintr-o gamå largå de aplicatii. Este un limbaj procedural, realizând o sintezå a caracteristicilor utile ale limbajelor FORTRAN, ALGOL-60 si COBOL. Existå posibilitatea controlului explicit al alocårii spatiului de memorie necesar variabilelor unui bloc, se permite utilizatorului crearea, sincronizarea,

testarea terminării si modificarea prioritåtilor sarcinilor, se permite controlul unor conditii de întrerupere hard sau soft, ce pot fi asociate unor operatii de intrare/iesire; existå, de asemenea, posibilitatea de a extinde limbajul pe baza unui mecanism de macroprelucrare ce poate fi folosit anterior compilării si utilizatorul are, de asemenea, posibilitatea de a specifica, prin program, modul de prelucrare a erorilor de executie.

PLA (Programmable Logic Array) - zonå programabilå logic.

PLAN (Problem Language ANalyser) - analizor al problemelor de limbaj.

PM (Page Maker) - produs al firmei Aldus, deosebit de performant, cu versiuni pentru calculatoare de tip IBM si pentru calculatoare de tip Macintosh. Interfata cu utilizatorul este foarte prietenoaså. Modul såu de lucru simuleazå o coalå de desen cu un spatiu larg de jur împrejur, unde pot fi plasate elemente de text, graficå si fotografii. Formularele libere se gestionează cu eficientå deosebitå, fiind mai greu de creat documente tipizate. Editorul de texte este performant, fåcându-se verificarea automatå a corectitudinii despårtirii în silabe. Are si un dictionar foarte vast pentru verificarea gramaticalå a textului scris. Formatul gestionat poate så fie maxim de 11x17 inch si de maxim 128 pagini. Toate paginile sunt gestionate simultan. Poate prelua direct grafica executatå cu ajutorul altor pachete de programe (AutoCAD, PC-Paint Brush). Permite, de asemenea, si previzualizarea textului. Tehnica de stabilire a culorii se face în douå faze: mai întâi nuantele, apoi intensitatea luminoaså si saturatia folosite de graficå, după care se stabilesc culorile prin sistemul CMYK (cyan, magenta, yellow, black) pentru imprimante sau în sistemul RGB (red, green, blue) pentru ecran.

PM (Presentation Manager) - este interfata cu utilizatorul a sistemului de operare OS/2. Se permit si mutări între aplicatii fårå ca så aparå confuzii. Interfata este orientatå pe ferestre.

PMJI (Pardon Me for Jumping In) - abreviatie care intervine în comunicatiile on-line pentru a exprima “îmi cer scuze cå intervin în discutie”.

PMMU (Paged Memory Management Unit) - unitate de gestionare a paginilor de memorie. Componentå hard (circuit integrat sau un circuit care permite memoria virtualå) ce executå sarcini legate de accesul si rezolvarea problemelor de alocare a memoriei folosite de diferite aplicatii sau de sisteme de operare bazate pe memoria virtualå. De exemplu, la Motorola 68851, un PMMU pentru computerele Apple Macintosh II, traduce adresele de memorie si suportå memorie paginatå la cerere, ceea ce face ca aplicatiile så aibå la dispozitie atâta memorie câtå poate adresa (accesa) microprocesorul. În acest tip de management de memorie, orice încercare de accesare de date, care nu sunt prezentate în memoria fizicå (tn sistem), provoacå trimiterea de către PMMU a unui semnal interrupt la CPU; atunci sistemul de operare aduce (swaps) datele din cealaltå unitate de stocare (de ex., hard disk), fårå ca aplicatia "så stie" despre acest transfer. Microprocesorul Motorola 68851, de asemenea, asigurå ca aplicatii diferite så nu intre în conflict între ele prin tentativa unui program de a stoca date în memoria rezervatå altui program.

PMOS (P-channel MOS) - semiconductor cu metal oxid la care canalul conductor este fabricat din material semiconductor de tip P. Aceste semiconductoare se bazează pe miscarea "golurilor" pentru conducerea electricitåtii si sunt mai lente decât cele de tip N, dar mai usor si mai ieftin de fabricat. PMOS-urile sunt folosite în calculatoarele obisnuite.

PMS (Pantone Matching System) - în arta graficå si tipar, un sistem standard de specificatii de cerneluri colorate, constând din tabele în care fiecare culoare (din aproximativ 500) are un anumit număr.

PnP (Plug and Play) - standard care permite autoconfigurarea automatå a cartelelor de extensie. Când se instalează un nou dispozitiv hard, fie cå este cartelå de sunet sau video, fie o cartelå de retea sau un controller SCSI, sistemul (BIOS-ul), având caracteristica PnP, va identifica automat noua componentå, preluând-o apoi într-un proces de configurare si alocând întreruperile si adresele de memorie fårå ca pentru aceasta så fie nevoie de setarea "jumper"-elor.

PNP - tip de tranzistor la care baza de tip N este strânsă între un emitter si un colector din material de tip P. Baza, emitterul si colectorul sunt cele trei terminale ale tranzistorului. într-un tranzistor de tip PNP, “golurile” sunt purtătoarele de sarcină electrică, cu directia emitter spre colector.

POP (Point Of Presence) - punct de prezentă (se referă la reteaua Internet.

POP (Post Office Protocol) - set de reguli pe care se bazează mesajele de mail în construirea si interpretarea adresei.

POS (Point Of Sale) - punct de vânzare.

POSIX (Portable Operating System Interface) - standard ce se referă la interfata între diverse sisteme de operare si aplicatii soft rulate sub acestea. Aplicatiile scrise în conformitate cu acest standard nu fac apel la elementele specifice sistemului de operare, ci doar la comenzi POSIX, ceea ce garantează aplicatiilor portabilitate deplină pe orice sisteme de operare conforme standardului POSIX.

POST (Power-On Self Test) - un set de rutine stocate într-o memorie ROM care testează diferite sisteme componente ca RAM, disk drive-uri si tastatură, pentru a determina dacă sunt bine conectate si gata de operare. Dacă sunt depistate probleme, operatorul este alertat prin afisarea unui mesaj, deseori acompaniat de un număr de diagnostic, pe ecran. Dacă POST s-a desfăsurat cu succes, se trece controlul sistemului de încărcare a sistemului de operare.

POWER PC (Performance Optimized With Enhanced Risc PC) - Power PC este o serie de procesoare elaborată prin cooperarea firmelor IBM, Apple si Motorola. Alianta s-a făcut în octombrie 1991. Din această familie fac parte următoarele procesoare: MPC 601, MPC 603, MPC 604 si MPC 620. Întrega familie Power PC se bazează pe tehnologia IBM extinsă (POWER). Procesoarele din această familie posedă mai multe unităti independente (3-5) care pot functiona în paralel, obtinându-se astfel performante deosebite. Teoretic aceste procesoare permit o portabilitate a 6 sisteme de

operare: OS/2, AIX, System 7, Solaris, PowerOpen Environment si Taligent Pink.

PPI (Pixels Per Inch) - număr de pixeli pe inch. Un pixel este cea mai mică unitate de imagine pe care un scanner o poate citi. Rezolutia optică a unui scanner este măsurată prin numărul de pixeli dintr-un inch pătrat. Cu cât sunt mai multi pixeli, cu atât calitatea imaginii este mai bună.

PPI (Points Per Inch) - măsoară rezolutia unei imagini imprimante, afisate sau digitizate. Cu cât această valoare este mai ridicată, cu atât va fi mai mare talia fisierului si, în general, cu atât mai bună va fi reproducerea imaginii. Vezi: dpi.

PPM (Pulse-Phase/Position Modulation) - modulatie de fază / de pozitie a impulsurilor.

PPM (Pages Per Minutes) - rata capacității de output, numărul de pagini tipărite, pe care o imprimantă le poate produce într-un minut. Aceasta este dată de producător si se bazează pe o pagină normală care nu contine grafică sau elemente speciale. Folosirea unor fonturi nerezidente, si în special a graficii si a altor elemente nontext, poate reduce dramatic viteza de tipărire.

PPP (Point-to-Point Protocol) - tehnologie mai nouă, mai sigură si mult mai usor de configurat în comparatie cu cea SUP, care face aceleasi lucruri ca si aceasta, si anume: transformă calculatorul echipat cu modem în nod Internet.

PPTP (Point-to-Point Tunneling Protocol) - tehnologie nouă dezvoltată de Microsoft împreună cu alte firme recunoscute (3Com Corp., Ascend Communications, ECI Telematics si U.S.Robotics) în domeniul interconectării. Aceasta permite accesul în deplină siguranță, prin intermediul Internet-ului, a retelelor de computere private apartinând companiilor.

PR (Print Restore) - restaurarea (refacerea) printării.

PRAM (Parameter RAM) - memoria RAM cu parametri. Pe platformele Macintosh acest lucru este exprimat printr-un mic bloc de memorie alimentatå cu baterii în care se påstreazå parametrii de configurare dupå ce s-a oprit alimentarea.

PRF (Pulse Repetition Frequency) - frecventå de repetitie a impulsurilor.

PRG (PRoGram) - extensia unor fisiere care definesc programele sursă scrise în FoxPro sau xBase.

PRI (Primary Rate Interface) - banda primarå (primordialå) pentru conectare. Are 23 de canale B si un canal D dens cu un total de 1544 kbps.

PRN (PRiNter) - nume logic de dispozitiv pentru imprimantå -printer-; nume rezervat de sistemul de operare MS-DOS pentru dispozitivul standard de tipårire. PRN de obicei se referå la primul port paralel al sistemului, cunoscut si ca LPT1.

PROC (PROCedure) - procedurå; set de instructiuni (comenzi), reguli etc. care se executå într-o ordine prestabilitå.

PROLOG (PROgramming LOGic) - limbaj de programare creat în 1973 de Alain Colmeraner la Universitatea din Aix-Marseille. Este un limbaj descriptiv destinat inteligentei artificiale, fiind utilizat în special la realizarea sistemelor expert. Programa-torul formează o bază de cunostinte, adicå un set de reguli si fapte legate de mediul tratat, dupå care descrie problema de rezolvat. PROLOG-ul este un limbaj care sparge regulile traditionale de programare.

PROM (Programmable Read-Only Memory) - un tip de memorie ROM, în care datele sunt scrise printr-un dispozitiv hardware, numit programator de PROM. Dupå ce un PROM a fost programat, el este dedicat acelor date si nu mai poate fi reprogramat. Vezi: ROM, EPROM, EEPROM, EEROM.

PRR (Pulse Repetition Rate) - vitezå de repetitie a impulsurilor.

PrtScr (Print Screen) - este o functie a calculatorului care tipăreste continutul ecranului la imprimantă. Pe majoritatea tastaturilor poate fi întâlnită o tastă cu acest rol.

PS (PostScript) - extensia unor fisiere care definesc instructiuni din standardul PostScript.

PS/2 (Personal System /2) - sistem de calcul fabricat de IBM în anul 1987 pe care s-a implementat sistemul de operare special conceput OS/2.

PSK (Phase-Shift Keying) - în comunicatii, o metodă folosită de unele modemuri pentru codificarea datelor care se bazează pe schimbările de fază ale undei purtătoare pentru reprezentarea informatiei. în forma ei cea mai simplă, această codificare cu schimbare de fază, permite fazei undei purtătoare să se afle într- una din următoarele două stări: fază schimbată cu 0 grade sau schimbată cu 180 grade, efectiv inversând faza undei. Una din aceste stări poate fi folosită pentru a reprezenta cifra binară 0; cealaltă pentru a reprezenta cifra binară 1. Această metodă relativ simplă poate fi folosită numai când fiecare fază poate fi măsurată si comparată cu o valoare de referintă. Mai există si alte tehnici mai sofisticate cum ar fi DPSK.

PSW (Program Status Word) - cuvânt de stare al programului; este un cuvânt ce contine diferitele stări ale masinii care trebuie salvate atunci când se cere o întrerupere, incluzând validarea întreruperii, precum si codurile de conditie.

PTT (Post, Telephone, Telecommunication) - Postă, Telefon, Telecomunicatie.

PTT (Post, Telephone, Telegraph) - Postă, Telefon, Telegraf.

PVM (Parallel Virtual Machine) - mediu de programare popular care oferă un mediu omogen pentru un sistem de calcul distribuit eterogen.

PX (ParadoX) - extensia fisierelor index din sistemul de gestiune a bazelor de date relationale Paradox.

- Q -

Q (Quality) - calitate.

QA (Quality Assurance) - asigurarea calitâtii.

QAM (Quadrature Amplitude Modulation) - în comunicatii, o metodå de codificare folositå de modemurile ce opereazå la rate de 2400 biti pe secundå sau mai mari. QAM combinå modulatia de amplitudine si cea de fazå pentru crearea unei constelatii de puncte de semnale, fiecare reprezentând o combinatie unicå de biti ce poate fi identificatå cu una din stårile în care poate fi unda purtåtoare. De exemplu, modemurile conforme cu standardul CCITT v.22 bis folosesc o combinatie de 4 schimbåri de fazå si douå amplitudini pentru a asigura 16 stări distincte (schimbåri de semnal) ce pot fi reprezentate pe unda purtåtoare. Datoritå faptului cå existå 16 stări, fiecare poate reprezenta o combinatie unicå de 4 biti. Transmitând la 600 baud (600 schimbåri de semnal pe secundå), modemul poate transmite astfel 2400 biti pe secundå. QAM este de asemenea folosit de modemuri mai rapide pentru transmiterea cu rate de 9600 biti pe secundå.

QAM (Queued Access Method) - tehnicå de programare ce minimalizeazå întârzierile de imput/output prin sincronizarea transferului de informatie între program si dispozitivele de imput/output ale computerului.

QBASIC (Quick BASIC) - variantå a limbajului de programare BASIC implementatå pe calculatoarele personale de câtre cunoscuta firmå Microsoft. Compilator de mare performantå scris de Microsoft. Limbajul recunoaste structurile de control moderne si permite programatorilor så creeze programe structurate, completate cu indentåri si cu un set complet de structuri de control.

QBE (Query By Example) - limbaj simplu de interogare, implementat în unele sisteme de baze de date relationale. Folosind QBE, un operator specificå câmpurile ce urmeazå så fie afisate, legåturile între tabele si criteriul de selectie a datelor, direct pe formularele

afisate pe ecran. Aceste formulare sunt reprezentări directe, pictoriale ale structurilor tabelului si rândurilor care formează baza de date. Astfel, constructia unui query devine o simplă procedură din punctul de vedere al operatorului.

QCB (Queue Control Block) - sirul de asteptare (coada) blocului de control.

QIAM (Queued Indexed Access Method) - metoda de acces indexat programată în coada de asteptare.

QIC (Quarter-Inch Cartridge) - cartus de bandă care foloseste banda magnetică de un sfert de inch pentru operatiile de salvare pe bandă a datelor.

QISAM (Queued Indexed Sequential Access Method) - metoda de acces secvential indexată în sirul de asteptare.

QSAM (Queued Sequential Access Method) - metoda de acces secvential programată în coada de asteptare.

QTAM (Queued Telecommunication Access Method) - metoda de acces de tip telecomunicatii în coada de asteptare.

QWERTY - numele unei tastaturi provenit din cele sase litere din stânga, de pe rândul de sus al tastelor alfabetice, la cele mai multe tastaturi. O alternativă poate fi tastatura DVORAK, considerată mai eficientă, dar QWERTY are avantajul de a fi mai familiară. în afară de această consideratie, este de departe cea mai răspândită dintre cele două. QUERTY este un standard englez de tastatură. Vezi: QUERTZ.

QUERTZ - standard german de tastatură. Vezi: QUERTY.

- R -

R* (Report *) - extensii de fisiere tip raport utilizate în sistemul de gestiune a bazelor de date relationale Paradox pentru a defini rapoartele. Vezi: PARADOX.

R&R (Readout and Reset) - opreste citirea si resetează.

R/W (Read/Write) - termen aplicat memoriei sau unui alt dispozitiv din care se poate citi informatia stocată si în care se poate scrie informatie. Termenul se referă la tipuri de operatii ce pot fi executate asupra unui fisier, spre deosebire de read-only “numai citire”. R/W channel - vezi I/O channel. R/W memory - memorie care poate fi citită si modificată, de exemplu memoria RAM.

RA (Record Address) - adresa înregistrării.

RAD (Rapid Application Developement) - tehnologie de dezvoltare rapidă a aplicatiilor care are la bază utilizarea părtilor bune din fiecare sistem de operare, combinând astfel robustetea sistemului UNIX la rularea “motoarelor” de baze de date si interfetele prietenoase si simple din mediile Windows pentru construirea interfetei client. Totodată se are în vedere posibilitatea migrării aplicatiilor spre arhitecturi client/server.

RAM (Random Access Memory) - memorie cu acces aleator; memorie bazată pe semiconductori ce poate fi citită si scrisă de către microprocesor sau alte dispozitive hard. Locatiile de stocare pot fi accesate ân orice ordine. De notat că diverse tipuri de ROM sunt capabile de acces în orice ordine. Termenul RAM, în general, se referă la memoria volatilă, care poate fi scrisă si citită. RAM card - placă de extensie continând memorie RAM si interfata logică necesară pentru decodificarea adreselor de memorie. RAM chip - dispozitiv semiconductor de stocare. Cipurile RAM pot fi de memorie statică sau dinamică. RAM disk - un disk drive simulat ale cărui date sunt de fapt stocate în RAM. Un program special “înseală” sistemul de operare făcându-l să creadă că un disk drive aditional este prezent. Sistemul de operare citeste si scrie pe dispozitivul simulat,

iar programul stochează si retrage date din memorie. Disk-urile RAM sunt extrem de rapide, dar cer alocarea totală a memoriei sistemului. De asemenea, disk-urile RAM sunt volatile. Multe computere portabile au disk-uri RAM care folosesc memorie de tip CMOS RAM, asigurată de baterii.

RAM (Resident Access Method) - metodă de acces rezident.

RAMAC (Random Access Memory of Accounting Control) - memorie cu acces direct pentru controlul contabilizării.

RAMPS (Resource Allocation in Multi-Project Schedu-ling) - alocarea resurselor în planificarea multipro-iectării.

RAS (Reliability, Availability, Serviceability) - Reabi-litare, Disponibilitate, Deservire.

RC (Remote Control) - control de la distantă.

RCS (Reloadable Control Storage) - memorie pentru controlul reîncărcării.

RD (Remove Directory) - comandă internă DOS care permite stergerea unui director. Se mai foloseste si sub numele RMDIR.

RDB (Relational DataBase) - bază de date relationale; un program pentru baze de date care permite combinarea datelor din două sau mai multe fisiere (tabele).

RDBMS (Relational DataBase Management System) - interfată software între baza de date relatională fizică si operator. Modelul relational de gestiune a datelor a fost definit prin anul 1972 de un anume Codd care lucra la firma IBM. El introduce o anumită flexibilitate în gestionarea structurilor de date organizate în fisiere. Primul DBMS relational a fost realizat de Oracle, în anul 1979. Termenul este astăzi foarte vehiculat iar sistemele de gestiune de acest tip au fost implementate în numeroase variante: dBase, Paradox, FoxPro etc. Vezi: DB, DBMS.

RDD (Replaceable Database Driver) - driver care permite sistemului Clipper o arhitecturå deschisă spre celelalte limbaje xBase. Aceastå tehnicå permite ca dintr-un program Clipper så se poatå accesa simultan baze de date FoxPro, dBase, Paradox etc.

REM (REMark) - remarcå, comentariu; deseori utilizatå ca instructiune neexecutabilå în diferite limbaje de programare.

REPROM (REProgrammable Read Only Memory) - memorie reprogramabilå; memorie al cårei continut se poate programa, altera si reprograma de cåtre utilizator. Vezi: EPROM, EEPROM.

RF (Radio Frequency) - parte a spectrului electromagnetic cu frecvente între 10 kilometri si 3000 gigaherti. Aceasta corespunde lungimilor de undå între 30 km si un milimetru.

RFI (Radio Frequency Interference) - interferenta cu frecventele radio.

RGB (Red, Green, Blue) - 1. Sistem folosit în grafica computerizatå pentru reprezentarea culorilor (rosu, verde, albastru). Model de amestec sau metodå de descriere a culorilor, folositå la multe monitoare color. RGB foloseste metoda aditivelor primare, mixând procentaje de rosu, verde si albastru pentru obtinerea culorii dorite. Neadåugarea culorilor (0 %) då negrul, adåugând 100% din toate cele trei culori se obtine alb. 2. Extensia unor fisiere utilizate de anumite programe de graficå pentru a defini fisierele de culori RGB. Vezi CMYK, HSB.

RIOS (Remote Input-Output System) - sistem de intrare-iesire de la distantå.

RIP (Raster Image Processor) - procesor de formare a imaginii prin raster. Dispozitiv, constând dintr-un microprocesor si software, care converteste grafica vector si/sau text în imagine raster. RIP-urile sunt folosite în imprimantele de paginå, plotere electrostatice; ele identificå si marchează fiecare punct de pe paginå, fie låsând punctul alb, fie umplându-l.

RISC (Reduced Instruction Set Computing) - tip de design de microprocesor concentrat pe procesarea rapidă si eficientă a unui set relativ mic de instructiuni. Design-ul RISC este bazat pe premiza că majoritatea instructiunilor pe care computerul le decodifică si execută sunt simple. Ca rezultat, arhitectura RISC limitează numărul de instructiuni ce sunt construite în microprocesor, dar le optimizează, astfel că pot fi executate foarte rapid - de obicei într-un singur ciclu. Astfel, cip-urile RISC execută instructiunile simple mai repede decât microprocesoarele destinate să execute seturi mai mari de instructiuni. Familii de cip-uri RISC cu popularitate includ Motorola 88000 si Intel i860.

RJE (Remote Job Entry) - introducerea lucrărilor de la distantă; introducerea lucrărilor în unitatea centrală de la locatii aflate la distantă de 500 m sau chiar mai mare de 1 km, impunând folosirea sistemelor telefonice si alte sisteme sau canale de comunicatie.

RLL (Run-Length Limited) - metodă de stocare si regăsire a informatiilor de pe un hard-disk care, în comparatie cu tehnilile de dublă densitate, creste cu cel putin 50 % cantitatea de date pe care o poate stoca un hard-disk.

RMDIR (ReMove DIRectory) - Vezi: RD.

RMS (Recovery Management Support) - suport de dirijare a recuperărilor (refacerilor).

ROD (Rewritable Optical Disk) - suport de disc reinscriptibil, care poate fi scris ori de câte ori este nevoie. Acest mediu de stocare a datelor foloseste tehnologia magneto-optică (înregistrare magnetică si citire optică).

ROM (Read Only Memory) - memorie bazată pe semiconductori care contine informatii si date ce pot fi citite, dar nu pot fi modificate. Pentru crearea unui cip ROM, proiectantul trebuie să dea producătorului de semiconductoare setul de instructiuni sau date care trebuie scrise pe cip. Producătorul produce apoi unul sau mai multe cip-uri ce contin aceste date. Deoarece producerea cip-urilor ROM implică un întreg proces de productie, este economic numai în

cazul producerii în număr mare; proiectele experimentale sau de volum mic se pot rezolva cu PROM-uri sau EPROM-uri. în utilizarea de fiecare zi, ROM înseamnă adesea un dispozitiv read-only, inclusiv PROM sau EPROM. Vezi: PROM, EPROM, EEPROM.

ROM BIOS (Read Only Memory - Basic Imput/Output System) - un set de rutine software de nivel inferior, utilizate pentru executarea unor simple operatii de imput si de output. La IBM PC, BIOS-ul ocupă pânâ la 64 KB spatiu de adresâ, începând cu locatia 0F0000H. în seria PS/2, ROM BIOS-ul include si acea portiune a interpretorului BASIC, numitâ caseta BASIC, care nu asigurâ suport disc sau suport pentru graficâ avansatâ.

ROS (Read-Only Storage) - memorare numai pentru citire.

ROTR (Receive-Only Typing Reperforator) - tip de reperforator numai pentru receptie.

RPG (Reporting Program Generator) - generator de programe pentru reportaje.

RPS (Rotational Positional Sensing) - detector a pozitiilor de rotatie.

RPT (RePorT) - extensii ale unor fisiere folosite de unele programe care definesc rapoarte.

RS (Record Separator) - caracter de control din codificarea ASCII care are valoarea zecimalâ egalâ cu 30 (în hexazecimal 1EH).

RS (Requirement Specification) - specificarea cerintei; seriile de acest gen reprezintâ un set de specificatii referitoare la interconexiunilor standard ale dispozitivelor de calcul date de Asociatia Industriilor Electrice din America EIA (Electrical Industries Association of the USA). Cele mai cunoscute serii RS de standarde sunt RS232, RS422, RS423.

RSA (R Signature System) - algoritm matematic de criptare cu chei publice, cel mai cunoscut din acest domeniu. Algoritmul a fost

inventat de trei cercetători de la MIT (Massachuserrs Institute of Technology), Ron Rivest, Adi Shamir si Leonard Adleman, în anul 1977, pornind de la ideile promovate de cei care sunt considerati părintii criptografiei cu chei publice, Whitfielf Diffie si Martin Hellman.

RSI (Repetitive Strain Injury) - durere datorată unei întinderi repetate. Boală profesională serioasă si care poate slăbi capacitatea de lucru, datorită miscărilor repetate prelungit ale mâinii si bratului, care poate afecta, imflama sau distruge nervii mâinilor, bratelor, umărului sau ai gâtului. Ea poate fi legată si de extinderea folosirii tastaturilor de calculator.

RSVP (ReSource reserVation Protocol) - protocol dezvoltat de IETF (Internet Engineering Task Force) pentru retele de comutare de circuite. Rulează pe IP (Internet Protocol) pentru a oferi o configurare a rezervărilor de resurse la initiativa receptorului, pentru un flux de date aferent unei aplicatii. Este una dintre solutiile promitătoare propuse pentru functii de configurare a resurselor în retele.

RTD (Replaceable Terminal Driver) - driver care permite sistemului Clipper trecerea la un nivel superior în ceea ce priveste grafica obtinută si interfata utilizator.

RTF (Rich Text Format) - o adaptare Microsoft a DCA care este folosită pentru transferarea textului formatat între aplicatii, chiar între acele aplicatii care rulează pe platforme diferite, ca între IBM PC si Apple Macintosh.

RTFM (Read The “Fripping” Manual) - în comunicatiile on-line, expresie folosită pentru a exprima “Citeste manualul ăla plin de inutilităti”.

RTL (Real Time Language) - limbaj în timp real; limbaj de programare de nivel înalt, cu care se rezolvă aplicatii în timp real, aplicatii de achizitii de date, comunicatie, control etc. Este indicat, de asemenea, pentru sistemelor on-line de colectare a datelor, de comunicatie si control.

RTS (Request To Send) - un semnal folosit în comu-nicatii; trimis, de ex., de la computer la modem, pentru a cere permisiunea de transmitere. RTS este un semnal de hard trimis pe linia 4 în conexiunea RS-232-C.

RUG (Report and Update Generator) - generator de rapoarte si actualizare.

RXD (Receive Data) - receptia datelor.

RZ (Return to Zero) - metodå de înregistrare a unui mediu magnetic în care conditia de referintå sau starea “neutralå” e absenta magnetizårii. Vezi NRZ.

- S -

SAA (Structured Application Architecture) - tehnică dezvoltată pentru prima dată în sistemul de gestiune a bazelor de date dBase care, prin facilitățile limbajului SQL permite stabilirea de legături relationale avansate.

SAMI (Semi-Automated Map Input) - sistem asistat de digitizare raster-vector de mare popularitate, realizat de firma canadiană Universal Systems. Produsul converteste semiautomat date raster în format vector si are facilități de pattern recognition pentru text si simboluri.

SATCOM (SATellite COMmunication) - comunicatie prin satelit.

SAV (SAVe) - extensii de fisiere utilizate de unele programe pentru a defini fisierele sistem salvate.

SC (SCript) - 1. Program sursă Paradox scris în limbajul de programare PAL. 2. Extensia fisierelor sursă Paradox. Vezi: PARADOX, PAL.

SC (Session Control - protocol) - Vezi: SCP.

SCB (Station Control Block) - bloc de control al statiei.

SCL (System Control Language) - limbaj de control al sistemului; sinonim cu limbajul de comandă.

SCO (Santa Cruz Operation) - cel mai important producător de software pentru sistemele UNIX. Firma are preocupări pentru a uni variantele de UNIX existente într-un singur mod de operare, iar prima concretizare este anuntată de firmele SCO si HP (Hewlett Packard).

SCO-UNIX (Santa Cruz Operation - UNIX) - sistemul de operare UNIX într-una din variantele sale cele mai cunoscute apartinând renumitei firme americane de software SCO.

SCP (Session Control Protocol) - protocol de control al sesiunii.

SCR (SCReen) - extensia fisierelor economizatoare de ecran conform standardului Windows.

SCSA (Signal Computing System Architecture) - arhitecturå hardware si software pentru elaborarea sistemelor CTI. Este o initiativå a peste 250 de firme conduse de Dialogic. Arhitectura cuprinde diferite tehnologii cu interfete standard. Componentele sunt integrate în calculator de tip PC. Vezi: CTI.

SCSI (Small Computer System Interface) - standard de interfatå pentru sisteme mici de calculatoare; este un standard dezvoltat de Shugart Associates si aprobat de ANSI în 1986. Acesta aratå modul de conectare la microprocesor, al dispozitivelor periferice si a controller-elor acestora. Sunt definite ambele standarde atât hard, cât si soft pentru comunicatii între calculatorul gazdå (host computer) si un periferic. Calculatoarele si dispozitivele periferice sunt proiectate så continå specificatiile SCSI, asigurând un grad mare de compatibilitate. Transferul SCSI paralel permite transfer mai rapid de date decât era posibil cu ajutorul interfetelor seriale ST506, folosite demajoritatea hard-disk-urilor PC-urilor. Este utilizat un conector cu 50 de pini si sunt permise multiple dispozitive (pânå la 7 driver-e de disc sau de casetå) så fie conectate în modul margaretå (daisy chain).

SCU (Storage Control Unit) - unitate de control a memorårii.

SDLC (Synchronous Data Link Control) - protocolul cel mai folosit în retelele conforme cu IBM SNA. SDLC este o specificatie care defineste formatul în care informatia este transmisă. Asa dupå cum aratå numele, se aplicå la transmisia sincronå; este un protocol orientat bit si organizează informatia în unitåti structurale rigide numite cadre. SDLC este similar cu protocolul HDLC dezvoltat de Organizatia Internationalå pentru Standardizare (ISO). Vezi HDLC.

SDR (Statistical Data Recorder) - înregistrarea datelor statistice.

SDV (Start DeVice) - startarea dispozitivului.

SECAM (SEquential Coleur A Memoire) - standard de televiziune în culori dezvoltat în Franta si utilizat de mai multe tări. Semnalele sunt transmise secvential. SECAM foloseste pentru imagine 625 de linii cu o frecventă de 50 Hz a cadrelor. Vezi: PAL, NTSC.

SFT (System Fault Tolerance) - sistem tolerant la defecte; metoda prin care se caută să se păstreze un sistem functional în conditiile căderii unor părti ale acestuia. Pentru aceasta, datele sunt păstrate pe mai multe echipamente, la defectarea unuia intrând în actiune altul.

SGML (Standard Generalized Markup Language) - standard de limbaj pentru DTP.

SHS (Secure Hash Standard) - functie hash proiectată pentru a fi utilizată împreună cu DSS (Digital Signature System) în realizarea semnăturilor digitale. Vezi: DSS.

SI (Shift In) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 15 (în hexazecimal 0FH).

SICS (Swedish Institute of Computer Science) - Institutul de Stiinta Computerelor din Suedia.

SIG (Special Interest Group) - subgrup al unei organizatii sau al unui sistem de retea de calculatoare, format din membri cu interese comune. Interesele comune pot cuprinde domenii ca: software, pasiuni, sport, genuri literare precum enigmele sau SF etc.

SIMD (Single Instruction Multiple Data) - o singură instructiune - mai multe fluxuri de date; organizarea unui calculator care are o singură unitate de control, care va executa o singură instructiune la un moment dat, dar ale cărei argumente se referă la mai multe elemente ce procesează fluxuri de date diferite.

SIMM (Single In-line Memory Module) - o mică placă de circuit care are montată pe ea cip-uri de memorie. SIMM-urile sunt mai mici, mai compacte decât multe harduri de memorie conventională. SIMM

contine 9 circuite DRAM, opt pentru date si unul pentru paritate si controlul erorii.

SIMULA (SIMUlation LAnguage) - limbaj de nivel înalt folosit pentru simulare. După constructia sa, SIMULA este asemănător cu limbajul ALGOL, permitând programatorului specificarea unor “procese” ce pot opera în paralel. Limbajul include si facilităti pentru prelucrarea listelor.

SIO (Start Input-Output) - declansarea intrărilor si iesirilor.

SIP (Single In-line Package) - este un singur tablou de circuite de calculator, logic asamblate astfel încât toate picioruselе sunt conectate într-o linie dreaptă ca si dintii unui pieptene.

SISD (Single Instruction Single Data) - o singură instructiune - un singur flux de date; organizarea unui calculator obisnuit, a unei masini von Newmann clasice, care prelucrează un singur sir de date, instructiune cu instructiune.

SJP (Stacked Job Processing) - procesare de lucrări suprapuse (în stivă).

SLI (Suppress Length Indicator) - eliminarea indicato-rului de lungime.

SLIP (Serial Line Internet Protocol) - reguli care transformă calculatorul în punct din Internet, folosind un modem de mare viteză si software-ul corespunzător (de exemplu, Win Sock sub Windows). Un standard de facto.

SLSI (Super-Large-Scale Integration) - integrare la scară superioară, între 50.000 si 100.000 circuite, incorporate într-un singur cip. Referintă la densitatea cu care componentele (tranzistori si alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, MSI, LSI, ULSI, VLSI.

SMALLTALK - primul limbaj de programare cu adevărat orientat pe obiect. Dezvoltat de Xerox PARC la sfârsitul anilor 70. Initial a fost folosit pentru a crea prototipuri ale limbajelor de programare simple si ale interfetelor grafice. Mediul său integrat elimină distinctia dintre limbajul de programare si sistemul de operare si permite programatorului să configureze interfata utilizator si comportarea sistemului.

SMF (System Management Facilities) - facilităti de conducere a sistemului.

SMI (Sequelink Middleware Interface) - interfată pentru sisteme GIS.

SMP (Symmetric MultiProcessor) - multiprocesare simetrică; sistem care contine mai multe procesoare care folosesc în comun memoria. Mai multe programe pot fi executate simultan, fiecare pe alt procesor. Comunicarea si sincronizarea se face prin intermediul memoriei partajate. Primele sisteme de acest tip au apărut în anii 80, iar calculatoarele Symmetry produse de firma Sequent sunt cele mai cunoscute realizări din această clasă de produse.

SMTP (Simple Mail-Transfer Protocol) - protocol pentru circulatia mesajelor de postă electronică.

SNA (Systems Network Architecture) - model de protocol general acceptat pentru standardizarea comunicatiilor computerelor. Un cadru de lucru foarte răspândit, dezvoltat de IBM pentru definirea functiilor retelei si pentru stabilirea standardelor ce permit diferitelor modele de computere să schimbe si să proceseze date. SNA este o filozofie de proiectare care separă comunicatiile retelei în cinci straturi. Fiecare dintre aceste cinci straturi, ca si cele similare de la modelul ISO/OSI, reprezintă un nivel avansat de functie, crescând de la conexiunile fizice la software-ul de aplicatie. Spre deosebire de modelul ISO/OSI, nu include nici legături fizice nici cel mai înalt nivel de utilizare, utilizarea programelor de aplicatie.

SND (SouND) - extensia fisierelor de sunet nonstandard întâlnită sub Windows dar si în alte produse.

SNMP (Simple Network Management Protocol) - protocol pentru captarea si raportarea evenimentelor network TCP/IP, lansat de Microsoft ca suport de gestiune a retelei.

SNOBOL - limbaj de nivel înalt pentru prelucrarea listelor si a sirurilor de caractere, fiind produs al firmei Bell Telephone Laboratories, apărut în 1972. Reprezintă unul dintre cele mai convenabile limbaje de programare pentru recunoasterea si prelucrarea sirurilor de caractere.

SO (Shift Out) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 14 (în hexazecimal 0EH).

SOH (Start Of Heading) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 1 (în hexazecimal 01H).

SOM (Start Of Message) - startarea mesajului.

SOP (Study Organization Plan) - plan de organizare a studiului.

SOS (Start Of Signifiance - character) - caracter de start al semnificatiei.

Sp (Space) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 32 (în hexazecimal 20H) si semnifică spatiu (blank).

SPA (Software Publishers Association) - renumită publicatie de profil software care include în paginile sale numeroase estimări si evaluări ale software-ului din toate domeniile.

SPARC (Sun Paralell ARChitecture) - arhitectură paralelă Sun; este o arhitectură cu structură eficientă (este optimizat setul de instructiuni ca urmare a analizei statistice a folosirii acestuia).

SPEC (Standard Performance Evaluation Corp.) - corporatie internationalá care actionează în scopul evaluării prin testarea performantelor computerelor în baza unor standarde recunoscute.

SPG (System Program Generator) - macroprocesor, cu facilităti remarcabile de macroprelucrare, gândit pentru implementarea comodå a translatoarelor limbajelor de programare si a programelor de asistentå a executiei programelor obiect produse de translatoare. SPG a fost implementat pentru prima oarå pe calculatorul ATLAS, servind la implementarea unui translator ALGOL. SPG îndeplineste multe din calitåtile necesare unui sistem extensibil, permitând programa-torului så defineascå date si instructiuni de prelucrare si control cu sintaxå complexå.

SPP (Sequenced Packet Protocol) - protocol “oficial” Internet, cu arie largå de råspândire.

SPX (Sequenced Packet eXchange) - este utilizat pentru accesul la un fisier si pentru transfer, la fel cum alte operatii necesitå serializarea. SPX verificå, de asemenea, dacå transmiterea a fost efectuatå corect. Vezi: IPX.

SQL (Structured Query Language) - 1. Limbaj de programare în domeniul bazelor de date folosit în interogarea si în managementul bazelor de date relationale. SQL este un standard acceptat în cadrul produselor de baze de date. Desi nu este un limbaj de programare în sensul lui C sau Pascal, SQL poate fi folosit pentru formularea cererilor interactive sau poate fi introdus în aplicatii sub formå de instructiuni pentru manipularea datelor. Standardul SQL contine si elemente pentru definirea, alterarea, controlul si securitatea datelor. SQL este destinat a fi folosit atât de cei famiriarizati cu tehnica de programare, cât si de cei nefamiliarizati cu aceasta. 2. Extensia fisierelor de interogare a bazelor de date prin SQL.

SRAM (Static RAM) - o formå de memorie semiconductoare (RAM). RAM-ul este bazat pe un circuit logic numit flit-flop, care retine informatia stocatå atâta timp cât existå energie pentru functionarea circuitului. Un cip RAM static poate stoca un sfert din c-ât poate stoca un cip RAM dinamic de aceeasi complexitate, dar RAM-ul static nu are nevoie de realimentåri si este, de obicei, mult mai rapid decât cel dinamic. Este de altfel si mai scump. Vezi DRAM, RAM.

SRL (System Reference Library) - biblioteca de referinte ale sistemului.

SSI (Small-Scale Integration) - integrare la scară mică, sub 10 circuite, incorporate într-un singur cip. Referintă la densitatea cu care componentele (tranzistori si alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi MSI, LSI, SLSI, ULSI, VLSI.

SST (Squares Sum Total) - totalul sumei pătratelor.

ST506 - controller pentru hard-disk dezvoltat de com-pania Shuard, denumită azi Seagate si reprezintă cel mai vechi standard din acest domeniu. Are două conectoare, unul pentru semnale de comandă si altul pentru date.

STACKER - produs soft al firmei Stac Electronics care face compactarea datelor în timp real, mărind considerabil capacitatea discului fix.

STD (System Task Directory) - directorul de task-uri sistem.

STROP (STock Ratio OPtimization) - metodă cunoscută de optimizare prin ratii descendente.

STX (STart of teXt) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 2 (în hexazecimal 02H).

SUB (SUBstitute - character) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 26 (în hexazecimal 1AH).

SVC (SuperVisor Call - instruction) - instructiune de apel super-visor.

SVGA (Super-Video Graphics Array) - adaptor video. SVGA reproduce în mod grafic o rezolutie de 640 de pixeli pe orizontală si 480 de pixeli pe verticală, iar în mod text 720 pixeli pe orizontală pe 400 pixeli pe verticală. Standard grafic apărut în anul 1989 cu rezolutie în mod grafic 800x600 cu 16 culori. Există deja si variante

numite “Super-extended VGA” sau “1K-resolution VGA” cu rezolutii de 1024x768. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, VGA, MCGA, TVGA.

SVID (System V Interface Definition) - standard pentru sistemele de operare UNIX, elaborat de AT&T Bell Laboratories. Se bazează pe versiunea 5 a sistemului de operare UNIX.

SVRB (SuperVisor Request Block) - bloc de cereri ale supervizorului.

SYN (SYNchronised)- caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 22 (în hexazecimal 16H). Caracterul are rolul de sincronizare si este folosit în comunicatiile sincrone, permitând dispozitivelor de trimitere si receptionare să rtmână sincrone.

SYS (SYStem) - extensia unor fisiere cunoscute sub numele de driver-e de sistem, care contin instructiuni despre modul în care sistemul de operare trebuie să controleze diferite componente hardware. Comandă DOS care permite transferul fisierelor sistemului de operare (de ex. în MS-DOS, IO.SYS si MSDOS.SYS), iar în versiunile mai recente si interpretorul de comenzi COMMAND.COM, de pe un disc pe altul.

SYSGEN (SYStem GENeration) - generarea sistemului.

SYSOP (SYStem OPerator) - persoană care rulează un buletin de informare.

- T -

TABSOL (**TAB**ular **S**ystems **O**riented **L**anguage) - sistem tabelar orientat pe limbaj.

TAO (**T**elephony **A**pplication **O**bject) - specificatii pentru aplicatii orientate obiect din domeniul telefoniei. Structurile din acest domeniu cuprind utilizarea în comun de către diverse aplicatii a unor resurse cum ar fi canalele de control apel sau control de fluxuri de date.

TASM (**T**urbo **AS**se**M**bler) - mediu de dezvoltare de programe în limbaj de asamblare, construit de firma Borland, recunoscut prin viteza sa sporită în comparatie cu cel al firmei Microsoft cunoscut sub numele MASM.

TAU (**T**ape **A**dapter **U**nit) - unitate de adaptare a benzii.

TBAV (**T**hunder**B**yte **A**nti**V**irus) - unul dintre cele mai cunoscute produse software antivirus, realizat de firma olandeză ESaSS încă din anul 1980 si dezvoltat de-a lungul timpului cu cele mai interesante facilităti.

TCAM (**T**ele**C**ommunication **A**ccess **M**ethod) - metodă de acces prin telecomunicatie.

TCB (**T**ask **C**ontrol **B**lock) - blocul de control al sarcinii; zonă de date a unei sarcini (task) în care sunt memorate informatii utile (nume, prioritate, stare) pentru sistemul de operare care sunt necesare în lucrul cu sarcinile (task-urile).

TCL (**T**ool **C**ommand **L**anguage) - limbaj de comandă pentru unelte al firmei SunSoft, care se pretinde a fi un înlocuitor de Visual Basic independent de masină, garantat fără virusi, care să completeze limbajul Java si care să permită agentilor soft să umble din calculator în calculator prin Internet.

TCM (**T**rellis-**C**oded **M**odulation) - tip de modem, care aduce o îmbunătătire a QAM, pentru obtinerea de transmisii bune la viteze mari. O formă îmbunătătită de modulatie de cuadratură folosită de modemurile ce operează la sau peste 9600 biti pe secundă. TCM-ul codifică informatia ca seturi unice de biti asociate cu schimbări în fază si amplitudine a purtătoarei. TCM-ul foloseste constelatii (grupuri) de puncte de semnal care sunt apropiate si reprezintă mai multe puncte de semnal decât este necesar pentru codificarea informatiei. Aceste puncte suplimentare permit adăugarea unui bit suplimentar (redundant) de verificare a erorii la fiecare set de biti reprezentând date. Bitii de verificare a erorii, plus o schemă de codificare, fac anumite combinatii de biti invalide, asigurând dispozitivele sursă si tintă cu mijloace de detectie a erorii, provocate de zgomote si permitând alegerea mijloacelor cele mai potrivite de corectie a erorii.

TCP (**T**ransmission **C**ontrol **P**rotocol) - protocol “oficial” Internet cu o arie largă de răspândire.

TCP/IP (**T**ransmission **C**ontrol **P**rotocol / **I**nternet **P**rotocol) - protocol Internet cu o arie largă de răspândire, care înglobează orice posibilităti de interconectare.

TCP/IP (**T**ransport **C**ontrol **P**rotocol / **I**nterface **P**rogram) - protocol de software dezvoltat de Departamentul Apărării al SUA pentru comunicatiile între computere.

TCU (**T**elecommunication **C**ontrol **U**nit) - unitate de control a telecomunicatiilor.

TCU (**T**ransmission **C**ontrol **U**nit) - unitate de control a transmisiilor.

TDM (**T**ime-**D**ivision **M**ultiplexing) - o formă de multiplexare - combinare de semnale separate într-o singură transmisie de mare viteză - în care transmisia este împărtită în segmente , fiecare segment având un element dintr-un semnal. în această multiplexare sunt luate esantioane din semnalele separate, în ordine, la intervale regulate - indiferent dacă au sau nu date de trimis - si esantioanele sunt “încărcate” într-un singur canal. Efectul este oarecum similar

unui grup de pietoni ordonati, care urcă unul câte unul, în ordine, pe un trotuar rulant.

TESTRAN (**TES**t **TRAN**slator) - translator de test.

TFT (**T**hin **F**ilm **T**ransistor) - este un film transparent care include tranzistori, utilizat la ecranele cu matrice activă ale portabilelor.

TI (**T**exas **I**nstruments) - renumită firmă americană producătoare de calculatoare si dispozitive periferice.

TIC (**T**ransfer **I**n **C**hannel) - transfer în canalul de comunicatie.

TIF (**TIF**f) - extensia fisierelor din standardul TIFF. Vezi: TIFF.

TIFF (**T**ag **I**mage **F**ile **F**ormat) - un format standard de fisier grafic prin puncte folosit în mod obisnuit pentru scanarea, stocarea si transferul/conversia de imagini grafice.

TIGA (**T**exas **I**nstruments **G**raphic **A**dapter) - cartelă (adaptor) grafic de rezolutie foarte ridicată care poate lucra independent de adaptorul propriu-zis, fiind o interfată soft.

TMP (TeMPorar) - extensie utilizată des pentru a defini fisierele temporare.

TMP (Terminal Monitor Program) - program de monitorizare a terminalului.

TOS (Tape Operating System) - sistem de operare pentru benzi.

TP (Transaction Processing) - procesarea tranzactiilor.

TP (Turbo Pascal) - 1. Extensie cunoscută pentru fisiere specifice mediului de programare Turbo Pascal. 2. Compilator foarte performant elaborat de firma Borland International pentru limbajul Pascal. Acesta cuprinde si un editor de text pe tot ecranul, de asemenea foarte performant.

TPI (Tracks Per Inch) - număr de piste pe inch. Unitate de măsură pentru densitatea stocării de date pe discurile magnetice, precum dischetele.

TPM (TeleProcessing Monitor) - supravegherea procesă-rii de la distantă (teleprocesării).

TPU (Turbo Pascal Unit) - extensie cunoscută pentru fisiere specifice mediului de programare Turbo Pascal care definesc unit-uri.

TR (Transaction Routing) - directia de trafic a tranzactiilor.

TRAC (Text Reckoner And Compiler) - macroprocesor universal care realizează prelucrări asupra sirurilor de caractere, ca urmare a evaluării unor functii având domeniul de definitie si domeniul de valori în multimea sirurilor de caractere. TRAC permite elaborarea comodă a unor programe de prelucrare nenumerică: translatoare, editoare, programe de validare a datelor etc.

TRANSCOMPUTER - firmă americană care a produs primul calculator cu procesorul Intel 80486, având tactul de 50 Mhz si având nevoie de corpuri speciale de răcire.

TRINITRON - tehnologie de afisare a imaginii pe un ecran cu tub catodic. Masca unui astfel de tub este făcută dintr-un număr de deschizături (slits) continue, neîntrerupte. O astfel de mască se mai numeste grilă de deschidere (aperture grill). Aceste fante corespund benzilor alternative verticale, foarte fine, de luminofor, dispuse pe ecranul Trinitron. Un tub Trinitron foloseste un singur tun electric, în loc de trei tunuri cum se întâlnesc la tuburile corespunzătoare. Folosind un singur tun nu apar probleme de dezaliniere, astfel rezultând culori mai pure. Tuburile acestea au ecranele aproape plane.

TRM (TeRMinal) - 1. Prescurtare care defineste notiunea de terminal. 2. Extensia specifică de configurare a terminalelor în sistemul Windows.

TSC (Transmitter-Start Code) - cod transmitător-start.

TSK (TaSK) - tradus prin sarcină, este o aplicatie de sine stătătoare sau un subprogram care este executat ca entitate independentă.

TSO (Time Sharing Option) - optiune de timp divizat.

TSOS (Time Sharing Option System) - sistem de optiuni pentru timp divizat.

TSR (Terminate and Stay Resident) - program ce rulează sub MS-DOS si rămâne în memorie chiar când nu este activ, astfel poate fi invocat rapid pentru o sarcină specifică executată în timp ce altă aplicatie rulează.

TSS (Time Sharing System) - sistem bazat pe timp divizat.

TT (TrueType) - se referă la fonturi scalabile care sunt de obicei generate ca bitmap sau soft fonts, în functie de posibilitătile imprimantei. Fonturile TrueType pot primi orice dimensiune si apar la imprimantă exact asa cum se văd pe ecran.

TTF (True Type Fonts) - extensie de fisiere care definesc fonturi de caractere din standardul TrueType. Vezi: TT.

TTL (Transistor-Transistor Logic) - circuite logice realizate numai cu tranzistoare.

TTS (Transaction Tracking System) - sistem complex de protectie a transmisiei datelor, folosit în special la baze de date mari. Transmisia unui bloc de date este validată numai dacă s-au receptionat corect toate datele. Dacă pe parcursul tranzactiei se întâmplă un incident, sistemul este actualizat la ultima stare corectă.

TTY (TeleTYpe) - teleimprimator; telex.

TV (TeleVision) - televiziune.

TV set (TeleVision set) - televizor.

TVGA (T-Video Graphics Array) - adaptor video TVGA reproduce în mod grafic o rezolutie de x pixeli pe orizontalå si y pixeli pe verticalå. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, VGA, MCGA, SVGA.

TW (Type Writer) - masinå de scris.

TWAIN (Technology Without An Interesting Name) - standard dupå care o aplicatie care îndeplineste conditiile acestuia poate accepta un scanner TWAIN.

TXT (TeXT) - extensie de fisier text (ASCII) utilizatå în majoritatea produselor software care contin astfel de fisiere.

- U -

UART (Universal Asynchronous Receiver-Transmitter) - un modul compus dintr-un singur circuit integrat, care contine ambele circuite, de transmitere si de receptie, necesare pentru comunicatia serială asincronă. Două computere, fiecare echipat cu câte un UART, pot comunica printr-o linie obisnuită. Datorită faptului că operatiunile de trimitere si de receptionare nu sunt sincronizate, seria de date trebuie ea însăsi să conțină informatia de începere si sfârsit de pachet de informatie; această informatie este oferită de bitii de start si bitii de stop din seria de date. Un UART este cel mai comun tip de circuit continut într-un modem de computer personal. Vezi USRT.

UAE (Unrecoverable Application Error) - eroare fatală de aplicatie. În sistemul Windows aceasta conduce la o blocare de sistem. Ea poate apare atunci când un program intră peste spatiul de memorie alocat altuia, stergând astfel o parte din codul acelui program. Versiunile mai recente ale Windows elimină o bună parte din aceste blocaje.

UCB (Unit Control Block) - bloc de control a unității.

UCSD (University of California, San Diego) - Universi-tatea din California, San Diego.

UCW (Unit Control Word) - cuvânt de control a unității.

UDP (User Datagram Protocol) - protocol de comuni-catie din categoria celor care nu necesită stabilirea unei conexiuni cu destinatarul înainte de a începe transmisia datelor.

UHF (Ultra High Frequency) - frecventă ultraînaltă.

UL (Underwriters' Laboratory) - laborator de subscrieri.

ULA (Uncommited Logic Array) - zonă logică operati-onală (la calculatoarele analogice).

ULSI (Ultra-Large-Scale Integration) - integrare la scară extrem de mare, care permite ca un număr foarte mare de circuite (peste 100.000 circuite) să fie incorporate într-un singur cip. Referintă la densitatea cu care componentele (tranzistori si alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, MSI, LSI, SLSI, VLSI.

UMA (Upper Memory Area) - zona de memorie superioară; se referă la spatiul de memorie dintre 640 KB si 1 MB al microcalculastoarelor ce utilizează microprocesorul Intel 80386 sau variantele următoare ale acestuia. Această zonă este în mod normal rezervată utilizării hard. ROM BIOS-ul este localizat în UMAS la fel ca si ROM-ul adaptoarelor sistemului, cum ar fi cartela video sau controller-ul de hard-disk. Plăcile de memorie expandată localizează cadrele paginii (page frames) în UMA. Vezi: UMB.

UMB (Upper Memory Block) - 1. Blocuri de memorie superioară. se referă la spatiul de memorie dintre 640 KB si 1 MB al microcalculatoarelor Intel 80386 sau variantele următoare. UMB-ul reprezintă memoria RAM utilizabilă rezultată din zonele nefolosite de UMA si se utilizează în primul rând pentru stocarea programelor rezidente (TSR) si driverelor de dispozitive în zone de memorie peste 640 KB. Astfel se pune la dispozitia aplicatiilor program mai multă memorie RAM. 2. Extensia fisierului de configurare sub DOS conform standardului UMB. Vezi: UMA, TSR.

UNICOMP (UNIversal COMPiler) - compilator univer-sal (se referă la compatibilitatea FORTRAN).

UNIVAC (UNIVersal Automatic Computer) - calculator automat universal.

UNIX - sistem de operare multiutilizator, multisarcină dezvoltat de Ken Thompson si Dennis Ritchie la AT&T Bell Laboratories în 1969 pentru a fi folosit la minicomputere (calculatorul PDP-7). Prima versiune a fost reprogramată în limbajul B, al cărui autor este tot Thompson. Cei doi autori au contribuit atât la dezvoltarea UNIX-ului, cât si la definirea limbajului C, limbaj în care au fost scrise versiunile ulterioare ale sistemului. Acest sistem se deosebeste de alte siteme

prin următoarele caracteristici: a fost scris într-un limbaj evoluat, usurând implementarea pe masini diferite; a fost difuzat împreună cu sursa sistemului, permitând proiectantilor de sisteme să facă extensii proprii, contine primitive importante, care până în momentul respectiv au fost cuprinse numai în sistemele care functionau pe calculatoare mai scumpe. Toate aceste facilităti mentionate mai sus au dus la o largă răspândire a sistemului de operare UNIX. UNIX este considerat a fi un sistem de operare puternic care, fiind scris în C, este si foarte portabil. Vezi: MS-DOS, DR-DOS, OS/2.

UPC (Universal Products Code)- Codul universal al produselor, utilizat în SUA. Acesta este compus dintr-o cheie care are asociată o cifră, un set de 5 cifre care reprezintă codul producătorului, un alt set de 5 cifre care reprezintă codul produsului si se încheie printr-o cifră de control. Procedeul face parte dintr-unul mai larg numit cod de bare (bar code) care reprezintă semnele alfanumerice cu ajutorul unui sir de bare paralele care au grosimea si distanta dintre ele diferite si se utilizează la codificarea produselor de larg consum. Vezi EAN.

UPS (Uninterruptible Power Supply) - sursă de energie alternativă (de obicei, o baterie), care preia sarcina de alimentare a computerului la căderea tensiunii obisnuite de alimentare. De obicei, un UPS asigură energie numai pentru o scurtă perioadă de timp, timp suficient numai pentru închiderea ordonată a computerului, prevenind astfel pierderea de date ce poate apare ca urmare a decuplării neasteptate a computerului.

UR (Unit Records) - unitate de înregistrare.

URL (Uniform Resource Locator) - procedură pentru accesarea server-elor si trimiterea documentelor în Internet. URL lucrează independent fată de diferitele protocoale folosite în Internet.

US - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 31 (în hexazecimal 1FH).

USB (Universal Serial Bus) - interfată capabilă să preia informatie de la o mare varietate de periferice, promovată de Mitel Corp. Noua magistrală asigură viteze de transfer superioare celor existente,

permite conectarea sau deconectarea perifericului în timp ce computerul functionează, precum si conectarea simultană a mai multor periferice la acelasi port serial.

USERID (USER IDentification) - identificarea utilizato-rilor.

USRT (Universal Synchronous Receiver-Transmitter) - un modul compus dintr-un singur circuit integrat, care contine ambele circuite, de transmitere si de receptie, necesare pentru comunicatia serială sincronă. Comunicatia sincronă serială se deosebeste de cea asincronă prin faptul că operatia de trimitere si receptie a unităților este sincronizată de un semnal de sincronizare comun. Datorită acestei sincronizări, unitatea receptoare “stie” când unitatea care trimite începe si opreste pachetele de date; nu este nevoie de informatie de pornire si oprire codificată în seria de date. Comunicatia sincronă necesită două canale de comunicatie între expeditor si destinatar. Vezi UART.

UUCP (Unix to Unix Copy Protocol) - retea globală internațională ce contine diferite tipuri de calculatoare care nu sunt direct conectate în retea, ci folosesc reteaua publică de date. A fost construită la sfârsitul anilor 70 de firma AT&T.

UVASER (UltraViolet Amplification by Stimulated Emission Radiation) - laser cu raze ultraviolete.

- V -

VAB (Voice Answer Back) - utilizarea mesajelor înregistrate de către un computer ca răspuns la comenzi si cereri diverse.

VAL (VALcheck) - extensia fisierelor de validare din sistemul Paradox.

VAN (Value Added Network) - valoare adăugată la retea.

VAR (Value-Added Resseler) - firma care vinde produsele cu un adaos comercial față de valoarea de fabricatie.

VB (Visual Basic) - mediu de dezvoltare care are la bază limbajul Basic (de fapt o variantă a limbajului cunoscută sub numele de QBasic), dar si tehnologia orientării pe obiecte. Pachet de programe apartinând firmei Microsoft si conceput pentru crearea si dezvoltarea rapidă si eficientă a aplicatiilor în Windows.

VBA (Visual Basic for Application) - versiune a limbajului de programare Visual Basic ce se află printre aplicatiile Microsoft Windows, precum Excel, numită si Visual Basic Programming System, Application Edition.

VBX (Visual Basic eXtended) - extensii ale fisierelor Visual Basic care definesc controalele personalizate. Vezi: VB.

VDL (Vienna Definition Language) - metodă de definire a limbajelor de programare elaborată în cadrul Laboratoarelor IBM din Viena în anii 60. VDL este un metalimbaj, utilizat pentru prima oară la definirea limbajului PL/I.

VDT (Video Display Terminal) - terminal cu ecran video, sinonim cu monitorul.

VDU (Visual Display Unit) - unitate de afisare vizuală, sinonim cu monitorul.

VERGIS (VERification GIS) - aplicatie din domeniul geografic (GIS), realizatå de firma Tehnologica Interprograma în ArcView, firmå care este distribuitorul în Bulgaria a cunoscutului institut ESRI (Environmental Systems Research Institute). Aplicatia a devenit celebrå de când OSCE (Organizatia pentru Cooperare si Securitate în Europa) s-a hotårât så o utilizeze pentru controlul fortelor conventionale. Ea permite schimbul de informatii referitoare la fortele armate din Europa, informatii definite în cadrul tratatelor OSCE. Dstele geografice se bazează pe harta digitalå a lumii la scara 1:1.000.000, hartå realizatå de către ESRI la comanda NATO.

VESA (Video Electronics Standard Association) - Asociatia pentru Standarde Electronice Video. NEC Home Electronics a fondat VESA la sfârsitul anilor 80. Principalul obiectiv al asociatiei a fost så standardizeze, din punct de vedere electric, al frecventelor si al programårii, plăcile video, care så atingå rezolutia de 800x600 de pixeli, numitå în mod uzual Super VGA. Vezi: VL-bus, VESA mod 102/104.

VESA mod 102/104 (Video Electronics Standard Association mod 102/104) - Standard VESA referitor la SVGA; Modelul 102 are urmåtoarele caracteristici: mod grafic cu rezolutia 800x600, frecventa pe verticalå 36 kHz, cea pe orizontalå de 56 Hz sau 40 kHz cea pe verticalå, 65 Hz cea pe orizontalå sau 50 kHz cea pe verticalå si 72 Hz cea orizontalå. Modelul 104 are urmåtoarele caracteristici: cu rezolutia 1024x768 în modul grafic întretesut “interlaced”, frecventa pe verticalå 44,9 kHz, iar frecventa pe orizontalå 60 Hz, iar în modul neîntretesut “non-interlaced”, frecventa pe verticalå, 65 kHz, iar cea pe orizontalå de 65 Hz sau 75 kHz cea pe verticalå si 70 Hz cea de pe orizontalå. Vezi: VESA, VL-bus.

VF (Voice Frequency) - frecventå vocalå.

VFU (Vertical Format Unit) - unitate de formatare verticalå.

VGA (Video Graphics Array) - 1. Adaptor video introdus de IBM în 1987. VGA reproduce toate modurile din EGA si adaugå câteva noi, dintre care cele mai populare sunt douå moduri grafice. Unul suportå o rezolutie de 640 de pixeli pe orizontalå si 480 de pixeli pe verticalå,

cu 2 sau 16 culori simultane dintr-un tabel de 262.144 culori, iar celălalt suportă 320 pixeli orizontali pe 200 pixeli verticali cu 256 culori dintr-un tabel de 262.144 culori. 2. Extensia fisierului driver de ecran aferentă standardului VGA. Vezi MDA, EGA, CGA, PGA, MCGA, SVGA, TVGA.

VIM (Vendor Independent Messaging) - interfată de program de aplicatii (API), întâlnită în programele de postă electronică, care oferă acces la serviciile de transmitere a mesajelor pentru creatorii de programe.

VIP (Variable Information Processing) - procesarea informatiilor variabile.

VHSIC (Very-High-Speed Integrated Circuit) - un circuit integrat care execută operatiuni, de obicei logice, la o viteză foarte mare. Cu cât e mai mare viteza circuitului, cu atât mai multe informatii se pot procesa într-un anumit timp.

VIRUSAFE - numele unui antivirus pentru sistemul de operare MS-DOS, care rămâne rezident si verifică dacă un virus este deja prezent si activ, făcând si interceptări de manipulări suspecte, putând la cerere să verifice programele.

VISICALC - primul program pentru calcul tabelar, fiind produs al firmei Visicorp si care la început era dedicat calculatoarelor Apple.

VL-bus (VESA Local-bus) - este o specificatie provenită de la asociatia VESA referitoare la magistralele locale. Rolul dezvoltării acestor magistrale constă, în primul rând, în obtinerea unor performante mai bune. Aceste performante s-au obtinut prin montarea controller-elor într-o astfel de magistrală care lucrează la aceeasi frecventă de tact ca si procesorul. Specificatia defineste semnalele, iesirile pe pini si conectorii, fiind o specificatie deschisă, care motivează producătorii la inovatii proprii. Frecventa de lucru a acestei magistrale este de până la 66 Mhz, iar viteza de transfer maximă este de 132 MB/s la un ceas de 33 Mhz. Are 32 de linii de adresă si 32 linii de date, avându-se deja în vedere extinderea la 64 de linii de date. Vezi: VESA.

VLSI (Very-Large-Scale Integration) - integrare la scarå foarte mare care permite ca un numår foarte mare de circuite (între 5.000 si 50.000 circuite) så fie incorporate într-un singur cip. Referintå la densitatea cu care componentele (tranzistori si alte elemente) sunt împachetate pe un circuit integrat si la finetea conexiunilor dintre ele. Vezi SSI, MSI, LSI, SLSI, ULSI.

VM (Virtual Machine) - masinå virtualå.

VMS (Virtual Memory Systems) - sisteme bazate pe utilizarea memoriei virtuale. Au apårut ca urmare a cererii crescânde de memorie pentru aplicatiile care nu pot fi satisfåcute numai cu memoria fizicå disponibilå. Prin folosirea dispozitivelor externe, cu timp de acces relativ redus si ratå de transfer superioarå, pe post de memorie, s-a trecut la implementarea sistemelor cu memorie virtualå. Aceasta se bazeazå pe optimizåri de acces la blocuri dupå diferite criterii si pe repaginarea automatå a memoriei.

VOC (VOiCe) - extensia fisierelor de voce compatibile cu SoundBlaster.

VOCODER (Voice Operated CODER) - dispozitiv cu ajutorul cåruia se poate crea artificial vocea umanå.

VODAS (Voice-Operated Device Anti-Sing) - sistem de comunicatie cu alternarea sensului de transmisie.

VODER (Voice-Operation DEmonstratoR) - dispozitiv de sintetizare a vocii, generator de voce artificialå.

VOGAD (Voice-Operated Gain-Adjusting Device) - dispozitiv comandat prin voce cu putere de iesire constantå.

VOS (Virtual Operating System) - sistem de operare de sine ståtåtor, proiectat special pentru a veni în întâmpinarea OLTP si a aplicatiilor critice. Suportå o multime de protocoale de retea. Este implementat pe servere tolerante la erori cu caracteristici unice ale arhitecturii Olivetti FT.

VP (Ventura Publisher) - un soft puternic de microeditare profesională, realizat de firma XEROX. Microeditorul are un "bloc de text" care după ce este initializat, poate fi "umplut" cu text, grafică sau cu imagini. Utilizatorul poate să selecteze dintr-o mare varietate de tipuri de caractere. Se instalează destul de dificil si este destinat aplicatiilor profesionale. Ventura are o largă gamă de pagini formatate si structurate (numite "style sheets") cu scopul de a sprijini lucrul cu documente cu format fix si de a mări viteza de lucru. Optiunile de căutare-înlocuire si de ortografiere ale editorului sunt destul de slabe. Are posibilitatea de vizualizare a paginilor atât pe fată, cât si pe verso. Poate să importe texte din mai multe tipuri de editoare, precum si grafice din alte pachete soft.

VP Planner Plus - pachet de programe asemănător cu Lotus 1-2-3, fiind însă mai performant din punct de vedere al vitezei, al tratării textului si a functiilor oferite. Are implementate functii de centrare a textului, formatare, functii de căutare si de înlocuire, operatii pe blocuri de text, module grafice performante si posibilităti de a lucra cu module grafice externe. El poate gestiona o bază de date tridimensională care este compatibilă cu dBase III. Interfata cu utilizatorul este prietenoasă, sistemul de meniuri comod si performant.

VR (Virtual Reality) - realitatea virtuală. Tehnologie nouă utilizată prin noile intrumente de dezvoltare, hardware, convergeta digitală, Internet etc., care permit prezentarea imaginilor bi- si tridimensionale, inclusiv animatie, pe calculator într-un mod foarte apropiat de cel real. Sistem de calcul care poate da utilizatorului iluzia unei lumi generate pe calculator si a posibilităţii de a călători în voie prin această lume. În acest scop sunt utilizati ochelari speciali (HMD) care afisează o imagine stereoscopică si o mănuşă cu senzori, care îl permite manipularea "obiectelor" în mediul virtual. Vezi: HMD, VRML.

VRAM (Video-RAM) - un tip special de RAM dinamic (DRAM) folosit în aplicatii video de mare viteză. Cu DRAM-ul conventional si procesorul si circuitul video trebuie să acceseze RAM prin aceleasi contacte ale cip-ului RAM. VRAM-ul asigură contacte separate pentru procesor si circuitele video. Procesorul accesează VRAM într-o manieră aproape identică cu DRAM-ul, dar circuitele video sunt dotate cu o "uşă" specială către VRAM. Această "uşă" permite

circuitelor video acces la memorie bit cu bit (serial), acces care este mai potrivit pentru transferul de pixeli pe ecram decât accesul paralel asigurat de DRAM-ul conventional. Vezi RAM, SRAM, DRAM.

VRC (Vertical Redundancy Checking) - in parity. Verificarea redundantelor verticale.

VRML (Virtual Reality Markup Language) - limbaj pentru dezvoltarea sistemelor bazate pe realitatea virtuală; mixarea tehnologiei VR cu Internet-ul, care conduce la crearea mediilor 3-D complete, de exemplu un grup de magazine pe care utilizatorii le pot explora pe Internet.

VRML (Virtual Reality Modeling Language) - limbaj de modelare a realităţii virtuale. Este o tehnologie de vârf promovată de firma Microsoft, dar si de alte firme renumite de software. Vezi: ActiveVRML.

VROOMM (Virtual Real-time Object Oriented Memory Manager) - tehnologie implementată în cunoscutul produs Quattro Pro, pusă la dispozitia programatorului pentru a realiza automat corespondenta dintre date si grafice. Ea aduce o mare economie de memorie, considerând secventa de program de 2-4 KB ca obiecte pentru care s-a dezvoltat o strategie eficientă de alocare a memoriei.

VT (Vertical Tab) - caracter de control din setul ASCII care are valoarea zecimală egală cu 11 (în hexazecimal 0BH). Caracterul este folosit pentru alinierea liniilor pe ecran si pe pagina tipărită. Un caracter tab nu se distinge vizual de seria de spatii albe introduse prin apăsarea repetată a tastei spatiu (spacebar), dar caracterul tab si caracterul spatiu sunt diferite pentru computer. Un tab este un caracter de sine stătător si deci, poate fi adăugat, sters sau se poate scrie peste el. Schema de codificare ASCII include două coduri pentru tab: un tab vertical (VT) si unul orizontal (HT). Vezi HT.

VTOC (Volume Table Of Contents) - volumul tabelei de continut (cuprins).

VTR (Video Tape Recording) - înregistrare (de sunet si imagine) pe bandå magneticå video.

- W -

WABI (Windows Applications Binary Interface) - interfață soft, integrată în sistemul de operare Solaris 2.2 al firmei SunSoft, care permite rularea aplicatiilor Windows sub Solaris fără a fi necesară recompilarea acestora. Spre deosebire de emularea PC, WABI rulează fără a fi nevoie ca DOS si Windows să fie instalate. Prin WABI aplicatiile Windows pot rula atât pe sisteme RISC, c-ât si pe sisteme UNIX bazate pe x86. Deoarece WABI solicită mai putin sistemul de operare decât emularea PC, performantele aplicatiilor Windows pot fi mai ridicate decât în mediul Windows propriu-zis.

WAIS (Wide-Area Information Service) - instrumentele de căutare din Internet, Archie, gopher sau Veronica, folosesc nume de fisier sau de director. WAIS caută documentele după continutul lor.

WAN (Wide Area Network) - retea generală de date; retea de comunicatie care conectează zone geografice separate. Retea mare de calculatoare care se extind pe o arie geografică mare, de ex., retelele nationale sau internationale. Conectează calculatoare prin intermediul liniilor telefonice sau al satelitilor.

WBR (Word Buffer Register) - registrul bufferului de cuvinte.

WCS (Writable Control Storage) - memoria pentru controlul scrierii.

WIN (WINdows) - 1. Numele fisierului de startare a sistemului Windows. 2. Extensia unor fisiere din sistemul de operare Windows. Vezi: WINDOWS.

WINDOWS - numele obisnuit pentru produsul Microsoft Windows, o interfață grafică multisarcină care rulează pe computerele bazate pe MS-DOS. Windows asigură o interfață standard bazată pe meniuri, ecrane fereastră si dispozitive indicatoare ca mouse-ul. Programele trebuie să fie special proiectate pentru a putea folosi avantajele acestor caracteristici. Are un mediu GUI (Graphical User Interface).

WINS (Windows Internet Name Service) - tehnologie proiectată pentru înlocuirea administrării manuale a tabelelor de nume (host bable). WINS permite nodurilor de retea compatibile WINS (Windows for Workgroups, Windows 95, Windows NT Server, Windows NT Workstation), să-si înregistreze automat numele într-o bază de date centrală WINS păstrată pe un server. Toate actualizările sunt realizate automat si WINS se bazează pe comunicatia punct-la-punct între nodurile de retea si serverul WINS.

WinSock (Windows Socket) - software care permite unui PC care rulează Windows să intre printr-o conexiune de apel telefonic.

WMF (Windows Metafile Format) - 1. Format de fisier orientat pe obiect (vector) pentru aplicatiile Microsoft Windows. 2. Extensia fisierelor cu continut grafic salvat sub forma WMF.

WORM ("Write Once, Read Many") - în traducere, "scris o dată, citit de multe ori". Tip de disc optic ce poate fi citit si recitit, dar nu mai poate fi modificat după ce a fost înregistrat. WORM sunt dispozitive de stocare de mare capacitate. Deoarece nu pot fi sterse si reimprimate, ele sunt potrivite pentru stocarea arhivelor si a altor cantităti mari de informatii ce nu se schimbă.

WOSA (Windows Open Services Architecture) - arhitectura de servicii deschise Windows. Cuprinde componente de aplicatii telefonice, standarde si specificatii pentru interfete de comunicatii etc.

WP (Word Perfect) - 1. Editor de text foarte răspândit în întreaga lume. Se poate instala pe toată gama de calculatoare compatibile PC. Editorul posedă un limbaj pentru microcomenzi simplu si deosebit de eficient, care realizează functii puternice si complexe care sunt procesate extrem de rapid. Interfata cu utilizatorul este prietenoasă, meniurile sunt simplu de utilizat si de învătat. Editorul recunoaste o mare diversitate de fisiere create de alte produse soft. Mai posedă si functia de previzualizare a textului, înainte de imprimarea lui, precum si posibilităti de a efectua calcule matematice si statistice. Extensie de fisier din WordPerfect. 2. Extensia unor fisiere din sistemul Word Perfect.

WP (Word Processing) - operatie de introducere si editare a unui text folosind un procesor de text, adică o aplicatie program destinată manipulării documentelor bazate pe text, echivalentul electronic al hârtiei, creionului, gumei, masinii de scris si al dictionarului de cuvinte. Procesoarele de text execută o gamă întreagă de sarcini, de la simplu la foarte complex, asociate cu editarea documentelor (stergere, inserare, refrazare s.a.m.d.). în functie de program si de echipamentul folosit, procesoarele de text pot afisa documentele fie în mod text, folosind selectia, sublinierea sau culoarea pentru a evidentia textul italic, bold si alte formatări, fie în mod grafic, folosind grafică si, uneori, o varietate de fonturi ce apar pe ecran asa cum apar pe hârtie în urma tipăririi. Toate procedurile de text oferă un minimum de mijloace de formatare a textului, cum ar fi schimbările de fonturi, prezentarea paginii, indentările de paragraf etc. Unele procesoare de text pot verifica ortografia si căuta sinonime, pot încorpora grafică executată în alte programe, pot alinia corect formulele matematice si chimice, pot crea sabloane proprii de scrisori, executa calcule, pot afisa documente în ferestre multiple pe ecran si pot înregistra instructiuni macro pentru executarea sarcinilor mai dificile sau repetitive.

WPF (Word Perfect File) - extensie de fisier utilizată în Word Perfect.

WPG (Word Perfect Graphics) - extensie de fisiere imagini grafice din editorul Word Perfect.

WPM (Word Per Minute) - număr de cuvinte pe minut.

WQ* (Words QuattroPro *) - extensii de fisiere tip document din sistemul Quattro Pro sub DOS.

WRAM (Window Random Access Memory) - cea mai performantă memorie video, care permite prelucrarea unei informatii în timp ce următoarea se încarcă. Oferă toate beneficiile stiute de la DRAM si VRAM la un loc, fiind totodată mai performantă si mai ieftină. Vezi: DRAM, VRAM.

WRI (WRIte) - extensii de fisiere realizate cu programul Write sub Windows.

WS (WordStar) - 1. Editor de text foarte cunoscut datoritå variantelor prezente si pe microcalculatoare de 8 biti, sub sistemul de operare CP/M. Desi s-a reconsiderat structura sa integral pentru a-l adapta la cerintele si performantele calculatoarelor de 16 biti, datoritå mentinerii unor compatibilitåti în jos editorul råmâne tributar unor conceptii învechite. O caracteristicå de bazå a acestui editor råmâne simplitatea comenzilor si diversitatea lor, care satisfac în mare måsurå o mare parte a utilizatorilor. Versiunile mai evoluate, WORDSTAR 5.x, 6.x, încearcå så ridice acest editor de texte la nivelul celor mai performante editoare, fåcându-se îmbunåtåtiri substantiale atât la nivelul functiilor oferite, cât si la nivelul interfetei utilizator. 2. Extensie de fisier în WordStar.

WSS (Windows Sound System) - extensii ale fisierelor tip document sub Windows Sound System.

WTG (World Tutor Group) - divizie de instruire multimedia bazatå pe calculator, de la AMR Training Group, el însuti o parte din AMR care opereazå pentru sistemul de rezervare al liniilor aeriene American Airlines si Sabre.

WWW (World Wide Web) - Web este o arhitecturå deschiså. A fost creat de cercetåtorul Tim Berners de la CERN-Geneva. WWW foloseste notiunea de obiect si hipertext cu scopul restructurårii documentelor si asigurårii accesului la informatii. Se bazeazå pe trei principii esentiale: schema de adresare Internet, protocolul de transfer fisiere si limbajul hipertext.

WYSIWYG (“What-You-See-Is-What-You-Get”) - în traducere “ceea ce vezi e ceea ce vei obtine”. Metodå de display care prezintå documentele si elementele grafice pe ecran asa cum vor apårea la tipårire, WYSIWYG încearcå så reproducå cât mai exact ceea ce este afisat pe ecran, într-o formå tipåritå, dar nu întotdeauna reuseste. Unele programe, de ex., pot afisa textul italic, bold si caracterele grafice pe ecran, dar numai în anumite mårimi predeterminate. Alte programe, mai ales la computerele ca Apple Macintosh, pot afisa fonturi, mårimi de fonturi si imagini grafice care aproximeazå foarte bine pe cele din varianta tipåritå. Indiferent, înså, de posibilitåtile programului, WYSIWYG necesitå hardware capabil

de operare în mod grafic, si nu în mod text.

- X -

X.25 - recomandare publicată de CCITT care defineste legăturile dintre un terminal si o retea cu comutare de pachete. O retea cu comutare de pachete dirijează unităti (pachete) de informatie al căror continut si format sunt controlate de standarde ca cele definite în recomandarea X.25. Această recomandare încorporează trei definitii: legătura electrică dintre terminal si retea, protocolul de transmisie sau acces si implementarea circuitelor virtuale dintre utilizatorii retelei. Luate împreună, aceste definitii specifică o legătură sincronă, full-duplex de la terminale la retea. Pachetele trimise într-o astfel de retea pot contine fie date, fie comenzi de control. Formatul pachetelor, controlul de eroare sunt echivalente cu portiuni din HDLC, protocol definit de Organizatia Internatională pentru Standardizare (ISO). Standardele X.25 sunt asemănătoare celor trei straturi: fizic, data-link si retea, din modelul ISO/OSI.

X-Window - sistem de ferestre pentru statiile grafice dezvoltate de MIT, DEC si IBM. X-Window diferă de programele de lucru traditionale, care lucrează pe un singur calculator prin aceea că permite grafica generată într-un calculator să fie afisată pe o altă statie de lucru aflată în retea. X-Window este proiectat să se execute sub orice sistem de operare.

XCFN (e**X**ternal **F**u**N**ction) - functie externă.

XCMD (e**X**ternal **C**o**M**man**D**) - comandă externă.

XENIX - implementare realizată de Microsoft a sistemului UNIX care a cumpărat licenta de AT&T, care însă nu i-a acordat dreptul de a-l numi UNIX în actiunile publicitare. Este un sistem de operare multisarcină (multitasking) si multiutilizator. Nu a avut succes deosebit din cauza răspunsului lent, fiind consecinta însăsi a limitărilor actuale ale arhitecturii PC. Odată cu aparitia calculatoarelor 386 au apărut tot mai multe sisteme de calcul care au sistemul de operare UNIX/XENIX.

XGA (e**X**tended **G**raphics **A**rray) - este standardul grafic anuntat de IBM în 1990 cu rezolutiile în mod grafic de 640x480 cu 256 culori, 640x480 cu 65536 culori, 1024x768 cu 256 culori, iar în mod text 1056x400 cu 16 culori. Vezi: EGA, VGA, SVGA, TVGA, CGA.

XVGA (**X**-**V**ideo **G**raphics **A**rray) - Vezi: XGA.

XMODEM (**X-MODEM**) - protocol pentru transferul de fisiere folosit în comunicatiile asincrone. Dezvoltat în 1977 de Ward Christensen, Xmodem este foarte răspândit ca software de domeniu public si în numeroase softuri de comunicatie. Xmodem transferă informatia în blocuri de 128 byte. Desemnează fiecărui bloc transmis câte un număr secvential, care este folosit pentru raportarea erorilor si duplicărilor în transmisie. Un check-sum (sumă de byte de date) de un byte este inclus în fiecare bloc de date pentru verificarea erorii în datele transmise. Xmodem rezolvă problemele inerente protocolului ASCII. Vezi YMODEM, ZMODEM.

XMS (e**X**tended **M**emory **S**pecification) - specificarea memoriei extinse; memoria extinsă este memoria care depăseste 1MB disponibilă pe calculatoarele compatibile IBM-AT. Procesorul I80286 poate avea maxim 15 MB de astfel de memorie, la atât fiind limitat si procesorul I80386 cu specificatia că la memoria de 4 GB, cât poate să adreseze, nu pot “rezista” celelalte componente de pe placa de bază. Programele pot folosi direct această memorie, unica restrictie fiind ca procesorul să treacă în modul “protejat”. Din acest motiv această facilitate o folosesc doar programele mari si ambitioase. Vezi: EMS.

XMT - transmitere de semnale folosit în comunicatia serială.

XNS (**X**erox **N**etwork **S**ystems) - protocol “oficial” Internet, cu o arie largă de răspândire, în special printre calculatoarele si dispozitivele renumitei firme Xerox.

XON/XOFF - în comunicatiile asincrone, un protocol în care dispozitivul sau computerul ce receptionează foloseste caractere speciale pentru controlul fluxului de date de la dispozitivul sau computerul care transmite,. Când computerul care primeste nu mai

poate continua să primească date, ca atunci când buffer-ul său este plin, transmite ca semnal un caracter de control XOFF care anunță expeditorul să oprească transmisia; când transmisia se poate relua, computerul semnalizează acest lucru printr-un caracter XON către expeditor. Acest protocol este cunoscut sub numele de “hand-shake” (strângere de mână).

XT (e**X**tended **T**echnology) - grupare de microprocesoare din ramura Intel-8088, cu o frecventă de ceas de 4,77 Mhz. Începând cu microprocesorul Intel-80286 se desprinde o nouă clasă numită AT (Advanced Technology). Vezi: AT.

XTG (**XT**ree**G**old) - utilitar apărut la sfârsitul anilor 80, după PCShell, care oferă o interfată agreabilă pentru sistemele de operare DOS. Produsul are la bază structura arborescentă a directoarelor din DOS (comanda Tree) si oferă numeroase facilităti de lucru cu directoarele si fisierele, de lucru cu mai multe unităti de disc, de vizualizare sau de editare a fisierelor etc.

- Y -

YMCK (**Y**ellow, **M**agenta, **C**yan, blac**K**) - galben, purpuriu, azuriu, negru. Vezi: CMYK.

YMODEM (**Y-MODEM**) - o variatie a protocolului de transfer de fisiere Xmodem care include urmåtoarele îmbunåtåtiri: abilitatea de a transfera informatie în blocuri de 1 KB, abilitatea de a trimite fisiere multiple legate (batch), controlul ciclic redundant si abilitatea de a înceta transferul prin trimiterea a douå caractere CAN (cancel-anulat) la rând. Este mult mai rapid decât Ymodem. Vezi XMODEM, ZMODEM.

- Z -

Z80 (**Z**ilog-**80**) - un microprocesor de 8 biti produs de Zilog, companie fondatå de fosti ingineri de la Intel. Z80 avea o magistralå de adrese de 16 biti si putea adresa o memorie de 64 KB cu o magistralå de date de 8 biti. Descendent al microprocesorului Intel 8080, a fost procesorul favorit din vremurile sistemului de operare CP/M. Unul din cele mai populare computere ale acelor ani, Radio Shack TRS-80, era bazat pe acest cip. Vezi Z8000.

Z8000 (**Z**ilog-**8000**) - un microprocesor de 16 biti produs de Zilog, descendent al popularului Z80. Vezi Z80.

ZIF (**Z**ero **I**nsertion **F**orce conector) - tip de soclu pentru circuite integrate în care inserarea sau scoaterea circuitului integrat se face fårå nici un efort. El dispune de un dispozitiv de blocare/deblocare a circuitului. Soclurile sunt folosite, de regulå, pentru procesoare, adicå pentru sisteme evolutive.

ZIP (**PKZIP**) - extensia fisierelor comprimate cu programul PKZIP.

ZMODEM (**Z-MODEM**) - o îmbunåtåtire a protocolului Xmodem care rezolvå transferul de date în blocuri mai mari de date si cu erori mai putine. Zmodem include un mijloc de a relua o transmisie nu de la început, ci din locul în care a fost întreruptå, dacå legåtura a fost întreruptå în timpul transferului. Vezi: XMODEM, YMODEM.

PARTEA a II-a

- A -

A - **A**
A Hardware **P**rogramming **L**anguage - **AHPL**
A Programming **L**anguage - **APL**
A Programming **L**anguage **G**raphics - **APLG**
A: - **A:**
A4 - **A4**
A5 - **A5**
ABnormal **END** - **ABEND**
Abnormal **T**ermination - **AT**
Abnormal **T**ermination **R**egister - **ATR**
Absolute **E**rror - **AE**
Absolute **M**ode **A**ddressing - **AMA**
Abstract **D**ata **T**ype - **ADT**
Abstract **M**achine - **AM**
Abstract **M**achine **E**mulator - **AME**
Abstract **S**yntax **N**otation - **ASN**
AC Datalink - **ACD**
Acceptable **M**alfunction **L**evel - **AML**
Acceptable **Q**uality **L**evel - **AQL**
Acceptable **R**eliability **L**evel - **ARL**
Acceptance **C**heckout **E**quipment - **ACE**
Access **C**ontrol - **AC**
Access **C**ontrol **F**ield - **ACF**
Access **C**ontrol **L**ist - **ACL**
Access **C**ontrol **R**egister - **ACR**
Access **C**ontrol **S**ystem - **ACS**
Access **D**ate - **AD**
Access **D**eveloper's **T**oolkit - **ADT**
Access **I**nterface **U**nit - **AIU**
Access **T**ime - **AT**
Access **U**nit - **AU**
Accumulation **T**ime - **ACT**
ACCumulator - **ACC**
Accurately **D**efined **S**ystem - **ADS**
ACKnowledge - **ACK**
Acknowledging **E**thernet **I**nterface **U**nit - **AEIU**
Acoustic **C**oupler - **AC**
Active Page Register - APR

Active Virtual Reality Modeling Language - ActiveVRML
Active-Addressing Liquid Crystal Display - AALCD
Active-Matrix Liquid Crystal Display - AMLCD
Actual Block Processor - ABP
Ada Programming Support Environment - APSE
Adaptable Board Computer - ABC
Adapter Control Hardware - ACH
Adapter Hardware - AH
Adaptive Control - AC
Adaptive Control of Thought - ACT
Adaptive Control System - ACS
Adaptive Data Multiplexing - ADM
Adaptive Differential Pulse Code Modulation - ADPCM
Adaptive Model Following control System - AMFS
Adaptive Polling Technique - APT
ADdRess - ADR
Address Code System - ACS
ADdress CONstant - ADCON
Address ENable - AEN
Address Key Register - AKR
Address Mapping Table - AMT
Address Mark - AM
Address Register - AR
Address Resolution Protocol - ARP
Address Space IDentifier - ASID
Adelson, Velskin, Landis tree - AVL
ADministration Management Domain - ADMD
Adobe Type Manager - ATM
Advanced Basic Input-Output System - ABIOS
Advanced Bipolar Complementary Metal-Oxide Semiconductor) - ABCMOS
Advanced Business Application Programming - ABAP
Advanced Communications Function - ACF
Advanced Communications Service - ACS
Advanced Computer Environment - ACE
Advanced Data Communication Control Protocol - ADCCP
Advanced Frame Grabber - AFG
Advanced Fullscreen Debug - AFD
Advanced Information Management - AIM
Advanced Intelligence Network - AIN

Advanced Interactive eXecutive - AIX
Advanced Micro Devices - AMD
Advanced NetWare - ANW
Advanced Network Management - ANM
Advanced Networking Test Center - ANTC
Advanced Peer-to-Peer Networking - APPN
Advanced Power Management - APM
Advanced Program-to-Program Communications - APPC
Advanced Radio Local Area Network - ARLAN
Advanced Research Projects Agency - ARPA
Advanced Research Projects Agency NETwork - ARPANET
Advanced Run-Length Limited - ARLL
Advanced SCSI Programming Interface - ASPI
Advanced Services Platform - ASP
Advanced Signal Processor - ASP
Advanced Solid Logic Technology - ASLT
Advanced Technology - AT
Alarm Indication Signal - AIS
Alarm Relay Unit - ARU
ALGOrithm Lamguage - ALGOL
Algorithmic Test - AT
Algorithmic Test Generator - ATG
ALIAS - ALIAS
Alignment Check - AC
Alignment Mask - AM
All Points Addressable - APA
ALOHA - ALOHA
Alterable Read Only Memory - AROM
Alternate - Alt
Alternate User Name - AUN
Alternating Current - AC
AMD - AMD
American Association for Artificial Intelligence - AAAI
American Federation of Information Processing Societies - AFIPS
American Megatrend Inc. - AMI
American National Standard - ANS
American National Standards Institute - ANSI
American National Standards Institute SYStem - ANSI.SYS
American Standard Association - ASA
American Standards Institute - ASI

American Standard Code for Information Interchange - ASCII
American Telefon & Telegraph - AT&T
Amplitude Modulation - AM
Amplitude Shift Keying - ASK
AMSTRAD - AMSTRAD
Analog Computer - AC
Analog to Digital - A/D
Analog-to-Digital Converter - ADC
Ancillary Control Processor - ACP
Annotated Phrase Structure Grammar - APSG
Anti Virus eXpert - AVX
Anticipate Loading Unit - ALU
APPLE - APPLE
Apple Desktop Bus - ADB
Apple Desktop Interface - ADI
Apple/UX - A/UX
AppleTalk Session Protocol - ASP
AppleTalk Transaction Protocol - ATP
Applicability Condition - AC
Application Access Services - AAS
Application Binary Interface - ABEND
Application Data Interchange - ADI
Application Development - AD
Application Development Interface - ADI
Application Development System - ADS
Application Environment Services - AES
Application Field eXchange - AFX
Application Interface - AI
Application Management System - AMS
Application Neutral Distribution Format - ANDF
Application Oriented Language - AOL
Application Program Interface - API
Application Protocol Data Unit - APDU
Application Services Manager - ASM
Application Specific Integrated Circuit - ASIC
Application System - AS
Applied Service Elements - ASE
ARchive Jung - ARJ
Arcnet Trade Association - ATA
Argonne National Laboratory - ANL

Arithmetic and Logic Unit - ALU
Arithmetic Mean - AM
Arithmetical Unit - AU
Array Descriptor Word - ADW
Artificial Inteligence Toolkit - AIT
Artificial Intelligence - AI
Artificial Intelligence in Medicine - AIM
Artificial Intelligence Programming Language - AIPL
Artificial Neuronal Network - ANN
Artificial Reasoning Tool - ART
ASCII - ASC
ASIA NETwork - ASIANET
ASM ASseMbler - ASM
Aspect Ratio - AR
Associative Read Only Memory - AROM
Association Control Service Element - ACSE
Association for Autometed Reasoning - AAR
Association for Computer Linguistics - ACL
Association for Computer Machinery - ACM
Association Francaise de NORmalisation - AFNOR
Association of DAta Processing Service Organisations - ADAPSO
ASymmetric MultiProcessing - ASMP
Asymmetrical Digital Subscriber Line - ADSL
Asynchronous Communication InterfAce - ACIA
Asynchronous Communication Server - ACS
Asynchronous Communications Controller - ACC
Asynchronous Digital Subscriber Loop - ADSL
Asynchronous Disconnected Mode - ADM
Asynchronous Line Protocol - ADP
Asynchronous Modular Command Language - AMCL
Asynchronous Response Mode - ARM
Asynchronous Serial Communication - ASC
Asynchronous Serial Interface - ASI
Asynchronous Time-Division Multiplexer - ATDM
Asynchronous Transfer Mode - ATM
AT Attachament Packet Interface - ATAPI
ATARI - ATARI
Attached Processor - AP
Attached Processor System - APS
Attached Resource Computer - ARC

Attached Resource Computer NETwork - ARCNET
Attached Support Processor - ASP
ATtAchment interface - ATA
Attachment Unit Interface - AUI
ATteNtion - ATN
Attribute Focusing - AF
Audio Frequency - AF
Audio Frequency Amplifier - AFA
Audio/Video - A/V
Audio Media Integration Standard - AMIS
Audio Response Unit - ARU
Audio Video Computer - AVC
Audio Visual Connection - AVC
Audit Command Language - ACL
Augmented Phrase Construction Grammar - APCG
Augmented Phrase Structure Grammar - APSG
Augmented Transition Network - ATN
Augusta ADA Byron - ADA
Autodesk Training Center - ATC
Automated Bibliography - AB
Automated Library Information System - ALIS
Automated Library System - ALS
Automated Language Processing - ALP
Automated Language Processing Advisory Committee - ALPAC
Automated Logic Diagram - ALD
Automated Reasoning Tool - ART
Automated Theorem Proving - ATP
Automatic Block Controller - ABC
Automatic Call Distributor - ACD
Automatic Call Gapping - ACG
Automatic Calling Equipment - ACE
Automatic Calling Unit - ACU
Automatic Computer - AC
Automatic Control - AC
Automatic Data eXchange - ADX
Automatic Data Processing - ADP
Automatic Data Processing System - ADPS
Automatic Digital Encoding System - ADES
Automatic Flight Control - AFC
Automatic Format Recognition - AFR

Automatic Frequency Control - AFC
Automatic Gain Control - AGC
Automatic Guide Vehicle - AGV
Automatic Image Retrieval System - AIRS
Automatic Integrated Debugging System - AIDS
Automatic Level Control - ALC
Automatic Message Accouting - AMA
Automatic Message Accouting Transaction Processor - AMATP
Automatic Message eXchange - AMX
Automatic Message Registering - AMR
Automatic Message Routing - AMR
Automatic MicroFilm Information System - AMFIS
Automatic Network Synchonization - ANS
Automatic Noise Limiter - ANL
Automatic Number Identification - ANI
Automatic Phase Control - APC
Automatic Picture Transmission - APT
Automatic Programming Techniques - APT
Automatic Range Control - ARC
Automatic Recovery Program - ARP
Automatic Repeat reQuest - ARQ
Automatic ReQuest - ARQ
Automatic Route Selection - ARS
Automatic Send-Receive set - ASR
Automatic Sequence Controlled Calculator - ASCC
Automatic Sheduling with Time integrated Resource Allocation - ASTRA
Automatic Sheet Feeder - ASF
Automatic Support Equipment - ASE
Automatic Telephone Set - ATS
Automatic Test Equipment - ATE
Automatic Volume Control - AVC
Automatic Volume Recognition - AVR
Automatically Programmed Tools - APT
Autonomous System - AS
AUXiliary - AUX
Auxiliary Control Bus - ACB
Auxiliary Flag - AF
Auxiliary Power Unit - APU
Auxiliary Unit Interface - AUI

AVeraGe - AVG
Average Modulation Transfer Function - AMTF
Average Quality Level - AQL
Average Outgoing Quality - AOQ
AZERTY - AZERTY

- B -

B Information eXchange - BIX
B: - B:
B5 - B5
BackSpace - BkSp
Backspace - Bs
BAcKup - BAK
Backup and Restore Utility - BRU
Backus Normal Form - BNF
Balanced Asynchronous mode - BA
Balanced Asynchronous Response Mode - BARM
Base Address Register - BAR
Base Pointer - BP
BASic - BAS
Basic Abstract Machine - BAM
Basic Access Method - BAM
Basic Combined Programming Language - BCPL
Basic Control System - BCS
Basic Direct Access Method - BDAM
Basic Disk Operating System - BDOS
Basic Encoding Rules - BER
Basic FreePhone - BFP
Basic Indexed Sequential Access Method - BISAM
Basic Input/Output System - BIOS
Basic Line Control Procedure - BLCP
Basic Operating System - BOS
Basic Partitioned Access Method - BPAM
Basic Peripheral Channel - BPC
Basic Processor Unit - BPU
Basic Programming Support - BPS

Basic Rate Access - BRA
Basic Rate Interface - BRI
Basic Sequential Access Method - BSAM
Basic Synchronous Access Method - BSAM
Basic Synchronous Communication - BSC
Basic Telecommunication Access Method - BTAM
Basic Transition Network - BTN
BATch - BAT
Baud - Bd
BAUDOT - BAUD
Bayonet-Neill-Concelman conector - BNC
Because It's Time NETwork - BITNET
Beginner's All-purpose Symbolic Instruntions Code - BASIC
Beginning of Information Mark - BIM
Beginning Of Transmission - BOT
Beginning-Of-File - BOF
BELL - BEL
Bell Operating Company - BOC
Berkeley Software Distribution - BSD
Berkeley System Distribution UNIX - BSD UNIX
Bidirectional Shift Register - BSR
Billing Validation Application - BVA
Binary Character Control - BCC
Binary Counter - BC
Binary Large OBject - BLOB
Binary LoaDer - BLD
Binary Phase Shift Keying - BPSK
Binary Scale - BS
Binary Symmetrical Channel - BSC
Binary Synchronous Communication Adapter - BSCA
BInary SYNchronous Communications - BISYNC
Binary-Coded Decimal - BCD
Binary-to-Analog Converter - BAC
BIpolar and Complementary Metal-Oxide Semiconductor - BICMOS
Bit Error Rate - BER
BIT-MAP - BITMAP
BitMaP - BMP
bits per inch - bpi
bits per second - bps
Black and White - BW

Block Allocating Map - BAM
Block Check Character - BCC
BLock Error Rate - BLER
BLock Error Rate Test - BLERT
Block IDentification - BID
Block Multiplexer Channel - BMC
Block Redundancy Check - BRC
Block-Oriented Random Access Memory - BORAM
Bootstrap Exception Vector - BEV
Border Gateway Protocol - BGP
Borland's Graphics Interface - BGI
Borland Database Engine - BDE
Borland Object Component Architecture - BOCA
Bottom-Up Parsing - BUP
Box Definition Graphics - BDG
Box Description Language - BDL
Box Structure Methodology - BSM
Branch Prediction Buffer - BPB
Branch-and-Bound method - B&B
Branch-On-Condition - BOC
Bridge Router Interface Module - BRIM
British Approval Board for Telecommunications - BABT
British Association Unit - BAU
British Computer Society - BCS
British Standards Institute - BSI
British Standards Specification - BSS
British Telecom - BT
Broadband Networking Services - BNS
Broadcast Recognition with Alternating Priorities - BRAP
Buffer Control Register - BCR
Buffer Control Word - BCW
Bulk Media Conversion - BMC
Bulk Transfer Protocol - BTP
Bulletin Board System - BBS
Burst Multiplexer Channel - BMC
Bus Address Register - BAR
Bus Interface Board - BIB
Bus Interface Controller - BIC
Bus Interface Unit - BIU
Bus ReQuest - BRQ

Business and Engineering Enriched Fortran - BEEF
Business and Residence Custom Service - BRCS
Business Information System - BIS
Business MAnagement System - BMAS
Business Remote Terminal - BRT
Business System Development Methodology - BSDM
By The Way - BTW
Byte - B

- C -

C - C
C++ - CPP
C++ - C++
C: - C:
Call Directing Code - CDC
CANcel - CAN
Card Random Access Memory - CRAM
Cardless Radio Mouse - CRM
Cards Per Minute - CPM
Carrier Sense Multiple Access with Collision Detection - CSMA/CD
CATalog - CAT
Cathode Ray Tube - CRT
Cave Automatic Virtual Environment - CAVE
Central Processing Unit - CPU
Certificate in Computer Programming - CCP
Chain Data Address - CDA
CHange Code Page - CHCP
Change Directory - CD
CHange DIRectory - CHDIR
Channel Address Word - CAW
Channel Command Handler - CCH
Channel Command Word - CCW
Channel Program Block - CPB
Channel Status Byte - CSB
Channel Status Word - CSW
CHARacter - CHAR

CHaRacter - CHR
characters per inch - cpi
characters per second - cps
Charge-Coupled Device - CCD
CHAT - CHAT
CHecK - CHK
CHecK DiSK - CHKDSK
CLear Screen - CLS
Clear To Send - CTS
ClockWise - CW
Closed User Group - CUG
CoBoL - CBL
Cod Page - CP
Color Graphics Adapter - CGA
Comité Consultatif Internationale de Télégrafique et Téléphonique - CCITT
CoMmanD - CMD
COMmand - COM
Command Control Block - CCB
Command Processor - CP
COmmon Business-Oriented Language - COBOL
Common Desktop Environment - CDE
Common Gateway Interface - CGI
Common Hardware Reference Platform - CHRP
Common Object Modeler - COM
Common Object Request Broker Architecture - CORBA
Common Open Software Environment - COSE
Common User Access interface - CUA
Compact Automatic Retrieval Device - CARD
Compact Disk - CD
Compact Disk - Erasable - CD-E
Compact Disk - High Density - CD/HD
Compact Disk - Interactive - CD-I
Compact Disk - Recordable - CD-R
Compact Disk - Super Density - CD/SD
Compact Disk - Read Only Memory - CD-ROM
Compact Disk-Read Only Memory eXtended Architecture - CD-ROM XA
Compact Interactive Standard COBOL - CIS-COBOL
Compaq Computer Corporation - CCC

COMPatibility And Quality - COMPAQ
Compiled BASIC - CBASIC
Complementary Metal-Oxide Semiconductor - CMOS
Complementary Metal-Oxide Semiconductor Read Access Memory - CMOS RAM
Complex Instruction Set Computing - CISC
Composite External Symbol Dictionary - CESD
Compressed SLIP - CSLIP
Computer Aided Design - CAD
Computer Aided Design and Drafting - CADD
Computer Aided Resource Information System - CARIS
Computer Aided Software Engineering - CASE
Computer Antivirus Researchers'Organization - CARO
Computer Based Training - CBT
Computer Graphics Metafile - CGM
Computer Input from Microfilm - CIM
Computer Integrated Manufacturing - CIM
Computer Object Modeler - COM
Computer Output Microfilming - COM
Computer Security Act - CSA
Computer Supported Telephony Applications - CSTA
Computer Telephony Integration - CTI
Computer-Aided Design / Computer-Aided Manufacturing - CAD/CAM
Computer-Aided Engineering - CAE
Computer-Aided Instruction - CAI
Computer-Aided Learning - CAL
Computer-Aided Manufacturing - CAM
Computer-Aided Teaching - CAT
Computer-Aided Testing - CAT
Computer-Sensitive Language - CSL
Computerized Axial Tomography - CAT
Computerized Numerical Control - CNC
COMunication - COM
Condition Code - CC
Conference On DAta SYstems Language - CODASYL
ConFiGuration - CFG
CoNFiguration - CNF
CONFIGuration SYStem - CONFIG.SYS
Conjunctive Normal Form - CNF

CONsole - CON
Console Command Processor - CCP
Constant Angular Velocity - CAV
Constant Linear Velocity - CLV
Continous Progresive code - CP
Control - Ctrl
Control Automated System - CAS
Control Panel DEVice - CDEV
Control Program for Microcomputers - CP/M
Control SECTion - CSECT
Conversational Remote Job Entry - CRJE
COordinated GeOmetry - COGO
CR Carriage Return - CR
Critical Path Method - CPM
Critical Path Scheduling - CPS
Cyan, Magenta, Yellow blacK - CMYK
cycles per second - cps
Cyclic Check Bits - CCB
Cyclical Redundancy Character - CRC
Cyclical Redundancy Check - CRC
Cyclle Progression Code - CPC
CYRIX - CYRIX

- D -

Damage Assessment Routine - DAR
DATa - DAT
Data Access Objects - DAO
Data Base Control Language - DBCL
Data Base Task Group - DBTG
Data Carrier Detect - DCD
Data Cartridge - DC
Data Communications Equipement - DCE
Data Control Block - DCB
Data Definition - DD
Data Definition Language - DDL
Data Description Language - DDL

Data Extent Block - DEB
Data Interchange Format file - DIF
Data Link Escape - DLE
Data Manipulation Language - DML
Data Set Control Block - DSCB
Data Set Extension - DSE
Data Set Label - DSL
Data Terminal Equipement - DTE
Data Terminal Ready - DTR
DataBase - DB
DataBase Administrator - DBA
DataBase Design - DBD
DataBase Driver - DBD
DataBase Engine - DBE
DataBase File - DBF
DataBase Management - DBM
DataBase Management Program - DBMP
DataBase Management System - DBMS
DataBase Server - DBS
DataBase Structure - DBS
DC Directly Coupled - amplifier - DC
Decision Support Systems - DSS
Dedicated File Server - DFS
Defence Advanced Research Projects Agency - DARPA
DEFine - DEF
Define Constant - DC
Define File - statement - DF
Define Storage - DS
Delete - Del
Deloitte & Touche - D&T
DERIVE - DERIVE
Desk Accesory - DA
DeskTop Publishing - DTP
Deutsch Industrie Norm - DIN
Device Control 1 - DC1
Device Control 2 - DC2
Device Control 3 - DC3
Device Control 4 - DC4
Device Controller 2030 - DC2030
Diagnostic Control Program - DCP

Diagnostic Function Test - DFT
Dial Private Branch eXchange - DPBX
DiaLoG - DLG
DICtionary - DIC
Differential Phase-Shift Keying - DPSK
Digital Audio Tape - DAT
Digital Chart of the World - DCW
Digital Control - DC
Digital Control Block - DCB
Digital Data Storage - DDS
Digital Differential Analyser - DDA
Digital Equipment Comp. - DEC
Digital Micromirror Display - DMD
Digital Research - DR
Digital Research - Disk Operating System - DR-DOS
Digital Signal Processing - DSP
Digital Signature Algorithm - DSA
Digital Signature System - DSS
DIgital Simulated Analog Computer - DYSAC
Digital Video Interactive - DVI
Digital-Analog Converter - DAC
Diode Function Generator - DFG
Direct Access Storage Device - DASD
Direct Current - DC
Direct Data Entry - DDE
Direct Digital Control - DDC
Direct Memory Access - DMA
Direct Numerical Control - DNC
Direct Read After Write - DRAW
DIRectory - DIR
Disjunctive Normal Form - DNF
Disk Drive - DD
Disk Driver - DD
Disk Operating System - DOS
Disk Storage - statement - DS
Display Power Management System - DPMS
Distributed Relational Database Architecture - DRDA
DOCument - DOC
Document Image Processing - DIP
Domain Name System - DNS

dots per inch - dpi
Double Density - DD
Double Side - DS
Dynamic Random Access Memory - DRAM
DRiVer - DRV
Dual In-Line package - DIL
Dynamic Allocation Interface Routine - DAIR
DYnamic ANAlyzer - DYANA
Dynamic Data Exchange - DDE
Dynamic Device Reconfiguration - DDR
Dynamic Host Configuration Protocol - DHCP
Dynamic Link Libraries - DLL
Dynamic ROM - DROM
Dynamic Support System - DSS

- E -

EARN - EARN
Electrical Accounting Machine - EAM
Electrically Alterable Read-Only Memory - EAROM
Electrically Erasable Programable Read-Only Memory - EEPROM
Electrically Erasable Read-Only-Memory - EEROM
Electron Beam Recording - EBR
Electronic Circuit Analisys Program - ECAP
Electronic Data Interchange - EDI
Electronic Data Processing - EDP
Electronic Data Processing Machine - EDPM
Electronic Industry Association Revised Standard 232 - EIA-RS232

Electronic Numeric Integrator And Calculator - ENIAC
Electronic Performance Support System - EPSS
Electronic Systems and Special Services - ESaSS
Electronic-MAIL - E-MAIL
Encapsulated PostScript - EPS
End-Of-Block - EOB

End-Of-Card - EOC
End-Of-Extent - EOE
End-Of-File - EOF
End-Of-Job - EOJ
End-Of-Line - EOL
End-of-Medium character - EM
End-Of-Message - EOM
End-Of-Table - EOT
End-of-TeXt - ETX
End-Of-Transmission - EOT
End-of-Transmission Block - ETB
Enhanced - Expanded Memory Specification - EEMS
Enhanced - Integrated Device Electronics - E-IDE
Enhanced Graphics Adapter - EGA
Enhanced Graphics Display - EGD
Enhanced Integrate Drive Electrics - EIDE
Enhanced Small Device Interface - ESDI
Enhanced System Device Interface - ESDI
ENQuiry character - ENQ
Enterprise Data Access/SQL - EDA/SQL
Entreprise Computer Telephony Forum - ECTF
Environmental Systems Research Research Institute - ESRI
Erasable Programmable Read Only Memory - EPROM
ERRor - ERR
Error Correction Code - CC
ERror Function - integral - ERF
Error Recovery Procedure - ERP
Escape - Esc
ETHERNET - ETHERNET
European Articles Numbering - EAN
European Computer Manufacturer Association - ECMA
European Motorway Databank - EMD
Event Control Block - ECB
Event Service Routine - ESR
Event Service Routine - ESR
EXEcutable - EXE
EXECute - statement - EXEC
Execution Unit - EU
Executive Information Systems - EIS
Expanded Memory Manager - EMM

EXPlain - EXP
Extended Binary Coded Zecimal Interchange Code - EBCDIC
Extended Control - mode - EC
Extended Data Output memory - EDO
eXtended Graphics Array - XGA
Extended Industry Standard Architecture - EISA
Extended Memory Specification - EMS
eXtended Memory Specification - XMS
eXtended Technology - XT
eXternal CoMmanD - XCMD
eXternal FuNction - XCFN
EXTeRNal reference - EXTRN
External Symbol Dictionary - ESD
Extremely Low-Frequency emission - ELF

- F -

FACSimile - FAX
farad - f
Fast Memory - FM
Fault Tolerant uniX - FTX
Fiber Distributed Data Interface - FDDI
Field-Programmable Logic Array - FPLA
Figure Reading Electronic Device - FRED
File Allocation Table - FAT
File Control - FC
File Control Block - FCB
File Control Processor - FCP
File Control Unit - FCU
File Transfer Protocol - FTP
First Come First Served - FCFS
First Fourier Transformation - FFT
First In Last Out - FILO
First In, First Out - FIFO
First Normal Form - FNF

Fixed Storage - FS
FLoating-point Operation - FLOP
FLoating-point Operations Per Second - FLOPS
Floppy-Disk - FD
Floppy-Disk Drive - FDD
FoNT - FNT
FONt - FON
FOnT - FOT
For Your Information - FYI
Form Feed - FF
Format Effector - FE
Format Effector Character - FEC
Forms * - F*
FORmula TRANlation - FORTRAN
ForTraN - FTN
FOuRTH - FORTH
Frame Grabber - FG
Frequency Division Multiplexing - FDM
Frequency Modulation - FM
Frequency-Shift Keyng - FSK
Frequently Asked Questions - FAQ
Front-End Computer - FEC
Front-End Processor - FEP
Function Management - protocol - FM
Function Management Protocol - FMP

- G -

Garbage In - Garbage Out - GIGO
Gateway-to-Gateway Protocol - GGP
General Purpose Systems Simulator - GPSS
General Purpose Systems Simulator - GPSS
General Storage - GS
Generalized Trace Facility - GTF
Generation Data Group - GDG

GENerator LOCK - GENLOCK
Geographical Informative Systems - GIS
GEOmetry THeorem provER - GEOTHER
giga - g
Giga-Bytes - GB
Global Positionning System - GPS
Graphic * - G*
Graphic Access Method - GAM
Graphic Job Processor - GJP
Graphical Device Interface - GDI
Graphical Kernel System - GKS
Graphical User Interface - GUI
Graphics Interchange Format - GIF
GRouP - GRP
Group Separator - GS
Grupul Utilizatorilor Români de Unix - GURU

- H -

Half-**D**uplex transmission - **HD**
Half-**D**uple**X** transmission - **HDX**
Hansten **A**utomatic **S**pooling **P**rocessor - **HASP**
Hard **D**isk **D**rive - **HDD**
Hard-**D**isk - **HD**
HAYES - HAYES
Head **M**ounted **D**isplay - **HMD**
Head **M**ounted **S**ystem - **HMS**
Head **O**f **L**ine - **HOL**
Header - **H**
He**LP** - **HLP**
Hercules **G**raphics **A**dapter - **HGA**
Hercules **G**raphics **C**ard - **HGC**
Hert**z** - **Hz**
Hewlett **P**ackard - **HP**
Hewlett **P**ackard **G**raphics **L**anguage - **HPGL**

Hewlett **P**ackard **P**rinter **C**ontrol **L**anguage - **HPPCL**
Hierarchical **A**ccess **M**ethod - **HAM**
Hierarchy plus **I**nput-**P**rocess-**O**utput - **HIPO**
Hierarchycal **F**ile **S**ystem - **HFS**
High **D**ensity - **HD**
High **D**ensity **B**ipolar coding - **HDB**
High **D**ensity **D**isk-hard - **HDD**
High **D**ensity **D**iskette - **HDD**
HIgh **FI**delity - **HIFI**
HIgh **MEM**ory - **HIMEM**
HIgh **MEM**ory **SYS**tem - **HIMEM.SYS**
High **M**emory **A**rea - **HMA**
High **P**erformance **C**omputing - **HPC**
High-**D**efinition **T**ele**V**ision - **HDTV**
High-level **D**ata **L**ink **C**ontrol - **HDLC**
High-**L**evel **L**anguage - computer - **HLL**
High-**R**esolution **T**imer - **HRT**
HiSTory - **HST**
Home **C**omputer - **HC**
Horizontal **T**ab - **HT**
Host **B**us **A**dapter - **HBA**
Hue, **S**aturation, **B**rightness - **HSB**
Human **A**ccess **L**anguage - **HAL**
Human-**C**omputer **I**nteraction - **HCI**
Hyper**T**ext **M**arkup **L**anguage - **HTML**
Hyper**T**ext **T**ransfer **P**rotocol - **HTTP**

- I -

ICOns - ICO
IDentification - character - ID
IMaGe - IMG
In My Humble Opinion - IMHO
INCODE language - INCODE
Indexed Sequential Acces Method - ISAM

Inductive POtential Divider - IPOT
Industry Standard Architecture - ISA
Information Management System - IMS
Information Processing Lannguage - IPL
Information Retrieval and Management System - IRMS
Information System Design and Optimization - ISDOS
Information Technology - IT
Infra-Red Amplification by Stimulated Emission of Radiation - IRASER
Initial Program Loading - IPL
INItiate - INI
Input - I
Input-Output Control System - IOCS
Input-Output System - IOS
Input/Output - I/O
Insert - Ins
Institute of Electrical and Electronics Engineers - IEEE
Instruction - I
Instruction Control Unit - ICU
Integrated Circuit - IC
Integrated Data Processing - IDP
Integrated Device Electronics - IDE
Integrated Device Technology - IDT
Integrated Injection Logic -IIL
Integrated Management Information System - IMIS
Integrated Services Digital Network - ISDN
Intel Corporation - INTEL
INtel viDEO - INDEO
Inter-Application Communication - IAC
Inter-Record Gap - IRG
Interactive Terminal Facility - ITF
InterBlock Gap - IBG
International Algebraic Language - IAL
International Business Machine - IBM
International Business Machine / Advanced Technology - IBM/AT
International Business Machine / eXtended Technology - IBM/XT
International Business Machine / Personal Computer - IBM PC
International Electrotechnical Commision - IEC
International Federation of Information Processing - IFIP
INTERnational NETwork - INTERNET

International Organization for Standardization - ISO
International Telecommunication Union - ITU
International Telegraph and Telephone Consultative Commitet - ITTCC
InterProcess Communication - IPC
Internet Datagram Protocol - IDP
Internet Engineering Task Force Request For Comment - IETF RFC

Internet Information Server - IIS
Internet Protocol - IP
Internetwork Packet eXchange - IPX
Internetwork Packet eXchange - IPX/SPX
Interrupt ReQuest lines - IRQ

- J -

Job Control Language - JCL
Job-Entry Subsystem - JES
Join Photographic Expert Group - JPEG
JPeG - JPG

- K -

KERMIT - KERMIT
Kernighan & Ritchie C - K&R C
Kilo - K
Kilo-Byte - KB
Kilo-Hertz - KHz
Kilobits per second - Kbps
kilocycle - kc
Knowledge Information Processing - KIPS

- L -

Large-Scale Integration - LSI
Last Come-First Served - LCFS
Last In, First Out - LIFO
Least Significant Bit - LSB
Least Significant Character - LSC
LeTteR - LTR
Letter Quality - LQ
LEXical - LEX
LHArc - LHA
LIBrary - LIB
Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation - LASER
Light-Emitting Diode - LED
Line Feed - LF
Line Per Inch - LPI
Line PrinTer - LPT
Linear Interferences Per Second - LIPS
Linear Programming - LP
Lines Per Minute - LPM
LiNK - LNK
Link Pack Area - LPA
Liquid Crystal Display - LCD
LiSP - LSP
LISt Processing - LISP
LiSTing - LST
Load Library Update - LLU
Local Area Network - LAN
LoCK - LCK
Logical Link-Control - LLC
Logical Unit - Advanced Program to Program Communication - LU-APPC
LOGistic - LOG
Long File Name - LFN
Longitudinal Redundancy Checking - LRC
LOTUS 1-2-3 - LOTUS 1-2-3
Lotus-Intel-Microsoft - LIM
Lotus-Intel-Microsoft Expanded Memory Specification - LIM EMS

- M -

M7 - M7
Machine Check Analysis and Recording - MCAR
Machine Check Handling - MCH
Machine Check Recording and Recovery - MCRR
Machine Instruction Processor - MIP
Machine Oriented Language - MOL
Machine Translation - MT
Magnetic Data Processing Machine - MDPM
Magnetic Ink Character Reader - MICR
Magnetic Ink Character Recognition - MICR
Magnetic Tape Unit - MTU
Make Directory - MD
MaKe DIRectory - MKDIR
Management Information Systems - MIS
Management Support Systems - MSS
Massachusetts Institute of Tehnology - MIT
MATHEMATICA - MATHEMATICA
Mathematical CAD - MathCAD
Maximum Receivable Units - MRU
Maximum Segment Size - MSS
Maximum Transmission Units - MTU
Mcrocom Networking Protocol - MNP
Mean Time Between Failures - MTBF
Mean Time To Failure - MTTF
Mean Time To Repair - MTTR
Media Access Control - MAC
Media Control Interface - MCI
Media Gateway Server - MGS
Medium-Scale Integration - MSI
Mega - M
Mega-bit - Mb
Mega-Byte - MB
Mega-FLOPS - MFLOPS
Mega-Hertz - Mhz
MegaCycle - MC
MEMory - MEM
Memory Management Unit - MMU
MEMsoft NETwork - MEMNET

MeSsaGe - MSG
Messaging Application Program Interface - MAPI
Metal-Oxide Semiconductor - MOS
Metal-Oxide Semiconductor Field-Effect Transistor - MOSFET
Metropolitan Area Network - MAN
Micro Channel Architecture - MCA
Micro Channel Bus - MCB
MicroSoft - MS
Microsoft ASseMbler - MASM
MicroSoft Diagnostic - MSD
MicroSoft Network - MSN
Microsoft Windows - MW
Microsoft Windows NT - MW NT
MicroSoft-Disk Operating System - MS-DOS
MicroSoft-Windows - MS-Windows
MIDi - MID
mili - m
MIllion Interferences Per Second - MIPS
MOdified DIstribution - MODI
Modified Frequency Modulation encoding - MFM encoding
MODULA - MODULA
Modular GIS Environment - MGE
MOdulator/DEModulator - MODEM
Monochrome Display Adapter - MDA
Most Significant Bit - MSB
Most Significant Character - MSC
Most Significant Digit - MSD
Motion Picture Experts Group - MPEG
MPeG - MPG
Multi-Color Graphics Array - MCGA
Multimedia PC - MPC
Multiple Access Sequential Selection - MASS
Multiple-Quotient - MQ
MUltipleXor - MUX
Multiprogramming with a Fixed number of Task - MFT
Multiprogramming with a Variable number of Tasks - MVT
Multistation Access Unit - MAU
MultiStation Access Unit - MSAU
Multi**U**ser **D**ungeons and **D**ragons - **MUD**
Musical **I**nstrument **D**igital **I**nterface - **MIDI**

- N -

N-channel Metal - Oxide Semiconductor - NMOS
nano - **n**
nanosecond - **ns**
National **I**nformation **I**nfrastructure - **NII**
National **I**nstitute for **S**tandards and **T**echnology - **NIST**
National Science Foundation Network - NSFNet
National Security Agency - NSA
National Television System Committee - NTSC
Near-Letter-Quality - NLQ
Negative ACKnowledge - character - NACK
Negative AcKnowledgement - NAK
NETNORTH - NETNORTH
Netware Operating System - NOS
NETwork - NET
Network Addressable Units - NAU
Network Basic Input/Output System - NetBIOS
Network Control - protocol - NC
Network Control Protocol - NCP
Network Management Centre - NMC
Network News Transfer Protocol - NNTP
Network Of Workstations - NOW
Network Operation System - NOS
Network User Identifier - NUI
Network Virtual Terminal - NVT
Networking Computers - NC
NewLine - NL
NEWs - NEW
NEXTSTEP NEXT STEP -
No Carbon Required paper - NCR paper
No Circuit Available - NCA
NO-OPerating instruction - NO-OP
No-OPerating instruction - NOP
Non Volatile RAM - NVR
Non-Print - code - NP
NonDestructive Reading - NDR
NonDestructive ReadOut - NDRO
NonMaskable Interrupt - NMI
NonReturn to Zero - NRZ

Normal Form - NF
North American Presentation Level Protocol Standard - NAPLPS
Norton Commander - NC
Norton Disk Doctor - NDD
Norton Guides - NG
Norton Utilities - NU
Not-AND - operator - NAND
NPN - NPN
Nucleus Initialization Program - NIP
NULL - NUL

- O -

OBERON - **OBERON**
OBERON-2 - **OBERON-2**
OBJect - **OBJ**
Object **L**inking and **E**mbedding - **OLE**
Object Manager Group - OMG
Object Request Broker - ORB
Object-Oriented - OO
Object-Oriented DataBase Management System - OODBMS
Object-Oriented Programming - OOP
Object-Oriented Programming System - OOPS
Object-Oriented Programming Language - OOPL
OMNINET - OMNINET
On Line Analytical Processing - OLAP
On Line Transaction Processing - OLTP
On Screen Display - OSD
On-Line Real Time - operation - OLRT
Open DataBase Conectivity - ODBC
Open System Interconnection - OSI
Operating System - OS
Operating System / 2 - OS/2
OpeRational Analog Computing and Logistic Equipment - ORACLE

Operational Research - OR
Optical Character Recognition - OCR
Optical Read-Only Memory - OROM
Optimum Working Frequency - OWF
OPTions - OPT
Oracle East Central Europe - OECE
Organization and Methods - O&M
Original Equipment Manufacturer - OEM
Output - O
OVerLay - OVL

- P -

PAc**K**et - **PAK**
Packet **A**ssembly and **D**isassembly - **PAD**
Packet **EX**change protocol - **PEX**
Page Down - PgDn
Page Maker - PM
Page Up - PgUp
Page-Description Language - PDL
Paged Memory Management Unit - PMMU
Pages Per Minutes - PPM
PALette - PAL
Pantone Matching System - PMS
ParadoX - PX
Paradox Application Language - PAL
ParaDox IndeX - PDX
Parallel Virtual Machine - PVM
Parameter RAM - PRAM
Pardon Me for Jumping In - PMJI
Partitioned Access Method - PAM
Partitioned Data Set - PDS
PAScal - PAS
PASCAL - PASCAL
Path Control - PC

Peak Cell Rate - PCR
PENTIUM - PENTIUM
Performance Optimized With Enhanced Risc PC - POWER PC
Peripheral Component Interconnect - PCI
Peripheral Interface Adapter - PIA
Personal Computer - PC
Personal Computer Memory Card International Association - PCMCIA
Personal Computer Tools - PCTools
Personal Computer-Disk Operating System - PC- DOS
Personal Digital Assistants - PDA
Personal Information Manager - PIM
Personal System /2 - PS/2
Phase Alternating Line - PAL
Phase Alternative by Line - PAL
Phase-Shift Keying - PSK
pico - p
PICture - PIC
PICTure - PICT
Picture Description Instruction - PDI
Picture ELement - PEL
PICTure ELement - PIXEL
Pixels Per Inch - PPI
PKZIP - ZIP
Plug and Play - PnP
PNP - PNP
Point Of Sale - POS
Point Of Presence - POP
Point-to-Point Protocol - PPP
Point-to-Point Tunneling Protocol - PPTP
Points Per Inch - PPI
Portable Operating System Interface - POSIX
Post Office Protocol - POP
Post, Telephone, Telecommunication - PTT
Post, Telephone, Telegraph - PTT
PostScript - PS
Power-On Self Test - POST
Primary Control Program - PCP
Primary Rate Interface - PRI

Print Restore - PR
PRiNter - PRN
Printer Circuit Board - PCB
Printer Control Language - PCL
Priority Eccess Control Enabled - PACE
Private Automated eXchange - PAX
Private Branch Exchange - PBE
Problem Language ANalyser - PLAN
PROCedure - PROC
Professional Graphics Adapter - PGA
PRoGram - PRG
Program Analysis and Review - PAR
Program Control Interruption - PCI
Program Evaluation Procedure - PEP
Program Information File - PIF
Program Status Word - PSW
Programmable Logic Array - PLA
Programmable Read-Only Memory - PROM
Programme Evaluation and Review Technique - PERT
Programmed Application Library - PAL
Programmed Data Processor - PDP
Programmed Inquiry, Language Or Teaching - PILOT
Programming Language - PL
Programming Language I - PL/I
PROgramming LOGic - PROLOG
Project Control System - PCS
Proportional Integral-Differential - PID
PrtScr Print Screen - PRF
Public Data Network - PDN
Public Domain - PD
Public Key Cryptography Standards - PKCS
Pulse Amplitude Modulation - PAM
Pulse Code Modulation - PCM
Pulse Repetition Frequency - PRF
Pulse Repetition Rate - PRR
Pulse-Duration Modulation - PDM
Pulse-Frequency Modulation - PFM
Pulse-Phase/Position Modulation - PPM
Punched Card Machine - PCM

- Q -

Quadrature Amplitude Modulation - QAM
Quality - Q
Quality Assurance - QA
Quarter-Inch Cartridge - QIC
QUERTZ - QWERTZ
Query By Example - QBE
Queue Control Block - QCB
Queued Access Method - QAM
Queued Indexed Access Method - QIAM
Queued Indexed Sequential Access Method - QISAM
Queued Sequential Access Method - QSAM
Queued Telecommunication Access Method - QTAM
Quick BASIC - QBASIC
QWERTY - QWERTY

- R -

R Signature System - RSA
Radio Frequency - RF
Radio Frequency Interference - RFI
Random Access Memory - RAM
Random Access Memory of Accounting Control - RAMAC
Rapid Application Developement - RAD
Raster Image Processor - RIP
Read Only Memory - ROM
Read Only Memory - Basic Imput/Output System - ROM BIOS
Read Only Storage - ROS
Read The Fripping Manual - RTFM
Read/Write - R/W
Readout and Reset - R&R
Real Time Language - RTL
Receive Data - RXD
Receive-Only Typing Reperforator - ROTR

Record Address - RA
Record Separator - RS
Recovery Management Support - RMS
Red, Green, Blue - RGB
Reduced Instruction Set Computing - RISC
Relational DataBase - RDB
Relational DataBase Management System - RDBMS
Reliability, Availability, Serviceability - RAS
Reloadable Control Storage - RCS
REMark - REM
Remote Control - RC
Remote Input-Output System - RIOS
Remote Job Entry - RJE
Remove Directory - RD
ReMove DIRectory - RMDIR
Repetitive Strain Injury - RSI
Replaceable Database Driver - RDD
Replaceable Terminal Driver - RTD
RePorT - RPT
Report * - R*
Report and Update Generator - RUG
Reporting Program Generator - RPG
REProgrammable Read Only Memory - REPROM
Request To Send - RTS
Requirement Specification - RS
Resident Access Method - RAM
Resource Allocation in Multi-Project Scheduling - RAMPS
ReSource reserVation Protocol - RSVP
Return to Zero - RZ
Rewritable Optical Disk - ROD
Rich Text Format - RTF
Rotational Positional Sensing - RPS
Run-Length Limited - RLL

- S -

Santa Cruz Operation - SCO
Santa Cruz Operation - UNIX -
SATellite COMmunication - SATCOM
SAVe - SAV
SCReen - SCR
SCript - SC
Secure Hash Standard - SHS
Semi-Automated Map Input - SAMI
Sequelink Middleware Interface - SMI
Sequenced Packet eXchange - SPX
Sequenced Packet Protocol - SPP
SEquential Coleur A Memoire - SECAM
Serial Line Internet Protocol - SLIP
Session Control - protocol - SC
Session Control Protocol - SCP
Shift In - SI
Shift Out - SO
Signal Computing System Architecture - SCSA
Simple Mail-Transfer Protocol - SMTP
Simple Network Management Protocol - SNMP
SIMUlation LAnguage - SIMULA
Single In-line Memory Module - SIMM
Single In-line Package - SIP
Single Instruction Multiple Data - SIMD
Single Instruction Single Data - SISD
Small Computer System Interface - SCSI
Small-Scale Integration - SSI
SMALLTALK - SMALLTALK
SNOBOL - SNOBOL
Software Publishers Association - SPA
SouND - SND
Space - Sp
Special Interest Group - SIG
Squares Sum Total - SST
ST506 - ST506
Stacked Job Processing - SJP
STACKER - STACKER
Standard Generalized Markup Language - SGML

Standard Performance Evaluation Corp. - SPEC
Start DeVice - SDV
Start Input-Output - SIO
Start Of Heading - SOH
Start Of Message - SOM
Start Of Signifiance - character - SOS
STart of teXt - STX
Static RAM - SRAM
Station Control Block - SCB
Statistical Data Recorder - SDR
STock Ratio OPtimization - STROP
Storage Control Unit - SCU
Structured Application Architecture - SAA
Structured Query Language - SQL
Study Organization Plan - SOP
SUBstitute - character - SUB
Sun Paralell ARChitecture - SPARC
Super-Large-Scale Integration - SLSI
Super-Video Graphics Array - SVGA
SuperVisor Call - instruction - SVC
SuperVisor Request Block -SVR
Suppress Length Indicator - SLI
Swedish Institute of Computer Science - SICS
Symmetric MultiProcessor - SMP
SYNchronised - SYN
Synchronous Data Link Control - SDLC
SYStem - SYS
System Control Language - SCL
System Fault Tolerance - SFT
SYStem GENeration - SYSGEN
System Management Facilities - SMF
SYStem OPerator - SYSOP
System Program Generator - SPG
System Reference Library - SRL
System Task Directory - STD
System V Interface Definition - SVID
Systems Network Architecture - SNA

- T -

T-Video Graphics Array - TVGA
TABular Systems Oriented Language - TABSOL
Tag Image File Format - TIFF
Tape Adapter Unit - TAU
Tape Operating System - TOS
TaSK - TSK
Task Control Block - TCB
Technology Without An Interesting Name - TWAIN
TeleCommunication Access Method - TCAM
Telecommunication Control Unit - TCU
Telephony Application Object - TAO
TeleProcessing Monitor - TPM
TeleTYpe - TTY
TeleVision - TV
TeleVision set - TV set
TeMPorar - TMP
TeRMinal - TRM
Terminal Monitor Program - TMP
Terminate and Stay Resident - TSR
TESt TRANslator - TESTRAN
Texas Instruments - TI
Texas Instruments Graphic Adapter - TIGA
TeXT - TXT
Text Reckoner And Compiler - TRAC
Thin Film Transistor - TFT
ThunderByte AntiVirus - TBAV
TIFf - TIF
Time Sharing Option - TSO
Time Sharing Option System - TSOS
Time Sharing System - TSS
Time-Division Multiplexing - TDM
Tool Command Language - TCL
Tracks Per Inch - TPI
Transaction Processing - TP
Transaction Routing - TR
Transaction Tracking System - TTS
TRANSCOMPUTER - TRANSCOMPUTER
Transfer In Channel - TIC

Transistor-Transistor Logic - TTL
Transmission Control Protocol - TCP
Transmission Control Protocol / Internet Protocol - TCP/IP
Transmission Control Unit - TCU
Transmitter-Start Code - TSC
Transport Control Protocol / Interface Program - TCP/IP
Trellis-Coded Modulation - TCM
TRINITRON - TRINITRON
True Type Fonts - TTF
TrueType - TT
Turbo ASseMbler - TASM
Turbo Pascal - TP
Turbo Pascal Unit - TPU
Type Writer - TW

- U -

Ultra High Frequency - UHF
Ultra-Large-Scale Integration - ULSI
UltraViolet Amplification by Stimulated Emission Radiation - UVASER
Uncommited Logic Array - ULA
Underwriters' Laboratory - UL
Uniform Resource Locator - URL
Uninterruptible Power Supply - UPS
Unit Control Block - UCB
Unit Control Word - UCW
Unit Records - UR
Universal Asynchronous Receiver-Transmitter - UART
UNIVersal Automatic Computer - UNIVAC
UNIversal COMPiler - UNICOMP
Universal Products Code - UPC
Universal Serial Bus - USB
Universal Synchronous Receiver-Transmitter - USRT
University of California, San Diego - UCSD

UNIX - UNIX
Unix to Unix Copy Protocol - UUCP
Unrecoverable Application Error - UAE
Upper Memory Area - UMA
Upper Memory Block - UMB
US - US
User Datagram Protocol - UDP
USER IDentification - USERID

- V -

VALcheck - VAL
Value Added Network - VAN
Value Added Resseler - VAR
Variable Information Processing - VIP
Vendor Independent Messaging - VIM
Ventura Publisher - VP
VERification GIS - VERGIS
Vertical Format Unit - VFU
Vertical Redundancy Checking - VRC
Vertical Tab - VT
Very-High-Speed Integrated Circuit - VHSIC
Very-Large-Scale Integration - VLSI
VESA Local-bus - VL-bus
Video Display Terminal - VDT
Video Electronics Standard Association - VESA
Video Electronics Standard Association mod 102/104 - VESA mod 102/104
Video Graphics Array - VGA
Video Tape Recording - VTR
Video-RAM - VRAM
Vienna Definition Language - VDL
Virtual Machine - VM
Virtual Memory Systems - VMS
Virtual Operating System - VOS

Virtual Real-time Object Oriented Memory Manager - VROOMM
Virtual Reality - VR
Virtual Reality Markup Language - VRML
Virtual Reality Modeling Language - VRML
VIRUSAFE - VIRUSAFE
VISICALC - VISICALC
Visual Basic - VB
Visual Basic eXtended - VBX
Visual Basic for Application - VBA
Visual Display Unit - VDU
VOiCe - VOC
Voice Answer Back - VAB
Voice Frequency - VF
Voice Operated CODER - VOCODER
Voice-Operated Device Anti-Sing - VODAS
Voice-Operated Gain-Adjusting Device - VOGAD
Voice-Operation DEmonstratoR - VODER
Volume Table Of Contents - VTOC
VP Planner Plus - VP Planner Plus

- W -

What-You-See-Is-What-You-Get - WYSIWYG
Wide Area Network - WAN
Wide-Area Information Service - WAIS
Window Random Access Memory - WRAM
WINdows - WIN
WINDOWS - WINDOWS
Windows Applications Binary Interface - WABI
Windows Internet Name Service - WINS
Windows Metafile Format - WMF
Windows Open Services Architecture - WOSA
Windows Socket - WinSock
Windows Sound System - WSS

Word Buffer Register - WBR
Word Per Minute - WPM
Word Perfect - WP
Word Perfect File - WPF
Word Perfect Graphics - WPG
Word Processing - WP
Words QuattroPro * - WQ*
WordStar - WS
World Tutor Group - WTG
World Wide Web - WWW
Writable Control Storage - WCS
WRIte - **WRI**
Write **O**nce, **R**ead **M**any - **WORM**

- X -

X-MODEM - **XMODEM**
X-Window - **X-Windows**
X-**V**ideo **G**raphics **A**rray - **XVGA**
X.25 - **X.25**
XENIX - **XENIX**
Xerox **N**etwork **S**ystems - **XNS**
XMT - **XMT**
XON/XOFF - **XON/XOFF**
XTree**G**old - **XTG**

- Y -

Y-**MODEM** - **YMODEM**
Yellow, **M**agenta, **C**yan, Blac**K** - **YMCK**

- Z -

Z-**MODEM** - **ZMODEM**
Zero **I**nsertion **F**orce conector - **ZIF**
Zilog-**80** - **Z80**
Zilog-8000 - **Z8000**

BIBLIOGRAFIE

AUTOR	TITLU	Editura/An aparitie
Colectia de reviste BYTE	McGraw Hill	McGraw Hill, 1993-1996
Colectia de reviste BYTE România	Articole, Note, Recenzii	1995-1996
*** PC Glossary, Disston Ridge, Inc.	St. Petersburg, Florida, 1993	St. Petersburg, Florida, 1993
Colectia de reviste PC Report	Articole, Note, Recenzii	Târgu-Mures, 1992-1996
Colectia de reviste PC World	Articole, Note, Recenzii	Bucuresti, 1992-1996
Ban M-T. si colectiv	Dictionar Explicativ de Calculatoare	Editura Tehnicã, Bucuresti, 1994
Baternai T.	Dictionarul Explicativ de Computere	Editura ARC, Bucuresti, 1995
Blanchard, B. S.	Logistics Engineering& Management	1993
Dãbuleanu, L.	Dictionar explicativ de calculatoare	Editura Teora, Bucuresti, 1996, traducere
Iacobescu, St. si colectiv	Dictionar de electrotehnicã, electronicã, telecomunicatii, automaticã si cibernetică	Editura Tehnicã, Bucuresti, 1981
Kantorovici, L.V. si altii	Dictionar de matematicã si	Editura Stiintificã.si Enciclopedicã,

	cibernetică în economie	Bucuresti, 1979
Merealbe E.	Dictionar de informatică si cibernetică (englez-român)	Editura Oscar Print, Bucuresti, 1996
Microinformatica	Dictionar de tehnică de calcul englez-român	Editura Albastră, Cluj-Napoca, 1995
Microsoft Press	Computer Dictionary	Microsoft Press, 1994
Parker P.	Dictionary of computers	McGraw-Hill, Inc. 1984
Petre Rău	Mica Enciclopedia IBM PC	Editura Sah-Press, Bucuresti, 1996
Serbănati L.D. si colectiv	Dictionar de Informatică	Editura Stiintifică si Enciclopedică, Bucuresti, 1981

Copyright © 1998 - **Petre Rău**